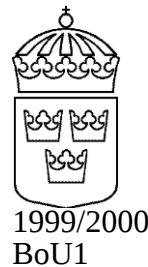

Bostadsutskottets betänkande

1999/2000:BoU1

Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande

Sammanfattning

Bostadsutskottet behandlar i detta betänkande förslag i budgetpropositionen (prop. 1999/2000:1) avseende utgiftsområde 18, Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande, samt motioner väckta under årets allmänna motionstid i anknytande frågor.

Förslaget i budgetpropositionen avseende anslagsfördelning budgetåret 2000 för utgiftsområde 18 tillstyrks av utskottet. Motstående motionsyrkanden avstyrks. Även vad gäller övriga förslag avseende utgiftsområde 18 föreslår utskottet att riksdagen antar regeringens förslag och avstyrker motstående motionsförslag. Det gäller bl.a. senareläggning av införandet av bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet, vissa ändringar i lagen om bostadsbidrag, ändrade regler för fonden för fukt- och mögelskador samt ändrad användning av delar av anslaget för stöd till lokala investeringsprogram.

I betänkandet behandlade motionsförslag i vissa frågor om bostadsförsörjningen m.m. avstyrks av utskottet. Dessa förslag avser bl.a. frågor om bostadspolitikens inriktning, de kommunala bostadsföretagen, förutsättningarna för bostadsbyggande, studentbostäder, segregation i boendet, bosparande och bostadsbidragen.

Till betänkandet har fogats 25 reservationer och 9 särskilda yttranden.

När det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 för budgetåret 2000 – utskottets hemställan under moment 1 – har representanterna för Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet avstått från att delta i utskottets beslut. I särskilda yttranden har de redovisat grunderna för sina ställningstaganden.

Propositionen

Regeringen har i proposition 1999/2000:1 volym 10 föreslagit att riksdagen

1. godkänner regeringens förslag om senareläggning av investeringsbidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet (avsnitt 4.3.4),

2. dels godkänner regeringens förslag om att bidrag avseende statligt räntestöd för reparation och underhåll inte utbetalas under år 2000, dels bemyndigar regeringen att i fråga om ramanslaget A 2 Räntebidrag m.m. disponera högst 20 miljoner kronor för återstående utbetalningar avseende investe-

ringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter m.fl. under år 2000 (avsnitt A 2 Räntebidrag m.m.),

3. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1993:737) om bostadsbidrag (anslagsavsnitt A 10 Bostadsbidrag),

4. godkänner regeringens förslag om ändrade regler för Fonden för fukt- och mögelskador (anslagsavsnitt A 8 Bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador),

5. godkänner regeringens förslag om ändrad användning av delar av ramanslaget E 1 Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet och om ändrade regler för statsbidrag till lokala investeringsprogram (anslagsavsnitt E 1 Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet),

6. bemyndigar regeringen att under år 2000 i fråga om ramanslaget A 6 Byggforskning, besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 162 miljoner kronor under åren 2001–2004,

7. bemyndigar regeringen att under år 2000, i fråga om ramanslaget E 1 Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet, besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 2 600 miljoner kronor under åren 2001 och 2002,

8. för budgetåret 2000 anvisar anslagen under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande enligt följande uppställning

Anslag (tusental kronor)	Anslagstyp	Anslagsbelopp
A 1 Boverket	ramanslag	130 922
A 2 Räntebidrag m.m.	ramanslag	3 742 000
A 3 Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningskostnader	ramanslag	13 197
A 4 Statens bostadskreditnämnd: Garantiverksamhet	ramanslag	1 800 000
A 5 Byggforskningsrådet: Förvaltningskostnader	ramanslag	24 816
A 6 Byggforskning	ramanslag	105 548
A 7 Bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador	ramanslag	40 000
A 8 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	ramanslag	7 000
A 9 Bonusränta för ungdomsbosparande	ramanslag	7 500
A 10 Bostadsbidrag	ramanslag	5 670 000
A 11 Internationellt samarbete	ramanslag	20 000
B 1 Statens geotekniska institut	ramanslag	24 078
C 1 Länsstyrelserna m.m.	ramanslag	1 798 370
C 2 Regionala självstyrelseorgan	obetecknat anslag	21 072
D 1 Lantmäteriverket	ramanslag	417 755
D 2 Statens va-nämnd	ramanslag	6 721
E 1 Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet	ramanslag	1 758 000

1999/2000:BoU1

Motionerna

I betänkandet behandlas de under allmänna motionstiden 1999 väckta motionerna

1999/2000:Bo201 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om försäljning av kommunala bostadsföretag utan ekonomiska sanktioner från staten som en långsiktigt hållbar lösning för kommuner med ekonomiska problem,

2. att riksdagen beslutar att avskaffa de ekonomiska sanktionerna för kommuner som försäljer kommunala bostadsföretag.

1999/2000:Bo202 av Eskil Erlandsson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en subvention av lantmäteriförrättningar i syfte att avveckla onyttiga samfälligheter och servitut m.m.

1999/2000:Bo203 av Owe Hellberg och Sten Lundström (v) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om handläggningen av bostadspolitiska frågor i regeringen.

1999/2000:Bo204 av Rigmor Ahlstedt m.fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ägarlägenheter,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om valfrihet och mångfald i boendet,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en stabil bostadspolitik,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om allmännyttans roll och uppgifter,

13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förbättrad demokrati (yrkandet behandlas i detta betänkande i vad det avser byggforskningens inriktning, i övriga delar behandlas yrkandet i kommande betänkanden),

14. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att förhindra segregation,

19. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om bostadsfinansiering,

20. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om instiftande av en bostadsminister.

1999/2000:Bo206 av Bo Lundgren m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om bostadspolitikens inriktning,

2. att riksdagen beslutar om en snabbare avveckling av de äldre räntesubventionerna parallellt med en sänkning av fastighetsskatten i enlighet med vad som anförts i motionen,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att nyproduktionen av bostäder bör ske utan subventioner och fastighetsskatt,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att krisåtgångarna skall befrias från fastighetsskatt i stället för den långsammare avvecklingen av räntebidragen,

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om bostadsbidragen,

10. att riksdagen beslutar att avskaffa bostadsbidraget till ungdomar under 29 år i enlighet med vad som anförts i motionen,

11. att riksdagen hos regeringen begär förslag om en översyn av bostadsbidragen i ett större socialpolitiskt och skattepolitiskt sammanhang i enlighet med vad som anförts i motionen,

16. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kommunala bostadsbolag,

17. att riksdagen beslutar om ett avskaffande av lagen om tillfällig minskning av det generella statsbidraget vid avyttring av aktier eller andelar i eller utdelning från kommunala bostadsföretag m.m. i enlighet med vad som anförts i motionen,

18. att riksdagen beslutar att avskaffa stödet till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet i enlighet med vad som anförts i motionen.

1999/2000:Bo207 av Ulla-Britt Hagström m.fl. (kd) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om handikappanpassade studentbostäder integrerade i det övriga studentbeståndet,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förenkling av regelsystemet för byggande av ungdomsbostäder,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utveckling av teknik för att flytta bostäder från utflyttningsorter till högskoleorter,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om investeringsbidrag om 40 000 kr per studentbostad för anordnande av bostäder för studenter.

1999/2000:Bo208 av Owe Hellberg och Yvonne Oscarsson (v) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ytterligare medel till forskningen vid institutionen för Byggd Miljö i Gävle.

1999/2000:Bo209 av Owe Hellberg m.fl. (v) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om analys och förslag till regelförändringar av nu gällande regler för bostadsbidrag,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kopplingen till skattesystemet kontra kopplingen till socialbidragssystemet,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om godtrosregeln,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om rätt till inkomstöverföring till annat år,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om beräkningen av inkomstunderlaget i vissa fall,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om rätt till kontrolluppgifter.

1999/2000:Bo210 av Ragnwi Marcelind (kd) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utbyggnadshastigheten av digital Sverigekarta,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att ge Lantmäteriet i uppdrag att tillsammans med Naturvårdsverket vidareutveckla analysen av hur miljöinformation kan knytas samman med den fastighetsanknutna informationen.

1999/2000:Bo211 av Owe Hellberg m.fl. (v) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att regeringen bör återkomma med förslag på hur nyproduktionen av bostäder kan öka,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att regeringen bör återkomma med förslag till åtgärder om hur ombyggnationen av bostäder kan öka,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att regeringen bör återkomma med förslag om hur produktionen av studentbostäder kan öka,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om tillgängligheten och tillgången på studentbostäder för funktionshindrade.

1999/2000:Bo214 av Marina Pettersson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att hänsyn skall tas till de särskilda förhållanden som gäller för socialbidragstagare och studerande.

1999/2000:Bo215 av Knut Billing m.fl. (m) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag om ett bosparsystem i enlighet med vad som anförts i motionen.

1999/2000:Bo216 av Thomas Julin m.fl. (mp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av samordning mellan stat och kommun vad gäller byggandet av studentbostäder,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om funktionshindrades möjligheter att bo i studentbostäder.

1999/2000:Bo217 av Sören Lekberg (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förbättrade villkor för målsparande inom bostadssektor.

1999/2000:Bo220 av Reynoldh Furustrand m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om det olämpliga i att barns förmögenhet vid beräkning av bostadsbidrag ingår i familjens sammanlagda förmögenhet.

1999/2000:Bo222 av Lennart Klockare och Monica Öhman (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att den väntade analysen av bostadsbidragen skall omfatta flera frågor än dem som Riksförsäkringsverket lyft fram.

1999/2000:Bo223 av Ronny Olander m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om bostadsbyggande.

1999/2000:Bo225 av Lennart Kollmats (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av stöd till byggande av studentlägenheter och lättnad vad gäller reglerna för lägenhetsstandard.

1999/2000:Bo226 av Knut Billing m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att under anslaget A 2 Räntebidrag inom utgiftsområde 18, Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande, anslå 3 274 610 000 kr för budgetåret 2000 i enlighet med vad som anförts i motionen,

2. att riksdagen beslutar att under anslaget A 6 Byggforskning inom utgiftsområde 18, Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande, anslå 130 548 000 kr för budgetåret 2000 i enlighet med vad som anförts i motionen,

3. att riksdagen hos regeringen begär förslag om en avveckling av bidraget till Fonden för fukt- och mögelskador i enlighet med vad som anförts i motionen,

4. att riksdagen beslutar avskaffa bidrag till åtgärder mot radon i bostäder till förmån för informationsinsatser om radonsanering i enlighet med vad som anförts i motionen,

5. att riksdagen beslutar att under anslaget A 10 Bostadsbidrag inom utgiftsområde 18, Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande, anslå 5 330 000 000 kr för budgetåret 2000 i enlighet med vad som anförts i motionen,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om nyckeltal för verksamheten hos länsstyrelserna,

7. att riksdagen beslutar att anslaget E 1 Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet inom utgiftsområde 18, Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande, avskaffas i enlighet med vad som anförts i motionen,

8. att riksdagen beslutar att anslaget E 1 stöd till lokala investeringsprogram inom utgiftsområde 18, Samhällsplanering, bostadsförsörjning och

byggande, fastställs till 1 256 000 000 kr för budgetåret 2000 i enlighet med vad som anförts i motionen,

9. att riksdagen beslutar att Kunskapscentrum för ekologisk hållbarhet skall avvecklas i enlighet med vad som anförts i motionen,

10. att riksdagen beslutar att anslaget E 2 Kunskapscentrum för ekologisk hållbarhet inom utgiftsområde 18, Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande, fastställs till 2 544 000 kr för avveckling av centrumet under budgetåret 2000 i enlighet med vad som anförts i motionen,

11. att riksdagen ej bemyndigar regeringen att, i fråga om ramanslaget E 1 Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet, besluta om bidrag i enlighet med vad som anförts i motionen.

1999/2000:Bo227 av Rigmor Ahlstedt (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett införande av ett allmänt bosparande.

1999/2000:Bo228 av Rigmor Ahlstedt m.fl. (c) vari yrkas att riksdagen med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag för budgetåret 2000 anvisar anslagen under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande enligt följande uppställning

Anslag år 2000 (tusental kronor) Anslagsposter	Budget	Anslags- förändringar
A 1 Boverket	130 922	- 6 679
A 3 Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningskostnader	13 197	-208
A 5 Byggforskningsrådet: Förvaltningskostnader	24 816	-1 163
A 6 Byggforskning	105 548	50 000
A 7 Bidrag till Fonden för fukt- och möjelskador	40 000	10 000
A 8 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	7 000	10 000
A 10 Bostadsbidrag	5 670 000	-21 000
B 1 Statens geotekniska institut	24 078	-660
C 1 Länsstyrelserna m.m.	1 798 370	-29 455
D 2 Statens va-nämnd	6 721	-1 175
E 1 Stöd till lokala investerings- program för ekologisk hållbarhet	1 758 000	-1 000 000
Investeringsbidrag studentbostäder		75 000
Investeringsbidrag ekologisk hållbarhet vid ny- och ombyggnad		250 000
Summa för utgiftsområdet		-665 340

1999/2000:Bo229 av Sinikka Bohlin m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om institutionen för Byggd Miljö i Gävle.

1999/2000:Bo230 av Helena Frisk och Sinikka Bohlin (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att tillsammans med aktörerna på bygg- och bostadsmarknaden utforma konkreta åtgärder för ökat byggande av hyresrätter i tillväxtregionerna.

1999/2000:BoU1

1999/2000:Bo231 av Eskil Erlandsson m.fl. (c) vari yrkas

15. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om om- och nybyggnation.

1999/2000:Bo232 av Yvonne Ångström och Kerstin Heinemann (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utförsäljning av allmännyttiga bostadsbolag,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en modern social bostadspolitik,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att uppmuntra omvandlingen från hyreslägenheter till bostadsrätter samt vikten av en bättre blandning av olika upplåtelseformer i områden där hyresrätten är den helt dominerande,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lokal utveckling i utsatta bostadsområden,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av nya regler för bostadsbidragen,

9. att riksdagen hos regeringen begär förslag till ett individuellt bostads- och pensionssparande i enlighet med vad som anförts i motionen.

10. att riksdagen med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag för budgetåret 2000 anvisar anslagen under utgiftsområde 18, Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande enligt den uppställning som redovisas i motionen.

Anslag (tusental kronor)	Regeringens förslag	Anslagsförändringar
A 1 Boverket	130 922	-50 000
A 2 Räntebidrag m.m.	3 742 000	- 500 000
A 10 Bostadsbidrag	5 670 000	- 700 000
D 1 Lantmäteriverket	417 755	- 50 000
E 1 Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet	1 758 000	- 1 758 000
Summa för utgiftsområdet	15 592 068	-3 058 000

1999/2000:Bo233 av Ulf Björklund m.fl. (kd) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om mål och visioner för familje- och boendepolitik,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om boendesegregation,

14. att riksdagen beslutar om sådan ändring i lagen om bostadsbidrag (SFS 1993:737) att den samlade familjeinkomsten utgör grund för bostadsbidraget,

15. att riksdagen beslutar att den bidragsgrundande bostadsytan bestäms enligt regeringens ursprungsförslag i proposition 1996/97:186, innebärande en utökning med 10 m² per boendekategori, jämfört med dagens regler,

16. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om höjning av bostadsbidragen med 100 kr per barn och månad fr.o.m. den 1 juli år 2000,

17. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att bidragsperioderna görs halvårsvisa för samtliga hushåll med bostadsbidrag,

18. att riksdagen hos regeringen begär förslag om ett nytt bosparsystem,

20. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om handikappanpassade studentbostäder integrerade i det övriga studentbostadsbeståndet,

21. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om investeringsbidrag om 40 000 kr per studentbostad för anordnande av bostäder för studenter,

22. att riksdagen med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag för år 2000 anvisar anslagen under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande enligt följande uppställning

Anslag	(tusental kronor)	Regeringens förslag	Anslags- förändringar
A 1	Boverket	130 922	-700 000
A 2	Räntebidrag	3 742 000	-323 000
A 10	Bostadsbidrag	5 670 000	940 000
E 1	Stöd till lokala investerings- program för ekologisk hållbarhet	1 758 000	-500 000
	Nytt anslag: Studentbostäder		20 000
	Nytt anslag: Förbättrad inomhusmiljö		100 000
Totalsumma		15 592 068	230 000

1999/2000:Bo301 av Lennart Kollmats (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Halland, genom omfördelning, måste få en större och mer rättvis del av anslagen.

1999/2000:Bo411 av Sten Lundström m.fl. (v) vari yrkas

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att göra om Byggekostnadsdelegationen till en boendekostnadsdelegation,

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om tilläggsdirektiv till den bostadssociala beredningen om att trygga individens rätt till bostad.

18. att riksdagen för budgetåret 2000 anvisar anslagen under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande enligt följande uppställning

Anslag	Anslagsförändring (tusental kronor)
A 1 Boverket	-50
A 2 Räntebidrag m.m.	-500
A 10 Bostadsbidrag m.m.	-700
D 1 Lantmäteriverket	-50
E 1 Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet	-1 758
Summa	-3 058

1999/2000:Fi611 av Per Landgren m.fl. (kd) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om avskaffat utförsäljningsstopp.

1999/2000:K352 av Karin Pilsäter m.fl. (fp) vari yrkas

3. att riksdagen hos regeringen begär att utförsäljning av kommunala bostadsbolag inte skall medföra sänkta statsbidrag.

1999/2000:MJ256 av Siw Wittgren-Ahl m.fl. (s) vari yrkas

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att stimulera kommunerna att anlägga fler koloniområden.

1999/2000:MJ718 av Lennart Daléus m.fl. (c) vari yrkas

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att avsluta projektet med lokala investeringsprogram och att använda de återstående pengarna på ett för miljö och sysselsättning mer kostnadseffektivt sätt.

1999/2000:N240 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av förändrade förutsättningar för att möjliggöra nybyggnation av bostäder.

1999/2000:N387 av Eskil Erlandsson m.fl. (c) vari yrkas

10. att riksdagen hos regeringen begär förslag till en omarbetning av lagen om bostadsbidrag i enlighet med vad i motionen anförts.

1999/2000:Sf201 av Rigmor Ahlstedt (c) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en översyn av nuvarande regler för bostadsbidrag så att det kommer båda föräldrarna till godo.

1999/2000:Sf302 av Alf Svensson m.fl. (kd) vari yrkas

24. att riksdagen beslutar om nya regler för bostadsbidrag i enlighet med motionens förslag.

1999/2000:Sf305 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) vari yrkas

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om växling av bostadsbidrag mot generellt barnstöd.

1999/2000:BoU1

1999/2000:Sf637 av Lennart Daléus m.fl. (c) vari yrkas

24. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om varierat bostadsägande och varierande upplåtelseformer,

25. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om servicen i utsatta bostadsområden.

1999/2000:So226 av Kerstin Heinemann m.fl. (fp) vari yrkas

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om byggforskningen.

1999/2000:So321 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) vari yrkas

14. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av att behålla bostadsanpassningsbidragen.

1999/2000:So488 av Chatrine Pålsson m.fl. (kd) vari yrkas

17. att riksdagen beslutar att till 8 § lagen (1992:1574) om bostadsanpassningsbidrag göra följande tillägg: "Särskilt skäl kan vara att den funktionshindrade lagt ned rimligt arbete på att finna en för honom och hans familj lämplig bostad och kommunen inte inom en för den funktionshindrade rimlig tid kan anvisa en bostad som den funktionshindrade skäligen bör godta."

1999/2000:So489 av Ingrid Burman m.fl. (v) vari yrkas

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om tilläggsdirektiv till Boendesociala beredningen angående rätten till boende.

1999/2000:Ub418 av Desirée Pethrus Engström m.fl. (kd) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om satsningar på billiga studentbostäder,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att se över byggnormerna för studentbostäder,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att se över investerings- och räntebidragen.

1999/2000:Ub499 av Sofia Jonsson m.fl. (c) vari yrkas

25. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om regler som berör byggandet av studentbostäder,

26. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om uppdrag till den parlamentariska bostadssociala kommittén att belysa studenternas behov och situation på bostadsmarknaden,

27. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om handikappanpassade studentbostäder.

1999/2000:Ub814 av Ulf Nilsson m.fl. (fp) vari yrkas

20. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att det specifika lokala investeringsbidraget åter skall begränsas till att enbart gälla för byggandet av bostäder till studenter.

Inför utskottet har vid interna utfrågningar upplysningar lämnats av företrädare för Riksförsäkringsverket vad avser verkets analys av bostadsbidragssystemet och av företrädare för Bofrämjandet vad avser bosparande.

Utskottet

Inledning

Bostadsutskottet behandlar i detta betänkande förslag i budgetpropositionen för år 2000 vad gäller utgiftsområde 18 samt motionsförslag från årets allmänna motionstid. Förslagen avser dels anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18, dels vissa övriga frågor om bostadsförsörjningen m.m.

Den ordning för budgetberedningen inom riksdagen som tillämpades första gången under riksmötet 1996/97 innebär bl.a. att riksdagen först tar ställning till fördelningen av utgifterna i statsbudgeten på utgiftsområden. Därefter tas ställning till anslagsfördelningen inom respektive utgiftsområde. Vad gäller det utgiftsområde som bostadsutskottets beredningsansvar omfattar, dvs. utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande, har riksdagen den 18 november 1999 fastställt en utgiftsram för budgetåret 2000 om 15 592 068 000 kr (bet. 1999/2000:FiU1, yttr. BoU1y). Det är således inom denna ram som utskottet utifrån de framlagda förslagen har att föreslå en anslagsfördelning. Riksdagen kommer därefter genom ett beslut att ta ställning till de förslag till anslagsfördelning inom utgiftsområde 18 för budgetåret 2000 som läggs fram i detta betänkande.

Betänkandet har disponerats så att först behandlas frågor om anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 och därefter olika förslag om bostadsförsörjningen m.m. som inte direkt innebär anslagsanspråk under budgetåret 2000.

Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 2000

A 1 Boverket

Boverket är central förvaltningsmyndighet för frågor om byggd miljö och hushållning med mark och vatten och den fysiska miljön i övrigt, fysisk planering, byggande och boende. Verket svarar också för den centrala administrationen av statligt bostadsstöd i form av bidrag för finansiering av bostäder. Regeringen föreslår att riksdagen för budgetåret 2000 anvisar ett ramanslag om 130 922 000 kr för verksamheten vid Boverket.

I tre motioner lämnas förslag som innebär att anslaget för Boverket reduceras i förhållande till regeringsförslaget.

Förslaget i motion Bo228 (c) i motsvarande del innebär att anslaget till Boverket inte reellt räknas upp. Denna princip tillämpas även i ett flertal andra förslag från Centerpartiet om myndighetsanslag såväl inom utgiftsområde 18 som inom övriga utgiftsområden. För Boverkets del blir innebörden i förslaget att myndighetsanslaget kan reduceras med 6 679 000 kr i förhållande till regeringens förslag.

I motion Bo233 (kd) yrkande 22 i motsvarande del föreslås att anslaget till Boverket reduceras med 7 miljoner kronor. Med hänvisning till byråkratin inom utgiftsområdet föreslås i Folkpartiets partimotion Fi212 yrkande 18 i motsvarande del att anslaget reduceras med 50 miljoner kronor för nästkommande budgetår. Motsvarande förslag läggs även fram i motion Bo232 (fp) yrkande 10 i motsvarande del.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om anslag för Boverket och avstyrker de aktuella motionsyrkandena. Någon förändring av Boverkets uppgifter under år 2000 som motiverar en anslagsminskning i enlighet med motionsförslagen är inte aktuell. Det kan för övrigt konstateras att en nedskärning av verksamheten vid Boverket av den omfattning som föreslås i fp-motionerna, genomförd med några månaders varsel, knappast är förenlig med gällande arbetsrättsliga regler och avtal.

Vad gäller regeringens förslag om anslag för Boverket, liksom för ett antal andra myndigheter inom utgiftsområde 18, bör avslutningsvis påpekas att den del av uppräknningen av anslaget som går utöver pris- och löneomräkningen beror på en närmast teknisk justering i anslagsredovisningen. Justeringen har genomförts för att korrigera en tidigare i anslaget inlagd kompensation för premierna för avtalsförsäkringarna.

A 2 Räntebidrag m.m.

Från anslaget till räntebidrag bekostas statliga räntebidrag för ny- och ombyggnad av bostäder samt vissa underhålls- och förbättringsåtgärder i hyres- och bostadsrättshus. Anslaget disponeras vidare för bidrag till förvaltningsförluster, s.k. 33 §-ersättning, till kommuner.

I budgetpropositionen föreslås att riksdagen för budgetåret 2000 anvisar ett ramanslag om 3 742 000 000 kr på anslaget Räntebidrag m.m. Regeringens beräkning av anslagsbehovet baseras på vissa förutsättningar avseende bl.a. ränteutvecklingen. Anslagsberäkningen utgår vidare från att riksdagen dels godkänner ett förslag som minskar belastningen på anslaget, dels lämnar ett bemyndigande avseende utnyttjandet av anslaget.

Den minskade belastningen på anslaget föreslås uppnås genom att bidrag avseende statligt räntestöd för reparation och underhåll, s.k. RBF-stöd, inte utbetalas under år 2000. Det föreslagna bemyndigandet innebär att medel från anslaget får disponeras år 2000 för återstående utbetalningar avseende investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter m.fl. med högst 20 miljoner kronor.

De två förslagen om anslagets utnyttjande har inte i motioner eller vid utskottets beredning av ärendet mött några invändningar. Utskottet tillstyrker dessa förslag.

Däremot har i flera motioner redovisats förslag till åtgärder för att minska anslagsbehovet för räntebidrag. I motion Bo226 (m) yrkande 1 föreslås att anslaget skall minskas med 467 390 000 kr i förhållande till regeringens förslag. På motsvarande sätt föreslås anslaget minskat i motion Bo233 (kd) yrkande 22 i motsvarande del med 323 miljoner kronor samt med 500 miljoner kronor i motionerna Fi212 (fp) yrkande 18 och Bo232 (fp) yrkande 10, båda dessa yrkanden i motsvarande del.

Förslag om vilka åtgärder som bör vidtas för att uppnå anslagsbesparingen lämnas framför allt i motion Bo226 (m) samt i partimotion Bo206 (m) yrkandena 2, 3 och 4. I båda motionerna föreslås att en snabbare avveckling av de äldre räntesubventionerna bör ske parallellt med en sänkning av fastighetsskatten. Vidare föreslås att räntebidragen avskaffas för nyproduktionen och att fastighetsskatt inte tas ut i detta fastighetsbestånd. De s.k. krisåtgångarna föreslås bli befriade från fastighetsskatt samtidigt som avvecklingen av räntebidragen påskyndas.

Bostadsutskottet har vid tidigare tillfällen när förslag om kraftigt minskat anslag för räntebidrag förts fram påtalat de allvarliga konsekvenser som en snabb avtrappning av räntebidragen kan leda till i delar av bostadsbeståndet. Förslagen i motionerna utgår från att besparingen skall kunna uppnås framför allt genom en snabb avveckling av de räntebidrag som utgår enligt äldre bidragssystem. Det bör påpekas att kvarvarande bidrag enligt äldre räntebidragssystem i huvudsak utgår till bostäder byggda runt år 1990, dvs. bostäder i de årgångar där det finns ett stort antal fastigheter med omfattande ekonomiska problem. Kraftigt minskade bidrag till denna grupp av fastigheter riskerar givetvis att förvärpa läget för många bostadsföretag, bostadsrättsföreningar och enskilda hushåll. De förordade förändringarna inom fastighetsskattesystemets ram skulle inte kunna kompensera för denna försämring. Utskottet kan för övrigt konstatera att samtliga motionsförslag som innebär förändringar av fastighetsskattenivån som kan påverka budgeten för år 2000 redan har avslagits av riksdagen (bet. 1999/2000:FiU1).

Vad gäller regeringens anslagsförslag kan det konstateras att utgångspunkten för beräkningen av anslagsbehovet enligt vad som anges i budgetpropositionen utgått från ett något lägre ränteläge än vad som råder för närvarande. Det får emellertid förutsättas att denna avvikelse kan hanteras inom ramen för de medel som finns tillgängliga på anslaget.

Med hänvisning till det anförda tillstyrker utskottet regeringens förslag om att det under anslagsposten Räntebidrag m.m. skall föras upp ett ramanslag om 3 742 miljoner kronor och avstyrker motstående förslag i motionerna Bo206 (m) yrkandena 2, 3 och 4, Bo226 (m) yrkande 1, Bo232 (fp) yrkande 10, Bo233 (kd) yrkande 22 samt Fi212 yrkande 18, de tre sistnämnda yrkandena i motsvarande delar.

A 3 Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningskostnader samt

A 4 Statens bostadskreditnämnd: Garantiverksamheten

Statens bostadskreditnämnd (BKN) kan lämna statliga kreditgarantier för bostäder. Garantiverksamheten är indelad i tre resultatområden; Äldre garantier, Nya garantier samt Kreditgarantier för avlösen av kommunala borgensåtaganden. Anslaget A 3 får användas för förvaltningskostnader som är hänförliga till resultatområdet Äldre garantier. Anslaget A 4 används för att täcka förluster till följd av statliga garantier för ny- och ombyggnad av bostäder inom detta resultatområde.

Regeringen föreslår i budgetpropositionen att anslaget A3 förs upp med 13 197 000 kr samt att anslaget A 4 bestäms till 1 800 miljoner kronor för budgetåret 2000. Ett förslag om minskat anslag för förvaltningskostnaderna

vid BKN finns i motion Bo228 (c). Anslaget föreslås i denna motion reducerat med 208 000 kr i förhållande till regeringsförslaget.

Bostadsutskottet har vad gäller Boverket avvisat förslag i c-motionen om nedräknat myndighetsanslag. Inte heller i fråga om anslaget till BKN anser utskottet att motionärerna anfört något som kan motivera den föreslagna anslagsbegränsningen. Utskottet tillstyrker således regeringens förslag om anslaget A 3 Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningskostnader och avstyrker motion Bo228 (c) i motsvarande del.

I fråga om anslaget A 4 för garantiverksamheten har inga invändningar mot regeringsförslaget framkommit i motioner. Utskottet framhöll i samband med budgetbehandlingen hösten 1998 vikten av hög kvalitet på de prognoser som ligger till grund för anslagsförslagen. Bakgrunden var bl.a. att utgifterna för garantiförluster under år 1998 visat sig kraftigt överstiga det anvisade anslaget. Detta ledde i sin tur till ett omfattande besparingsbehov inom andra delar av utgiftsområde 18. Det kan konstateras att en ny prognosmodell har använts för den prognos som utgör underlag för beräkningar av utgifter för kreditgarantier fr.o.m. år 2000. Enligt prognosen kommer utgifterna att fr.o.m. nästa år kraftigt sjunka i förhållande till budgetåret 1999.

Utskottet framhöll också nödvändigheten av att pröva tillförlitligheten i prognoserna genom exempelvis känslighetsanalyser för att på så sätt öka handlingsberedskapen vid risk för anslagsöverskridande. Enligt budgetpropositionen är nivån på skadeutfallet, och därmed anslagsbehovet, i hög grad beroende av ränteläget. Det finns således skäl att löpande följa ränteutvecklingen och dess påverkan på omfattningen av garantiförlusterna.

Med hänvisning till det anförda tillstyrker utskottet regeringens förslag avseende anslaget A 4 Statens bostadskreditnämnd: Garantiverksamheten.

A 5 Byggforskningsrådet: Förvaltningskostnader samt

A 6 Byggforskning

Enligt propositionen bör näringslivets andel av samfinansierade projekt öka och aktörerna inom plan-, bygg- och bostadssektorn i övrigt ta ett större ansvar för sin egen kunskapsförsörjning. Branschen bör i allt högre grad finansiera den del av byggforskningen som tillhör branschens intresseområden. Statens medverkan bör enligt regeringen i huvudsak begränsas till forsknings- och utvecklingsinsatser när det gäller frågor av särskilt samhällsintresse. En prioriterad uppgift för Byggforskningsrådet (BFR) anges vara att stimulera forskning kring hur befintliga byggnader och befintlig bebyggelse samt teknisk infrastruktur kan ställas om till hållbarhet.

I budgetpropositionen för år 1999 föreslog regeringen att byggforskningsanslaget skulle minskas med 100 miljoner kronor. På förslag av bostadsutskottet förstärktes dock anslaget med 50 miljoner kronor i förhållande till regeringsförslaget genom att denna summa fick disponeras från anslaget E 1 Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet. För år 2000 föreslår regeringen att 50 miljoner kronor skall föras över till byggforskningsanslaget från samma anslag. De tillförda medlen skall enligt förslaget användas till satsningar på forskning och utveckling som i likhet med bygg-

forskningsanslaget syftar till att främja den byggda miljöns kvalitet och långsiktiga hållbarhet.

BFR har sedan den 1 juli 1993 genom ett årligt basanslag finansierat verksamheten vid den till Kungliga Tekniska högskolan (KTH) hörande Institutionen för byggd miljö i Gävle. För att möjliggöra ett närmare samarbete mellan institutionen och Högskolan i Gävle föreslås i budgetpropositionen att finansieringsansvaret nu skall övertas av Högskolan i Gävle. I konsekvens härmed föreslås att 13 miljoner kronor skall överföras från anslaget A 6 Byggforskning till utgiftsområde 16 anslaget B 54 Forskning och konstnärligt utvecklingsarbete vid vissa högskolor, anslagsposten 6 Högskolan i Gävle.

Mot den angivna bakgrunden föreslår regeringen att riksdagen för budgetåret 2000 under utgiftsområde 18 anvisar till A 5 Byggforskningsrådet: Förvaltningskostnader ett ramanslag på 24 816 000 kr och till A 6 Byggforskning ett ramanslag på 105 548 000 kr.

Möjligheten till långsiktiga åtaganden är enligt regeringen av stor vikt för att forskningen skall hålla hög kvalitet och bedrivas effektivt. I budgetpropositionen förslås därför att Byggforskningsrådet skall få ingå avtal och fatta beslut rörande stöd till byggforskningsprojekt som, inberäknat löpande avtal, innebär åtaganden om högst 162 miljoner kronor under åren 2001–2004.

Regeringens anslagsförslag har mött invändningar i två motioner.

En stor del av byggforskningen inriktas enligt motion Bo226 (m) på byggnadsmaterial som leder till effektivare byggande och bättre boende. Alltför små anslag till byggforskning riskerar att leda till högre boendekostnader och sämre inomhusmiljöer i våra bostäder. Enligt motionens yrkande 2 bör därför anslaget A 7 Byggforskning ökas med 25 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag.

Med hänvisning till att statliga verks och myndigheters anslag inte reellt bör räknas upp föreslås i motion Bo228 (c) i motsvarande del att anslaget A 6 Byggforskningsrådet: Förvaltningskostnader i förhållande till regeringsförslaget skall minskas med 1 163 000 kr. I samma motion förslås dessutom att 50 miljoner kronor skall föras över till anslaget A 6 Byggforskning från anslaget till lokala investeringsprogram.

I två motioner läggs fram förslag om forskningen vid Institutionen för byggd miljö i Gävle. I båda motionerna framhålls forskningens höga kvalitet och den vikt som den måste tillmätas. Som en bakgrund till förslagen i motionerna redovisas dessutom att KTH tidigare förordat ett basanslag till institutionen i storleksordningen 20–22 miljoner kronor och att en utredning som sett över frågan kommit fram till ett erforderligt basanslag på 18 miljoner kronor.

Enligt motion Bo208 (v) bör mot denna bakgrund institutionen tillföras ytterligare 5 miljoner kronor så att basresursen för verksamheten uppgår till minst 18 miljoner kronor. Även i motion Bo229 (s) förordas att ökade resurser skall tillföras Institutionen för byggd miljö i Gävle. Inför kommande forskningsproposition bör därför en förnyad anslagsbedömning göras för att säkra verksamheten.

Forskningen bör enligt motion Bo204 (c) yrkande 13 i motsvarande del inriktas på att belysa de boendes synpunkter på miljö och bostad. Särskilt

viktigt anges det vara att forskningsresurser avsätts för att undersöka bostaden och miljön ur ett kvinnligt perspektiv.

Som en del i folkhälsoarbetet föreslås i motion So226 (fp) yrkande 6 att riksdagen skall uttala att byggforskningen inte får eftersättas och att den därför bör lyftas fram i den kommande forskningspolitiska propositionen. Enligt motionen kan den förändring i byggforskningen som aviserats vara ett hot mot den nödvändiga forskning som måste bedrivas för att åstadkomma en bättre boendemiljö.

Med anledning av vad som i budgetpropositionen och motioner föreslagits om byggforskningen vill utskottet anföra följande.

Som framgår ovan föreslog regeringen i budgetpropositionen för år 1999 att byggforskningsanslaget skulle minskas med 100 miljoner kronor. På förslag av bostadsutskottet förstärktes dock anslaget med 50 miljoner kronor genom att denna summa fick disponeras från anslaget E 1 Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet. Förslaget i årets budgetproposition innebär att anslaget A 6 Byggforskning direkt tillförs samma summa för år 2000. I likhet med de medel som tillförts för innevarande budgetår skall medlen användas till satsningar på forskning och utveckling som syftar till att främja den byggda miljöns kvalitet och långsiktiga hållbarhet.

Till grund för bostadsutskottets ställningstagande hösten 1998 låg bl.a. uppfattningen att statens fortsatta insatser när det gäller byggforskningen borde bedömas i ett större forskningspolitiskt sammanhang. Utskottet vidhåller sin ståndpunkt i denna del. Enligt utskottets mening är en sådan ordning nödvändig för att erforderliga avvägningar skall kunna göras med utgångspunkt i samhällets samlade behov av forskningsinsatser inom olika sektorer. Byggforskningen bör sålunda lika lite som någon annan sektorsforskning bedömas enskilt utan att hänsyn tas till sambandet med annan forskning. Inte minst viktigt är detta med avseende på det tvärvetenskapliga angreppssätt som ofta fordras i dagens alltmer komplexa samhälle.

Att regeringen nu väljer att lägga fram ett förslag där byggforskningsanslaget ligger på den nivå som utskottet och riksdagen förordat för innevarande budgetår ger enligt utskottets mening förutsättningar för att avvägningen av statens insatser skall kunna göras på ett mera obundet sätt än vad som annars skulle ha blivit fallet. Med hänsyn till de forskningspolitiska överväganden som pågår i Regeringskansliet är det viktigt att inte nu åstadkomma låsningar för framtiden. Även om det i och för sig kan diskuteras vilken anslagsnivå som kan anses vara den rätta eller mest lämpliga från denna utgångspunkt har det enligt utskottets mening inte kunnat påvisas att dagens nivå på något mer avgörande sätt skulle styra ett framtida ställningstagande till byggforskningen. Regeringens förslag till anslag tillstyrks. Motstående motionsförslag avstyrks.

I sitt ställningstagande till anslaget för innevarande budgetår aktualiserade utskottet också frågan om behovet för staten av att kunna göra åtaganden avseende stöd till byggforskning också efter år 1999 – detta utöver de bemyndiganden som då redan fanns. Enligt utskottet borde det ankomma på regeringen att – i den utsträckning det bedömdes erforderligt med sådana bemyndiganden för att trygga de forskningsinsatser som utskottet uttalat sig för – återkomma till riksdagen i frågan. Regeringen har nu förelagt riksdagen

ett förslag om att Byggforskningsrådet för åren 2001–2004 skall få besluta om bidrag till byggforskning som innebär utgifter på högst 162 miljoner kronor. Förslaget, som inte mött invändningar i motioner, tillstyrks av utskottet.

När det gäller de i motionerna Bo208 (v) samt Bo229 (s) framförda förslagen om forskningsresurserna vid Institutionen för byggd miljö i Gävle vill utskottet anföra följande.

Utskottet har ingen annan uppfattning än motionärerna när det gäller värdet av den forskning som bedrivs vid institutionen. Som utskottet har uppfattat regeringens förslag är det inte heller avsett att förändra förutsättningarna för den fortsatta forsknings- och utvecklingsverksamheten vid institutionen. Institutionen kommer även fortsättningsvis att få ett basanslag på en nivå som i stort motsvarar det basanslag som i dag går via Byggforskningsrådet. Därutöver har institutionen naturligtvis möjlighet att på samma villkor som hittills söka anslag från BFR för enskilda forsknings- och utvecklingsprojekt. Under förutsättning att verksamheten vid institutionen även i fortsättningen håller sin hittillsvarande kvalitet finns det enligt utskottets mening inte underlag för någon annan bedömning än att institutionen även i framtiden kommer att kunna få forskningsanslag i minst den omfattning som hittills varit fallet. Utskottet är mot bakgrund härav inte berett att ställa sig bakom förslagen i motionerna Bo208 (s) samt Bo229 (v), varför de avstyrks.

I motion Bo204 (c) betonas vikten och behovet av ett kvinnoperspektiv på byggforskningen. Utskottet delar denna uppfattning. En självklar utgångspunkt är givetvis att såväl kvinnors som mäns behov och förutsättningar beaktas i all forskning där jämställdhetsaspekterna har relevans. Det kan mot den bakgrunden förutsättas att också byggforskningen vägleds av kravet på jämställdhet, utan att riksdagen gör ett allmänt formulerat uttalande om detta. Motionen i nu aktuell del avstyrks.

Utskottet är inte heller berett att ställa sig bakom förslaget i motion So226 (fp) yrkande 6. Ett tillkännagivande som är så allmänt hållet kan enligt utskottets mening inte anses tjäna något syfte. Det får närmast betraktas som en självklarhet att de fortsatta forskningspolitiska övervägandena kommer att innefatta också de aspekter som förs fram i motionen. Motionen avstyrks sålunda.

A 7 Bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador

De utgifter som belastar detta anslag avser bidrag till kostnader för att avhjälpa fukt- och mögelskador i egnahem. Bidrag lämnas i mån av tillgång på medel enligt förordningen (1993:712) om den statliga fonden för fukt- och mögelskador i småhus, m.m. Vidare får anslaget belastas med utgifter för kansli- och utredningskostnader.

Regeringen föreslår att 40 miljoner kronor anvisas på anslaget för år 2000. I motion Bo228 (c) föreslås i motsvarande del att anslaget skall tillföras ytterligare 10 miljoner kronor.

Regeringen lägger även fram förslag om ändrade regler för beräkning av självriskens storlek i samband med stöd från fonden. Denna fråga togs upp av bostadsutskottet hösten 1998 (1998/99:BoU1). Utskottet ansåg bl.a. att

reglerna för beräkning av självrisk kunde leda till vissa oönskade effekter. Riksdagen gav på utskottets förslag regeringen till känna att det borde övervägas vilka regeländringar som är möjliga att genomföra inom tillgängliga ekonomiska ramar och att riksdagen därefter skulle underställas eventuella förslag i frågan. Det förslag som regeringen nu återkommer med innebär att reglerna för beräkning av självriskens storlek ändras och förenklas. Innebörden i förslaget är i korthet följande.

Enligt gällande bestämmelser skall beräkningen av husägarens självrisk göras enligt endera av följande metoder.

Metod 1: Självrisken är beroende av hur stor del av reparationskostnaden som huset kan bära i ombyggt skick. Avgörande för beräkningen är fastighetens värde efter reparationen och hur stora lån som belastar fastigheten.

Metod 2: Självrisken bestäms utifrån husets ålder och motsvarar en trettiondel av reparationskostnaderna multiplicerat med husets ålder.

Den högsta självrisken enligt de båda metoderna skall väljas. Lägsta självrisk är emellertid aktuellt basbelopp.

Den regelförändring som regeringen föreslår innebär att den s.k. låneutrymmessjälvrisken (metod 1) slopas helt. Som en följd härav föreslås också att den återbetalningsregel som knyter an till fastighetens marknadsvärde ändras. Vidare föreslås att nivån på minimisjälvrisken höjs från ett basbelopp till 50 000 kronor.

I motion Bo226 (m) anförs att skadorna i de hus som kan komma i fråga för stöd från Fonden för fukt- och mögelskador i de flesta fall redan hunnit visa sig. Motionärerna menar att det därför finns skäl att inleda en avveckling av fonden. Samtidigt anförs att de hittills gällande självriskreglerna har medfört att många drabbade husägare inte kunnat beviljas stöd. Av detta skäl förordar motionärerna att dessa husägare ges tillfälle att på nytt söka stöd från fonden efter det att de i budgetpropositionen föreslagna regeländringarna börjat tillämpas. Enligt yrkande 3 i motionen bör regeringen återkomma med förslag om när en avveckling av fonden kan påbörjas och hur den bör genomföras.

Den av regeringen föreslagna regeländringen för beräkning av självrisk ligger i linje med vad utskottet förordade hösten 1998. Inga invändningar har heller riktats mot regeringsförslaget i denna del. Riksdagen bör således godkänna förslaget om ändrade regler.

Det av regeringen föreslagna anslaget för bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador ligger på samma nivå som för innevarande budgetår. Det kan emellertid konstateras att den förordade regeländringen för stödet bedöms kunna ge vissa administrativa vinster. Detta torde också i viss mån öka utrymmet för stöd till de fastighetsägare som drabbats av höga oförutsedda kostnader i samband med fukt- och mögelskador. Utskottet tillstyrker mot denna bakgrund regeringens anslagsförslag och avstyrker motion Bo228 (c) i motsvarande del.

Bostadsutskottet instämmer inte i den bedömning av fondens verksamhet som görs i motion Bo226 (m) och som innebär att en avveckling av fonden bör inledas. Fortfarande finns en stor efterfrågan på stöd från fonden. Det finns skäl att bl.a. avvakta effekterna av den föreslagna regeländringen innan

A 8 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder

De utgifter som belastar anslaget avser bidrag till åtgärder mot radon i småhus. Bidrag lämnas om radongashalten i huset överstiger det gränsvärde som Socialstyrelsen anser som godtagbart från hälsosynpunkt. Bidragsbestämmelserna finns i förordningen (1988:372) om bidrag till åtgärder mot radon i egnahem. Bidrag lämnas i mån av tillgång på medel.

I budgetpropositionen föreslås att anslaget för bidrag till åtgärder mot radon i bostäder bestäms till 7 miljoner kronor, vilket är en oförändrad nivå i förhållande till innevarande år. Anslaget bör enligt motion Bo228 (c) ökas med 10 miljoner kronor utöver vad som föreslås i budgetpropositionen.

I motion Bo226 (m) yrkande 4 föreslås att den aktuella bidragsverksamheten avvecklas och att anslaget i fortsättningen endast används för informationsinsatser avseende radonsanering. Motionärerna gör bedömningen att denna åtgärd sannolikt leder till att antalet sanerade bostäder kommer att öka.

I frågan om radonsanering i bostadsbeståndet har utskottet vid ett flertal tillfällen framhållit att detta bör vara en högt prioriterad verksamhet. En erfarenhet av de senaste årens insatser för att öka åtgärderna mot radon är emellertid att bidraget inte ensamt kan stimulera till att alla nödvändiga åtgärder vidtas. Informationsinsatser som leder till att berörda fastighetsägare i högre grad uppmärksammar och prioriterar problemet kan ha väl så stor betydelse. Utskottet förutsätter att de myndigheter som har ett ansvar inom området, bl.a. Statens strålskyddsinstitut och Boverket, fortsätter sin verksamhet med att informera om riskerna med radon och om möjligheterna att få bidrag till saneringsåtgärder. Bostadsutskottet är emellertid inte berett att förorda att, som föreslås i m-motionen, det ekonomiska stödet avvecklas och att samhällets insatser helt inriktas på information. Utskottet anser sig inte heller kunna förorda den anslagsökning år 2000 som föreslås i c-motionen. Detta skulle förutsätta omprioriteringar inom den ram för utgiftsområde 18 som riksdagen nyligen fastställt.

Med hänvisning till det anförda tillstyrker utskottet regeringens anslagsförslag och avstyrker motionerna Bo228 (c) i motsvarande del samt Bo226 (m) yrkande 4.

A 10 Bostadsbidrag

Kostnaderna för bostadsbidragen steg under 1990-talets första hälft kraftigt. Med anledning av denna utveckling fattade riksdagen våren 1996 beslut om vissa förändringar av bostadsbidragen, vilka trädde i kraft den 1 januari 1997. Förändringarna innebär bl.a. att

- ett nytt system för inkomstprövning tillämpas med preliminärt bostadsbidrag som sedan fastställts slutligt på grundval av taxeringen,
- individuella inkomstgränser tillämpas,
- den bidragsgrundande bostadsytan begränsas,

- det särskilda bidraget höjs för familjer med fyra eller flera barn i takt med att flerbarnstilläggen fasas ut.

Mot bakgrund av att de beslutade förändringarna var så pass genomgripande initierade bostadsutskottet en skyndsamt utvärdering av effekterna av de nya reglerna. Som ett resultat av utvärderingen förordade bostadsutskottet och riksdagen förändringar i bostadsbidragen för att mildra effekterna för de hushåll som fått vidkännas väsentliga förändringar. Med anledning härav lade regeringen i 1997 års ekonomiska vårproposition fram ett förslag till vissa ändrade regler för bostadsbidragen. Ändringarna, som utskottet och riksdagen ställt sig bakom, innebär att

- en lägsta nivå tillämpas under vilken boendekostnaden inte skall reduceras på grund av bostadsytans storlek,
- räntebidrag exkluderas från bidragsgrundande inkomst.

Bestämmelsen om ytnorm med garantinivå har trätt i kraft den 1 november 1997 och ändringen i fråga om räntebidragen den 1 januari 1998.

I anslutning till att de slutliga bostadsbidragen började fastställas omkring årsskiftet 1998/1999 kom frågan om reglerna för eftergift vid återbetalning av bostadsbidrag att aktualiseras. Regeringen förelade därför riksdagen ett förslag om ändrade regler för eftergift vid återbetalning av bostadsbidrag. Förslaget som antagits av riksdagen (bet. 1998/99:BoU9) innebär bl.a. att möjligheterna för försäkringskassorna att medge eftergift har vidgats. De bidragstagare som under överskådlig tid inte kommer att kunna fullgöra sin återbetalningsskyldighet kan medges eftergift. De nya bestämmelserna om eftergift har trätt i kraft den 15 maj 1999.

Mot bakgrund av de relativt stora förändringar i bostadsbidragssystemet som de nya reglerna innebär har Riksförsäkringsverket (RFV) haft regeringens uppdrag att redovisa effekter och resultat av dessa. Verket har redovisat uppdraget dels i två delrapporter, dels i slutrapporten Bostadsbidrag till barnfamiljer och ungdomar – effekter och resultat av de nya reglerna för år 1997 (RFV Anser 1999:6). I budgetpropositionen lämnas också en kort redogörelse för resultatet av verkets redovisning. Företrädare för RFV har dessutom inför utskottet redovisat innehållet i sin slutrapport.

Sammanfattningsvis finner RFV, utifrån de resultat som utvärderingen visat, inga starka argument för att nu föreslå några större förändringar i bostadsbidragssystemet. I några avseenden har dock verket funnit det motiverat att föreslå att regeländringar övervägs. Det gäller i korthet följande frågor

- samordning av bostadsbidrag och bostadsbidrag till totalförsvarspiktiga,
- överföring av bostadsbidraget för studerande till studiemedelssystemet,
- storleken på avgift, från vilket belopp avgift skall utgå och hur den skall regleras samt
- lagreglering av möjligheten att få tillgång till kontrolluppgifter om förmögenhet.

I budgetpropositionen redovisar regeringen uppfattningen att grundprinciperna för det nya bostadsbidragssystemet är bra. Regeringen delar också Riksförsäkringsverkets bedömning att resultaten av verkets utvärdering inte föranleder några större förändringar i systemet. Samtidigt uttalar dock rege-

ringen att den kommer att ytterligare analysera de frågor som verket lyfter fram i sin slutrapport. Regeringen avser också att återkomma till riksdagen i frågan. Avslutningsvis uttalar regeringen att den är medveten om att bostadsbidragen ger upphov till stora marginaleffekter och att dessa därför kommer att ses över i ett samlat perspektiv.

Sammanfattningsvis föreslår regeringen att för budgetåret 2000 till anslaget A 10 Bostadsbidrag skall anvisas ett ramanslag om 5 670 000 000 kr. Hänsyn har härvid tagits till de regeländringar för bostadsbidragen som regeringen samtidigt föreslår.

De förslag till ändringar i bostadsbidragslagen som regeringen lägger fram i budgetpropositionen innebär i korthet följande:

- vid barns dödsfall får, under vissa förutsättningar, bostadsbidrag utgå t.o.m. sju månader efter dödsfallet,
- om det slutliga bostadsbidraget över- eller understiger det preliminära bidraget med mindre än 200 kr betalas inte beloppet ut eller tillbaka.

De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 januari 2000.

I anslutning till förslagen om ändringar i bostadsbidragslagen redovisar också regeringen bedömningen att avgift på för högt erhållet bostadsbidrag, fr.o.m. bidragsåret 1998, endast bör tas ut på återbetalningsbelopp som överstiger 2 500 kr. Enligt Riksförsäkringsverkets föreskrifter (RFFS 1996: 12) är det avgiftsfria beloppet i dag 1 000 kr.

Regeringens förslag till anslagstilldelning för bostadsbidragen har mött invändningar i flera motioner.

I motion Bo226 (m) yrkande 5 föreslås att anslaget till bostadsbidrag skall minskas med 340 miljoner kronor i förhållande till regeringsförslaget. Enligt motionen kan anslaget minskas genom att de i partimotion Bo206 (m) föreslagna ändringarna i bostadsbidragen genomförs. I denna motions yrkande 9 föreslås sålunda ändringar i reglerna för bostadsbidragen som i korthet innebär att den samlade hushållsinkomsten skall grunda bidraget, ytnormen avskaffas och att barnpension ej skall ingå i den bidragsgrundande inkomsten. I motionens yrkande 10 föreslås dessutom att bostadsbidragen till ungdomar under 29 år skall avvecklas.

Enligt motion Bo228 (c) i motsvarande del kan anslaget till bostadsbidrag minskas med 21 miljoner kronor i förhållande till vad regeringen föreslagit. Den minskade anslagsbelastningen uppkommer enligt förslaget genom de ökade inkomster för bostadsbidragstagarna, och därmed minskade behov av bostadsbidrag, som följer av att garantibeloppet föreslås höjt i ett motionsförslag från samma parti.

De marginaleffekter som följer av bostadsbidragen bör enligt motion Bo232 (fp) samt partimotion Fi212 (fp) mildras genom att det generella barnstödet ökas och bostadsbidragen minskas. Med hänvisning till att barnbidragen skall höjas med 100 kr per barn och månad förordas i motionerna att bostadsbidraget trappas ned med samma summa. Enligt motionerna ger detta en besparing på bostadsbidragen med 500 miljoner kronor. Dessutom hävdas att kostnaderna kan hållas lägre därutöver. Med hänvisning härtill föreslås i motionernas yrkande 10 respektive 18, båda yrkandena i motsva-

rande del, att anslaget till bostadsbidrag skall minskas med 700 miljoner kronor.

I motion Bo233 (kd) yrkande 22, i motsvarande del, förordas att anslaget till bostadsbidrag skall höjas med 940 miljoner kronor. Enligt motionen bör anslaget höjas för att bostadsbidragen till barnfamiljer skall kunna förbättras. Genom yrkandena 14–16 i motionen föreläggs riksdagen därför förslag om att hushållets samlade inkomst skall grunda bostadsbidraget, att ytgränserna skall höjas med 10 m² för alla hushållstyper samt att bostadsbidraget skall höjas med 100 kr per barn. Dessutom förordas i motionens yrkande 17 att bidragsperioderna skall vara halvårsvisa.

Med anledning av vad som i budgetpropositionen och i motioner föreslagits om anslaget till bostadsbidrag för budgetåret 2000 vill utskottet anföra följande.

De nya regler för bostadsbidragen som trädde i kraft den 1 januari 1997 har lett till att utgifterna för bidragen har minskat i den omfattning som avsågs. Det innebär att utgifterna nu har stabiliserats på en nivå som ligger väsentligt under den tidigare utgiftsnivån. I detta avseende har alltså målen med reformen uppnåtts. Som utskottet tidigare uttalat är det samtidigt av största vikt att bostadsbidragens roll som bostadspolitiskt instrument inte åsidosätts. Den utvärdering av bidragen som nu gjorts ger också vid handen att bidragen i väsentliga avseenden synes svara mot målen även i detta hänseende. Enligt utskottets mening finns det emellertid anledning att ytterligare fördjupa och bredda analysen på denna punkt. Till denna fråga återkommer utskottet nedan i avsnittet Bostadsbidragen på längre sikt.

Regeringens förslag om anslag till bostadsbidrag för budgetåret 2000 utgår från att de regler som nu gäller tillämpas med de av regeringen föreslagna mindre ändringarna också under budgetåret 2000. Även den anslagsram för utgiftsområde 18 som utskottet och riksdagen ställt sig bakom bygger på denna förutsättning. Till den del motionsförslagen innebär att denna ram överskrids bör de sålunda avvisas. En annan möjlighet skulle i dessa fall kunna vara att göra en motsvarande besparing inom utgiftsområdet i övrigt. Utskottet är inte berett förorda en sådan omfördelning mellan anslagen inom utgiftsområdet. Inte heller i övrigt är utskottet berett att ställa sig bakom förslagen i motionerna till ändringar av bostadsbidragen. I flertalet fall rör det sig om förslag som tidigare avvisats av utskottet och riksdagen.

Utskottet avstyrker med hänvisning till det nu anförda motionerna Bo206 (m) yrkandena 9 och 10, Bo226 (m) yrkande 5, Bo228 (c) yrkande 10 i motsvarande del, Bo232 (fp) yrkande 10 i motsvarande del, Bo233 (kd) yrkandena 14–17 samt 22, detta yrkande i motsvarande del, och partimotion Fi212 (fp) yrkande 18 i motsvarande del. Regeringens förslag till anslag tillstyrks.

Regeringens förslag tillstyrks även i vad avser förslaget till lag om ändring i lagen (1993:737) om bostadsbidrag. Lagförslaget har som bilaga 3 fogats till betänkandet.

B 1 Statens geotekniska institut

Statens geotekniska institut (SGI) är en uppdragsmyndighet och har ett sektorsövergripande ansvar för geoteknikfrågor.

Regeringen föreslår att anslaget för SGI skall bestämmas till 24 078 000 kr för budgetåret 2000.

I motion Bo228 (c) föreslås i motsvarande del att anslaget skall minskas med 660 000 kr i förhållande till regeringsförslaget.

Utskottet anser inte att några sakargument för en anslagsbegränsning framförts i motion Bo228 (c). Motionen avstyrks i denna del. Regeringens anslagsförslag tillstyrks.

C 1 Länsstyrelserna m.m.

I budgetpropositionen föreslås att det till länsstyrelsernas verksamhet år 2000 skall anvisas 1 798 370 000 kr. Vid anslagsberäkningen har hänsyn tagits till ett flertal faktorer som redovisas i propositionen. Det handlar både om överföringar från länsstyrelseanslaget på vissa områden och om förstärkningar på andra. Bostadsutskottet går inte närmare in på frågor om dessa beräkningsförutsättningar eftersom de inte i sak ifrågasatts i motioner eller vid utskottets beredning. Däremot har i motion Bo228 (c) föreslagits att anslaget till länsstyrelseverksamheten skall bestämmas till belopp som är 29 455 000 kr lägre än vad regeringen förordat. Liksom för övriga förslag om myndighetsanslag i denna motion är utgångspunkten att anslaget inte reallt skall räknas upp.

Som redovisats ovan har inga sakinvändningar riktats mot regeringens redovisning av de faktorer som påverkat årets anslagsberäkning av länsstyrelseanslaget. Det bör påpekas att den uppräknade som skett av anslaget i förhållande till innevarande år till stor del beror på en teknisk justering med anledning av en ny metod att redovisa premier för avtalsförsäkringen. En anslagsbesparing i enlighet med förslaget i motion Bo228 (c) skulle således förutsätta besparingar på delar av den verksamhet som länsstyrelserna skall bedriva. Några förslag med denna innebörd har dock inte presenterats. Motionen avstyrks i denna del.

I motion Bo301 (fp) riktas kritik mot hur det totala anslaget har fördelats på de enskilda länsstyrelserna. Enligt motionen har vissa län missgynnats vid den fördelning som regeringen redovisar. Räknat per invånare får dessa län enligt motionen ett lägre belopp än övriga län. Motionären anser mot denna bakgrund att riksdagen i ett tillkännagivande bör förorda att Hallands län bör få en större andel av det totala länsstyrelseanslaget.

Frågan om den närmare fördelningen av länsstyrelseanslaget mellan olika länsstyrelser har behandlats av utskottet vid flera tidigare tillfällen. Våren 1995 uttalade sålunda bostadsutskottet och riksdagen (bet. 1994/95:BoU12) att det vid fördelningen av länsstyrelseanslaget mellan olika länsstyrelser kunde finnas anledning att ta hänsyn till länets befolkningsstorlek. I budgetpropositionen avseende år 1998 redovisade också regeringen att det fr.o.m. detta budgetår skulle ske en omfördelning av anslaget mellan länsstyrelserna, varvid bl.a. befolkningsstorleken skulle få genomslag. En omfördelning i den riktning som utskottet tidigare uttalat sig för, och som även motionärerna förordar, har alltså delvis redan kommit till stånd. Trots detta kan det naturligtvis hävdas att omfördelningen av anslaget mellan länsstyrelserna inte är tillräckligt långtgående eller att fördelningen inte blir rättvisande ur andra

aspekter. Utskottet är dock inte berett att på de i motionen angivna grunderna förorda att fördelningen mellan länsstyrelserna ges en annan utformning än den som regeringen redovisar i budgetpropositionen. Motion Bo301 (fp) avstyrks sålunda.

I en motion tas – vad gäller verksamheten vid länsstyrelserna – upp frågor om metoder för en utvecklad effektivitetsmätning. Utskottet återkommer till denna fråga i den del av betänkandet som inte avser nästa års budget.

D 1 Lantmäteriverket

I budgetpropositionen konstaterar regeringen att Lantmäteriverket har kommit långt i arbetet med att lösa de ekonomiska och strukturella problem som funnits i verksamheten. Samtidigt är det enligt regeringen angeläget att effektiviseringen av fastighetsbildningsprocessen drivs vidare med hög ambition. Regeringen gör också bedömningen att verket måste fortsätta arbetet för att nå ekonomisk balans samt arbetet med att förbättra redovisningarna till regeringen.

Vid sin anslagsberäkning har regeringen varaktigt minskat anslaget D 1 Lantmäteriverket med 10 miljoner kronor. Vidare har regeringen bedömt det skäligt att tillfälligt minska anslaget med 15 miljoner kronor med anledning av vissa ökade avgiftsintäkter i verksamheten. Sammantaget föreslår regeringen att det för Lantmäteriverkets verksamhet skall anvisas 417 000 000 kr för budgetåret 2000.

Anslaget till Lantmäteriverket kan enligt förslagen i Folkpartiets partimotion Fi212 yrkande 18 samt motion Bo232 (fp) yrkande 10, båda yrkandena i motsvarande del, minskas med 50 miljoner kronor för budgetåret 2000. Enligt den förstnämnda motionen kan besparingar göras i byråkratin.

Utskottet delar inte motionärernas uppfattning om möjligheterna till besparingar i vad de kallar byråkratin på Lantmäteriverket. En neddragning av verkets resurser av den omfattning som motionärerna föreslår är enligt utskottets mening inte realistisk. Det gäller både med avseende på verksamheten som sådan och med hänsyn till de lagar och avtal som gäller för den personal som skulle tvingas avgå vid ett genomförande av förslaget. Motionen avvisas redan på denna grund. Som framgår av redovisningen i budgetpropositionen är Lantmäteriverket nu på väg att lösa de ekonomiska och strukturella problem som verket haft. Det vore i den situationen ytterst olämpligt att genomföra nedskärningar av den storleksordning som motionärerna föreslår. Verkets anslagstilldelning måste naturligtvis vara sådan att den säkrar samhällets behov av fastighets- och landskapsinformation. Regeringens förslag tillstyrks sålunda. Folkpartiets partimotion Fi212 yrkande 18 samt motion Bo232 (fp) yrkande 10, båda yrkandena i motsvarande del, avstyrks.

Enligt motion Bo210 (kd) har Sverige genom sitt utgångsläge på kart- och fastighetsdataområdet goda förutsättningar att kunna bygga upp digitala kartdatabaser. Dessa förutsättningar har enligt motionen dock inte tagits till vara eftersom tillräckliga resurser inte ställts till förfogande för verksamheten. Databaserna bör enligt motionen byggas upp betydligt snabbare än vad som sker i dag. Utbyggnadshastigheten bör därför öka – yrkande 1. Vidare förordas att ett arbete skall påbörjas för att analysera hur miljöinformation

kan knytas samman med den fastighetsanknutna informationen. Enligt förslaget bör det uppdras åt Lantmäteriverket att i samarbete med Naturvårdsverket genomföra en sådan analys – yrkande 2.

Utskottet delar motionärernas uppfattning om vikten av att kartor och annan landskapsinformation liksom fastighetsinformation finns att tillgå i digital form. Produktionen och användningen av landskapsinformation i digital form har också ökat under en rad av år. Som framgår av budgetpropositionen förutses inom verksamheten med landskaps- och fastighetsdata en fortsatt snabb utveckling för användningen av integrerad kart- och registerinformation i geografiska informationssystem. Det är en enligt utskottets mening mycket positiv utveckling. En förutsättning för att den skall fortgå är att användarna får ökad kunskap om de möjligheter som geografiska data i digital form erbjuder. Flera satsningar har också gjorts för att stimulera till en ökad användning. Det gäller bl.a. inom den offentliga sektorn där en utbildningssatsning riktas till kommuner och länsstyrelser. Information i digital form används också redan bl.a. inom samhällsplanering, räddningstjänst, miljöövervakning, trafikplanering och försvaret. Ett ytterligare exempel är att länsstyrelserna har fått tillgång till den ekonomiska kartan i digital form.

Geografiska informationssystem används också i allt högre grad inom näringslivet. Inte minst gäller detta inom transportnäringslivet där transportplanering och fortlöpande positionsbestämning av transporterna blir allt vanligare.

För en bredare allmänhet finns Sveriges nationalatlas i en digital version. Särskilda medel har också avsatts för en vidareutveckling med sikte på att förmedla denna information via Internet. Även på detta område går sålunda utvecklingen i den riktning som motionärerna synes eftersträva.

Några skilda meningar i sak om vikten av att tillgången på och användningen av digital landskaps- och fastighetsinformation ökar torde enligt utskottets mening inte föreligga. Det frågan gäller är därför om utvecklingen går tillräckligt snabbt eller inte. Enligt utskottets mening kan denna fråga inte ses isolerad. Takten måste naturligtvis bestämmas av såväl de behov som finns som av vilka medel som kan avsättas för verksamheten. Utskottet har för sin del inte underlag för någon annan bedömning än att den nuvarande utvecklingstakten är baserad på en sammanvägning av dessa faktorer. I anslutning härill vill utskottet peka på de möjligheter som finns till samfinansiering mellan Lantmäteriverket och t.ex. näringslivet i de fall insatser framstår som särskilt viktiga. Utskottet är mot bakgrund av det anförda inte nu berett att tillstyrka förslaget i motion Bo210 (kd).

Det finns enligt motion Bo202 (c) i dag en rad äldre samfälligheter och servitut som spelat ut sin roll och därför borde avvecklas. De kostnader som är förknippade med detta för den enskilde fastighetsägaren är dock så stora att ett genomförande inte är realistiskt utan statlig subvention. Med avseende på den nytta som också samhället har av att dessa samfälligheter avvecklas föreslås i motionen att en subvention för sådan verksamhet skall utgå. Medel för ändamålet förutsätts kunna frigöras inom Lantmäteriverkets ordinarie ekonomiska ram.

Som framhålls i motionen medger förordningen (1995:1459) om avgifter vid lantmåteriförrättningar att avgiften i vissa fall sätts ned. Det gäller framför allt situationer där förrättningen leder till förenklingar i fastighetsregist-

ret. En ytterligare förutsättning är att det finns medel tillgängliga för åtgärden. I det fall en förrättning i första hand är till gagn för det allmänna är det naturligtvis skäligt att det allmänna också svarar för de kostnader som uppstår. Under förutsättning av att en förrättning är så angelägen från allmän synpunkt att den bör genomföras får det enligt utskottets mening förutsättas att medel kan frigöras för den. Om åtgärden däremot helt eller till största delen kommer fastighetsägaren till godo framstår det normalt som rimligt att denne också svarar för kostnaderna. Motion Bo202 (c) avstyrks med hänvisning till det anförda.

D 2 Statens va-nämnd

Regeringen föreslår att till anslag D 2 Statens va-nämnd skall anvisas ett ramanslag för budgetåret 2000 om 6 721 000 kr.

Med hänvisning till den principiella ståndpunkten att myndigheternas anslag för år 2000 inte realt bör räknas upp föreslås i motion Bo228 (c) i motsvarande del att anslaget till nämnden skall minskas med 1 175 000 kr i förhållande till regeringens förslag.

Inte heller i fråga om Statens va-nämnd delar utskottet uppfattningen i motion Bo228 (c) om att anslaget inte realt bör räknas upp. Motionen avstyrks i motsvarande del. Regeringens förslag tillstyrks.

E 1 Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet

Stödet till lokala investeringsprogram beslutades av riksdagen i enlighet med ett förslag i budgetpropositionen för 1998. Regeringen har sedan dess beslutat om bidrag omfattande 2 320 miljoner kronor för perioden 1998–2000 och 1 433 miljoner kronor för perioden 1999–2001.

Regeringen föreslår att anslaget för stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet för år 2000 bestäms till 1 758 miljoner kronor. Vidare begärs ett bemyndigande för regeringen att under år 2000, i fråga om anslaget, besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 2 600 miljoner kronor under åren 2001 och 2002.

Fördelningen av medel till de lokala investeringsprogrammen regleras i förordningen (1998:23) om statliga bidrag till lokala investeringsprogram som ökar den ekologiska hållbarheten i samhället. En kommun kan enligt denna förordning erhålla bidrag till lokala investeringsprogram som främjar en ekologiskt hållbar utveckling genom åtgärder som syftar till att

- minska belastningen på miljön,
- öka effektiviteten i användningen av energi och andra naturresurser,
- gynna användningen av förnybara råvaror,
- öka återbruk, återanvändning och återvinning,
- bidra till att bevara och förstärka den biologiska mångfalden samt tillvarata kulturmiljövärden, eller
- bidra till att förbättra cirkulationen av växtnäringssämnen i ett kretslopp.

Vidare anges i förordningen att bidrag kan lämnas till vissa näringslivsfrämjande åtgärder, lokala folkbildningsinsatser, åtgärder som främjar arkitekto-

niska kvaliteter eller ökar jämställdheten mellan könen och till åtgärder inom bostadsbebyggelsen. Dessa bidrag kräver dock bl.a. att det ovan angivna syftet med bidragen kan uppfyllas. I budgetpropositionen för år 1999 angavs att regeringen har för avsikt att genomföra förändringar i förordningen så att även allergisanerande åtgärder i bebyggelsen skall kunna omfattas av stödet till lokala investeringsprogram.

I budgetpropositionen för år 2000 begär regeringen ett godkännande från riksdagen för ändrad användning av delar av det aktuella ramanslaget samt för ändrade regler för bidragsverksamheten. Innebörden i detta förslag är i korthet följande.

Systemet med en årlig sista ansökningsdag för ansökan om stöd till lokala investeringsprogram slopas och i stället prövas ansökningarna allteftersom de inkommer. Möjlighet ges för bidrag till enskilda åtgärder av hög kvalitet utan krav på fullständigt lokalt investeringsprogram. Bidrag bör enligt förslaget inte kunna utgå till åtgärder som omfattas av statligt energistöd. Högst 250 miljoner kronor av anslaget till stöd för lokala investeringsprogram föreslås få användas till särskilt stöd till bomässan Bo01 enligt vissa villkor. Vidare föreslås i fråga om stödet till bomässan att regeringen medges att i enskilda fall besluta om undantag från föreskrift i bidragsförordningen. Slutligen föreslås att 25 miljoner kronor av anslaget för år 2000 får användas som delfinansiering för ett planerat Science Center i Göteborg.

Förslag om avveckling av stödet till lokala investeringsprogram eller en kraftig begränsning av stödets omfattning läggs fram i flera motioner.

I två partimotioner, Bo206 (m) yrkande 18 respektive MJ718 (c) yrkande 7, föreslås att stödet avvecklas. Motionärerna hänvisar bl.a. till den kritik mot stödverksamheten som framförts i en utvärderingsrapport från Riksrevisionsverket (RRV). Motsvarande förslag läggs även fram i motion Bo226 (m) yrkande 7. I denna motion föreslås vidare att anslaget för år 2000 minskas med 502 miljoner kronor i förhållande till regeringsförslaget (yrkande 8) samt att regeringen inte ges något nytt bemyndigande att bevilja stöd (yrkande 11). Utgångspunkten för anslagsförslaget i motionen anges vara att redan beviljat stöd skall kunna utbetalas men att inga nya bidragsbeslut bör fattas.

Minskat anslag för år 2000 föreslås även i motionerna Bo233 (kd) yrkande 22 (-500 miljoner kronor), Bo228 (c) (-1 000 miljoner kronor), Bo232 (fp) yrkande 10 (-1 758 miljoner kronor) och Fi212 (fp) yrkande 18 (-1 758 miljoner kronor), samtliga yrkanden i motsvarande del.

Slutligen har i en motion framförts förslag om användningen av de medel som avsätts för stöd till lokala investeringsprogram. Enligt motion MJ256 (s) yrkande 3 bör kommunerna på olika sätt stimuleras att anlägga fler koloniområden. Motionärerna anser att denna fråga bör uppmärksammas i verksamheten med lokala investeringsprogram.

Bostadsutskottet vill anföra följande vad gäller förslagen om stödet till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet.

Av redovisningen i budgetpropositionen framgår att kommunerna visar ett fortsatt stort intresse för de lokala investeringsprogrammen. Den hittillsvarande verksamheten bedöms ha bidragit till ett stort antal arbetstillfällen. De miljöeffekter som enligt regeringen är att vänta inbegriper bl.a. minskad

energianvändning, minskade utsläpp av koldioxid, kväve och svavel till luft samt minskade utsläpp av fosfor och kväve till vatten.

Bostadsutskottet anser att det fortsatta intresset från kommunerna att utveckla metoder för en hållbar ekologisk utveckling anpassad till förutsättningarna på det lokala planet bör tas till vara. Den omställning av olika samhällssektorer i en långsiktigt hållbar riktning som såväl riksdag som regering ställt sig bakom förutsätter också att tillräckliga resurser kan avsättas för detta ändamål. Utskottet avvisar således motionsförslagen om en förtida avveckling av stödet till lokala investeringsprogram. Däremot finns skäl att löpande följa användningen av de medel som avsatts för verksamheten och vid behov överväga ändrade regler. Utskottet kan också konstatera att uppföljningar med olika inriktningar redan genomförts och även är planerade att fortsätta. Regeringens förslag i budgetpropositionen om ändrade regler utgår från vunna erfarenheter och synpunkter från kommunerna. En uppföljning och granskning av verksamheten som genomförts av RRV redovisades för regeringen i september 1999. I propositionen anges att regeringens analys av RRV:s rapport (1999:37) och förslag till förändringar kommer att föreläggas riksdagen under år 2000.

Riksdagens revisorer har på förslag av bostadsutskottet genomfört en granskning av stödverksamheten med en delvis annan inriktning än RRV. Granskningen har resulterat i att ett förslag nyligen framlagts för riksdagen (förs. 1999/2000:RR3). Förslaget kommer senare under detta riksmöte att beredas av bostadsutskottet. I detta sammanhang finns tillfälle att överväga olika frågor av såväl principiell som praktisk natur. Vad gäller de nu aktuella regeringsförslagen till regeländringar och delvis ändrad användning av de medel som avsatts för stöd till lokala investeringsprogram har utskottet inga invändningar. Vad som i motion MJ256 (s) anförts ger inte utskottet anledning att föreslå någon utvidgning av stödändamålen.

Med hänvisning till det anförda tillstyrker utskottet regeringens förslag om anslag för stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet under budgetåret 2000. Vidare tillstyrks det föreslagna bemyndigandet för regeringen att fatta beslut om bidrag som innebär utgifter på högst 2 600 miljoner kronor under åren 2001 och 2002. Utskottet anser slutligen att riksdagen bör godkänna regeringens förslag om ändrad användning av delar av ramanslaget samt om ändrade regler för stödverksamheten.

Utskottet avstyrker samtliga i detta avsnitt behandlade motionsyrkanden.

E 2 Kunskapscentrum för ekologisk hållbarhet

Centrum för kunskap om ekologisk hållbarhet inrättades den 1 februari 1999 inom ramen för de medel som beräknats för stöd till ekologisk omställning och utveckling. Myndigheten, som är lokaliserad till Umeå, har som viktigaste uppgift att aktivt stödja kommunerna i arbetet med att ta fram och genomföra lokala investeringsprogram samt att sprida erfarenheter från dessa program.

Regeringen föreslår att 5 089 000 kr anslås till myndigheten för år 2000. I motion Bo226 (m) föreslås att en avveckling av myndigheten genomförs

under nästkommande år (yrkande 9) samt att anslaget för år 2000 fastställs till 2 544 000 kr (yrkande 10).

Bostadsutskottet har ovan ställt sig bakom regeringens förslag om fortsatt stöd till lokala investeringsprogram. Även verksamheten vid Kunskapscentrum för ekologisk hållbarhet bör fortsätta enligt gällande planer. Regeringens anslagsförslag tillstyrks således. Motion Bo226 (m) yrkandena 9 och 10 avstyrks.

Övriga anslag i budgetpropositionen

Utskottet tar i detta avsnitt upp förslag till anslag m.m. i budgetpropositionen som inte mött invändningar i motioner eller vid utskottets behandling.

I fråga om de anslag som inte behandlats av utskottet ovan föreslås i budgetpropositionen att det för budgetåret 2000 under utgiftsområde 18 skall anvisas till

- A 9 Bonusränta för ungdomsbosparande ett ramanslag om 7 500 000 kr
- A 11 Internationellt samarbete ett ramanslag om 20 000 000 kr,
- C 2 Regionala självstyrelseorgan ett obetecknat anslag om 21 072 000 kr.

Den av regeringen förordade anslagstilldelningen avseende de nu aktuella anslagen tillstyrks av utskottet.

Förslag om nya anslag inom utgiftsområde 18

Utskottet har ovan tagit ställning till förslag som avser de anslag som finns upptagna i budgetpropositionen inom utgiftsområde 18. I detta avsnitt tas upp vissa ytterligare förslag avseende anslagsfördelningen inom utgiftsområdet m.m.

Regeringen föreslår att införandet av ett investeringsbidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet senareläggs med ett år till 2001. Riksdagen godkände våren 1998 regeringens förslag om att ett sådant stöd skulle införas år 2000 och lämnas inom en årlig ram på 250 miljoner kronor (prop. 1997/98:119, BoU10, rskr. 306). Som skäl för senareläggningen hänvisar regeringen till den föreslagna förlängningen av stödet till lokala investeringsprogram och till de regeländringar som föreslagits för dessa program.

I motion Bo228 (c) riktas invändningar mot regeringens förslag. Motionärerna anser att en senareläggning av investeringsbidraget skulle ge en felaktig signal till näringslivet. Ett nytt anslag Investeringsbidrag till ekologisk hållbarhet vid ny- och ombyggnad föreslås därför inrättas och tilldelas 250 miljoner kronor för år 2000.

Med hänvisning till de motiv som anförts i budgetpropositionen tillstyrker bostadsutskottet regeringens förslag och avstyrker motion Bo228 (c) i motsvarande del.

I motion Bo233 (kd) yrkande 22 i motsvarande del finns förslag om att en del av stödet till de lokala investeringsprogrammen skall användas för att förbättra inomhusmiljön i bostäder, förskolor och skolor. Ett nytt anslag, Förbättrad inomhusmiljö, föreslås bli inrättat för ändamålet och uppfört med 100 miljoner kronor för år 2000.

Utskottet delar motionärernas syn på vikten av fortsatta insatser för att förbättra inomhusmiljön i såväl bostadsbeståndet som i den offentliga miljön. I detta sammanhang är det givetvis av särskilt stor vikt att vidta åtgärder i de byggnader där barn och ungdomar vistas dagligen. Motionsförslaget utgår från att delar av de medel som är avsatta för stöd till lokala investeringsprogram skall kunna användas för att förbättra inomhusmiljön. Detta har också varit regeringens utgångspunkt. I budgetpropositionen för år 1999 redovisade regeringen sin avsikt att vidga ändamålen för stödet till att även omfatta sådana allergisanerande åtgärder i bebyggelsen som genomförs i samband med de ombyggnadsåtgärder som regelverket ger möjlighet att stödja. För närvarande pågår ett arbete med att anmäla nödvändiga förändringar i förordningen hos Europeiska kommissionen. Bostadsutskottet kan således konstatera att syftet med det aktuella motionsförslaget kan uppnås utan att ett särskilt anslag inrättas för ändamålet. Motionen avstyrks således.

Riksdagen beslutade hösten 1998 att avveckla ett investeringsbidrag till studentbostäder och andra ungdomsbostäder. Förslag om att återinföra ett investeringsbidrag med denna inriktning läggs fram i tre motioner.

I motionerna Bo207 (kd) yrkande 4 och Bo233 (kd) yrkande 21 föreslås att ett investeringsbidrag om 40 000 kr per studentbostad skall införas. Det återinförda investeringsbidraget bör enligt motionärerna utgå enligt enklare regler än vad som tidigare tillämpats. I motion Bo233 (kd) yrkande 22 i motsvarande del föreslås att ett nytt anslag Investeringsbidrag till studentbostäder inrättas inom utgiftsområde 18 och tillförs 20 miljoner kronor för år 2000. Även i motion Bo228 (c) föreslås i motsvarande del att ett anslag för investeringsbidrag till studentbostäder skall inrättas. Enligt förslaget i denna motion bör anslaget tillföras 75 miljoner kronor för år 2000.

Riksdagens beslut hösten 1998 om en avveckling av det dåvarande investeringsbidraget hade sin grund i att omprioriteringar inom utgiftsområde 18 var nödvändiga till följd av en kraftigt ökad belastning på främst anslaget för garantiverksamheten vid BKN. Även förslagen om anslagsfördelningen för budgetåret 2000 utgår från behovet av strikta prioriteringar inom utgiftsområdet. Utskottets hittills redovisade ställningstaganden till de förslag om anslag inom utgiftsområde 18 som finns upptagna i budgetpropositionen innebär att hela den ram för utgiftsområdet under budgetåret 2000 som riksdagen nyligen fastställt redan är ianspråktagen. Beslut om att inrätta nya anslag förutsätter därför en omfördelning inom utgiftsområdet. Enligt utskottets mening är inte en sådan omfördelning möjlig utan att andra angelägna verksamheter drabbas. De aktuella motionsyrkandena om att inrätta ett nytt anslag avstyrks mot denna bakgrund. Utskottet delar dock motionärernas syn på vikten av att åtgärder vidtas för att behovet av studentbostäder skall kunna tillgodoses. Denna fråga tas upp för vidare överväganden i samband med behandlingen av övriga motionsförslag om studentbostäder under avsnittet med samma namn nedan.

Bostadspolitikens allmänna utformning

Förslag som avser bostadspolitikens allmänna utformning och inriktning förs fram i sex motioner.

En god bostad är enligt motion Bo204 (c) en del av välfärden – en välfärd som alla skall ha del av. Därför behövs det en bostadspolitik som kan tillfredsställa människors varierande behov och önskemål. Väsentliga inslag i en sådan bostadspolitik är enligt motionen bl.a. att

- ägarlägenheter införs – yrkande 1,
- skapa en väl fungerande bostadsmarknad med neutralitet mellan olika boendeformer – yrkande 2 i motsvarande del,
- bostadspolitik stabiliseras genom ett långsiktigt regelsystem – yrkande 3,
- bostadsfinansieringen reformeras – yrkande 19.

Även i Centerpartiets partimotion Sf637 yrkande 24 samt i motion Bo231 (c) yrkande 15 framhålls vikten av att varierande upplåtelseformer finns att tillgå på bostadsmarknaden. Enligt motionerna är det en förutsättning för att de boende skall kunna erbjudas valfrihet och mångfald i sitt boende. Det innebär att allt från allmännyttiga hyresbostäder till ägarlägenheter skall erbjudas. En ytterligare förutsättning anges bl.a. vara en bättre tillämpning av bruksvärdessystemet. Vidare förordas att förutsättningarna för ny- och ombyggnad skall förbättras. Åtgärderna ses i partimotionen Sf637 (c) också som ett sätt att lösa problemen med segregationen i vissa områden.

Riksdagen bör enligt Moderata samlingspartiets partimotion Bo206 yrkande 1 göra ett tillkännagivande till regeringen om principerna för bostadspolitik. Enligt motionen skall bostadsmarknaden styras av människors efterfrågan och inte av detaljreglering styrd av politiker och byråkrater. Bostadspolitik skall underlätta ett personligt ägande av bostaden. Det anges bl.a. innebära att en lagstiftning om ägarlägenheter bör införas. En öppen och fungerande bostadsmarknad är nödvändig för att medborgarna skall kunna välja en bostad som passar deras önskemål. Sammanfattningsvis anför motionärerna att bostadspolitik skall inriktas på att skapa förutsättningar för alla att leva i goda bostäder till rimliga kostnader i en stimulerande och trygg miljö. Boendemiljön skall bidra till värdiga levnadsförhållanden och särskilt främja en god uppväxt för barn och ungdomar. För att dessa mål skall uppnås måste enligt motionen skatterna sänkas, avregleringen fortsätta och eget ägande underlättas.

I motion Bo232 (fp) yrkande 2 föreslås att riksdagen skall göra ett tillkännagivande om behovet av en modern social bostadspolitik. Dessutom förordas i motionens yrkande 3 att riksdagen skall uttala sig för behovet av att uppmuntra omvandling från hyresrätt till bostadsrätt samt vikten av en bättre blandning av olika upplåtelseformer i områden där hyresrätten är den helt dominerande. Enligt motionen måste kommunerna även i framtiden ha ansvaret för de människor som har behov av ett socialt anpassat boende och för sociala förturer. En förutsättningslös diskussion måste dock påbörjas om formerna för detta.

Också i motion Bo233 (kd) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om den framtida bostadspolitiken. En utgångspunkt för bostadspolitiken skall enligt motionen vara att människor känner trygghet i sitt boende. Den skall dessutom präglas av valfrihet där familjer ges möjlighet att välja den boendeform som passar dem bäst. Härigenom skapas också en boendemiljö som kan bidra till jämlika och värdiga levnadsförhållanden för alla människor och som särskilt främjar en god uppväxtmiljö för barn och ungdomar. Enligt förslaget skall boendepolitiken dessutom utgöra en del av en kristdemokratisk familjepolitik.

I fråga om förslagen beträffande *bostadspolitikens inriktning* gör utskottet följande bedömning.

I den bostadspolitiska proposition (prop. 1997/98:119) som bostadsutskottet och riksdagen behandlade våren 1998 redovisade regeringen sin bedömning av hur det övergripande målet för bostadspolitiken borde formuleras. Denna bedömning underställdes emellertid inte riksdagen. I sin behandling av propositionen konstaterade dock utskottet att målsättningen, sådan den formulerades i propositionen, hade i stort sett samma lydelse som den som återfanns i den bostadspolitiska utredningen. Bakom utredningens förslag i denna del stod företrädare för samtliga riksdagspartier med undantag av Moderata samlingspartiet. Det fanns enligt utskottets mening mot bakgrund härav goda skäl för riksdagen att genom ett tillkännagivande till regeringen ge sin anslutning till den målformulering som förts fram i propositionen. Enligt utskottet var det en styrka med en bred uppslutning kring dessa mål. Riksdagen fastställde också de bostadspolitiska målen i enlighet med vad bostadsutskottet föreslagit. Det innebär att de bostadspolitiska målen i dag formuleras på följande sätt.

Bostaden är en social rättighet och bostadspolitiken skall skapa förutsättningar för alla att leva i goda bostäder till rimliga kostnader och i en stimulerande och trygg miljö inom ekologiskt hållbara ramar. Boendemiljön skall bidra till jämlika och värdiga levnadsförhållanden och särskilt främja en god uppväxt för barn och ungdomar.

Utskottet kan för sin del inte finna att de nu aktuella motionsförslagen i något avgörande avseende skulle stå i motsatsförhållande till de mål som riksdagen lagt fast. Det frågan närmast gäller är därför hur målen bör preciseras. Mot bakgrund av de förslag som förs fram i motionerna vill utskottet erinra om att de bostadspolitiska målen har preciserats på flera områden i den bostadspolitiska propositionen.

Det gäller bl.a. beträffande

- bostaden som en social rättighet,
- bostadspolitikens inriktning för att skapa förutsättningar för alla att växa upp och leva i en stimulerande och trygg miljö,
- de boendes inflytande över den egna bostaden m.m.,
- en bostadspolitik som utvecklas inom ekologiskt hållbara ramar,
- utformning av boendemiljön för att bidra till att skapa jämlika och värdiga bostadsförhållanden samt
- utformning av bostadspolitiken så att social, ekonomisk och etnisk integration främjas.

Enligt utskottets uppfattning ligger även de preciseringar som här redovisats väl i linje med vad som har förordats i motionerna. Även om det naturligtvis finns enskildheter som skiljer dem såväl sinsemellan som från vad som i propositionen redovisats är dessa skiljaktigheter inte sådana att de nu bör föranleda något nytt riksdagens ställningstagande i frågan.

Utskottet är inte heller berett att ställa sig bakom de mera konkreta förslag som läggs fram i flera av motionerna. Det gäller bl.a. förslaget om införande av ägarlägenheter. Med anledning av riksdagens tillkännagivande om ägarlägenheter våren 1999 pågår inom Regeringskansliet ett arbete med att utfärda direktiv för en utredning om ägarlägenheter. Ett nytt tillkännagivande med samma innebörd kan därför inte anses erforderligt.

Utskottet avstyrker med hänvisning till det anförda motionerna Bo204 (c) yrkandena 1, 2 i motsvarande del, 3 och 19, Bo206 (m) yrkande 1, Bo231 (c) yrkande 15, Bo232 (fp) yrkandena 2 och 3, Bo233 (kd) yrkande 1 samt Sf637 (c) yrkande 24.

Handläggningen av de bostadspolitiska frågorna i regeringen

Genom att lägga olika delar av bostadspolitiken på olika departement har regeringen enligt motion Bo203 (v) tappat den helhetssyn som är nödvändig för att få en samlad och fungerande bostadspolitik. Även om ett antal bostadspolitiska frågor nu förts samman under den biträdande finansministern är detta enligt motionen inte tillräckligt. Ett statsråd med övergripande ansvar för de bostadspolitiska frågorna bör därför tillsättas.

Även i motion Bo204 (c) yrkande 20 riktas kritik mot att bostadsfrågorna splittrats upp på flera departement. Det är enligt motionen därför glädjande att frågorna nu ges en större tyngd i regeringsarbetet genom att biträdande finansministern fått ett utvidgat ansvar på området. För att bostadsfrågorna skall få den tyngd de förtjänar i regeringsarbetet bör dock departementsindelningen ändras så att en bostadsminister ges ett samlat ansvar för dessa frågor.

Frågan om *handläggningen av de bostadspolitiska frågorna i regeringen* har behandlats av riksdagen vid flera tidigare tillfällen.

Under föregående riksmöte behandlade konstitutionsutskottet (bet. 1998/99:KU1 s. 20) ett motionsförslag om att tillsätta ett särskilt statsråd med ansvar för bostadspolitiska frågor. Motionen avstyrktes med hänvisning till att det enligt regeringsformen är statsministern som tillsätter övriga statsråd och regeringen som fördelar ärenden mellan departementen. Mot denna bakgrund borde riksdagen enligt konstitutionsutskottet vara ytterst återhållsam med att uttala sig eller på annat sätt söka påverka regeringen i fråga om hur den skall organisera sitt arbete.

Även bostadsutskottet har tidigare (bet. 1997/98:BoU1 s. 54) avstyrkt motsvarande motionsförslag med hänvisning till att regeringsarbetets organisation är en fråga för regeringen. I sin motivering betonade dock utskottets majoritet (s, v, c, mp) vikten av att bostadsfrågorna gavs en sammanhållen behandling i regeringsarbetet.

I regeringsförklaringen uttalade statsministern att fler bostadsfrågor skulle koncentreras till biträdande finansministern. Med anledning härav beslutade

statsministern den 28 september att biträdande finansministern förutom sitt ansvar för bostadsfinansiering m.m. också skulle ansvara för lagstiftningsärenden som gäller hyra, förvärv och förvaltning av hyresfastigheter m.m. och bostadsrätt. Även ärenden som avser bostadssociala frågor och äldreboende har tillförts den biträdande finansministerns ansvarsområde. Det betyder att flera för bostadspolitiken viktiga frågor nu förts samman till ett ansvarigt statsråd. Även om någon bostadsminister till namnet inte har utnämnts finns det därmed ett statsråd med ett vidgat bostadspolitiskt ansvar som till gagnet i mångt och mycket motsvarar en sådan minister. En följd av detta är att bostadsfrågorna i framtiden kan förväntas få en mera sammanhållen behandling i regeringsarbetet. Med hänvisning härtill och till att det är regeringen som har att organisera sitt arbete avstyrker utskottet motionerna Bo203 (v) och Bo204 (c) yrkande 20.

Vissa utredningsinsatser

Utskottet behandlar i detta avsnitt motionsförslag som avser inriktningen m.m. av vissa pågående utredningsinsatser.

Skattereformen tillsammans med minskade räntebidrag och investeringsstöd har enligt motion Bo411 (v) yrkande 4 lett till att boendekostnaderna i hyresrätt har ökat mer än i andra upplåtelseformer. Med hänvisning härtill föreslås att den nuvarande Byggekostnadsdelegationen skall omvandlas till en boendekostnadsdelegation.

Vid sin behandling av ett motsvarande yrkande om *inrättande av en boendekostnadsdelegation* under föregående riksmöte (bet. 1998/99:BoU1 s. 36) avstyrkte utskottet förslaget.

Enligt utskottets mening fanns det vid denna tidpunkt inte tillräcklig anledning att tillsätta en delegation med den inriktning som hade föreslagits i motionen. Utskottet har inte på de i den nu aktuella motionen angivna grunderna funnit tillräcklig anledning att ändra sitt tidigare ställningstagande. Samtidigt vill utskottet instämma i att det från tid till annan naturligtvis finns anledning att se över de förhållanden som påverkar boendekostnaderna. Utskottet har mot den bakgrunden beslutat att senare under detta riksmöte genomföra en utfrågning där boendekostnaderna och boendebeskattningen kommer att belysas. På flera områden pågår också utredningsinsatser som avser faktorer av betydelse för boendekostnaderna. Det gäller bl.a. de pågående utredningarna om fastighetsbeskattningen, bruksvärdessystemet och om villkoren för de allmännyttiga bostadsföretagen.

Motion Bo411 (v) yrkande 4 avstyrks.

I motionerna Bo411 (v) yrkande 7 och So489 (v) yrkande 9 förs fram förslag om att Boendesociala beredningen skall ges tilläggsdirektiv som innebär att beredningen skall överväga hur individens rätt till boende skall tryggas. Enligt motionerna finns det i dag inte någon lagstadgad rätt till en egen bostad. Beredningen bör därför överväga hur en sådan rätt skall kunna åstadkommas, t.ex. genom ändringar i socialtjänstlagen.

Det kan även enligt bostadsutskottets mening finnas anledning att se över regleringen av kommunernas ansvar för bostadsförsörjningen och vilken rätt till en bostad för den enskilda som bör följa av denna reglering. Utskottet är

dock inte berett att nu förorda att den *Boendesociala beredningen* ges ett särskilt uppdrag att se över denna fråga. I den mån det visar sig erforderligt att ur ett boendesocialt perspektiv lägga fram förslag med den inriktning motionärerna föreslagit torde de relativt breda direktiv beredningen har ge utrymme också för detta. Motionerna avstyrks sålunda.

Kommunala bostadsföretag

Riksdagen beslutade våren 1999 (bet. 1998/99:BoU11) att införa ett tidsbegränsat sanktionssystem vid försäljning av kommunala bostadsföretag. Bestämmelserna innebär att om en kommun säljer aktier eller andelar i ett kommunalt bostadsföretag i sådan omfattning att kommunen förlorar det dominerande inflytandet i företaget minskas det generella statsbidraget till kommunen. Har företaget godkänts som allmännyttigt skall dessutom godkännandet återkallas.

Även i de fall en kommun använder sitt bestämmande inflytande i ett kommunalt bostadsföretag för att tillföra kommunen en utdelning som överstiger en skälig avkastning på det ursprungliga aktiekapitalet minskas det generella statsbidraget.

I det fall kommunen organiserat sin verksamhet i en aktiebolagsrättslig koncern drabbar motsvarande sanktion kommunen, om tillgångar överförs i form av utdelning eller aktieägartillskott till ett annat i samma koncern ingående bolag som inte huvudsakligen ägnar sig åt bostadsförsörjning.

Också det fall ett kommunalt bostadsföretag beslutar att träda i frivillig likvidation minskas det generella statsbidraget.

Sanktionssystemet har trätt i kraft den 19 juli 1999. På ägarförändringar och beslut om frivillig likvidation skall lagen tillämpas t.o.m. den 30 juni 2001 och på utdelningar och aktieägartillskott under tiden t.o.m. den 30 juni 2002. Utdelningar och aktieägartillskott som hänförs till räkenskapsår som löpt ut före den 1 januari 1999 omfattas inte av lagen.

Förslag som avser de kommunala bostadsföretagen förs fram i sex motioner. Gemensamt för motionerna är att de förordar att de tillfälliga sanktionerna vid försäljning av kommunala bostadsföretag skall tas bort.

Den bästa och långsiktigt mest hållbara insatsen för kommuner med kommunala bostadsföretag i kris är enligt motion Bo201 (m) yrkande 1 att låta kommunen sälja bostadsföretaget utan ekonomiska sanktioner från staten. Sanktionerna bör enligt motionens yrkande 2 därför tas bort.

I Moderata samlingspartiets partimotion Bo206 yrkande 16 begärs ett riksdagens tillkännagivande om de kommunala bostadsföretagen som innebär att en försäljning av dessa bostadsföretag skulle leda till bättre konkurrens och därmed också till billigare och effektivare lösningar. Kommunerna måste enligt motionen av detta skäl återfå rätten att förfoga över sina företag. Enligt motionens yrkande 17 bör därför sanktionerna vid utförsäljning av kommunala bostadsföretag avskaffas.

Regeringen bör enligt motion Bo204 (c) yrkande 4 snarast lägga fram förslag som undanröjer hinder och ger allmännyttan förutsättningar att fungera på samma villkor som andra bostadsföretag. Enligt motionen utgör bl.a. de

sanktioner som kan utgå vid försäljning av allmännyttiga bostadsföretag ett sådant hinder som måste tas bort.

Delar av de kommunala bostadsföretagen bör enligt motion Bo232 (fp) yrkande 1 kunna säljas för att minska den kommunala dominansen på hyresmarknaden. De sanktioner som kan drabba kommunerna vid försäljning bör därför tas bort. En diskussion om företagens framtida struktur bör enligt motionen dessutom föras. Även i motion K352 (fp) yrkande 3 förs ett motsvarande förslag fram.

Det finns enligt motion Fi611 (kd) yrkande 2 inte några skäl att motverka försäljningar av kommunala bostadsföretag. Utförsäljningsstoppet bör därför avskaffas.

Med anledning av vad som i motionerna föreslagits om *de kommunala bostadsföretagen* vill utskottet anföra följande.

De kommunala bostadsföretagen har under senare år fått vidkännas stora förändringar. Det är förändringar som har sin grund såväl i det regelsystem och de förutsättningar i övrigt som statsmakterna satt upp som i många kommuners hantering av dessa företag. Det är bl.a. mot den bakgrunden som regeringen våren 1999 tillsatt en särskild utredare med uppgift att ta fram underlag för kommande beslut om allmännyttiga bostadsföretag. Utredaren skall enligt sina direktiv (dir. 1999:3) redovisa ett diskussionsbetänkande om utvecklingen av de allmännyttiga bostadsföretagen för att hitta nya former för hur icke vinstdrivande företag kan organiseras och hur hyresgästernas inflytande kan öka i dessa företag. Utredaren skall vidare genomföra en utvärdering av det s.k. bruksvärdessystemet. Utredaren skall utvärdera i vad mån systemet har bidragit till att uppnå uppställda mål samt även i övrigt analysera systemets tillämpning och funktionssätt mot bakgrund av de förändringar som sker på bostadsmarknaden.

I de delar som inte gäller bruksvärdessystemet skall utredaren redovisa sitt uppdrag före den 1 januari 2000.

Till grund för införandet av det tillfälliga sanktionssystem som nu tillämpas ligger uppfattningen att under den tid framtiden för de allmännyttiga bostadsföretagen utreds skall systemet motverka att dessa bostadsföretag säljs ut eller att pengar förs över från dem till annan verksamhet i kommunerna. Skulle de kommunala bostadsföretagen försvinna eller utarmas vore det praktiskt taget omöjligt att återskapa dem. Den sociala bostadspolitik som sedan länge bedrivs i Sverige skulle drabbas av svåra motgångar. Utskottet anser därför, nu liksom tidigare, att det föreligger ett starkt behov av att behålla det tillfälliga sanktionssystemet.

Utskottets ställningstagande innebär naturligtvis inte att diskussionen om de kommunala bostadsföretagens roll skall strypas. Syftet är snarast det motsatta, nämligen att ge utrymme för en förutsättningslös diskussion med bibehållen framtida handlingsfrihet. Ett genomförande av förslagen i motionerna riskerar snarast att leda till det motsatta förhållandet, dvs. en diskussion styrd av kommunala utförsäljningar där det i slutändan inte finns något handlingsutrymme därför att många kommuner sålt ut sina bostadsföretag. Utskottet avstyrker redan på denna grund förslagen i motionerna.

Enligt utskottets mening kan invändningar resas mot motionerna också ur ett rent principiellt perspektiv. Gemensam för motionerna är att de föresprå-

kar att kommunerna skall ha handlingsfrihet när det gäller att hantera sina bostadsföretag. Med handlingsfrihet tycks i dessa fall endast avses kommunernas rätt att sälja ut sina bostadsföretag. I motionerna förs knappast någon diskussion alls om vilka följder detta kan tänkas få för bostadsförsörjningen i kommunen eller för hyressättningssystemet. För att kommunerna skall kunna ta det bostadspolitiska ansvar som de ålagts måste de också ha tillgång till de instrument som fordras. Enligt utskottets mening utgör de kommunala bostadsföretagen ett viktigt sådant instrument som inte utan vidare kan undvaras. Även av detta skäl bör resultaten av det nu pågående utredningsarbetet avvaktas.

Utskottet avstyrker med hänvisning till det nu anförda förslagen i motionerna Bo201 (m), Bo204 (c) yrkande 4, Bo206 (m) yrkandena 16 och 17, Bo232 (fp) yrkande 1, K352 (fp) yrkande 3 samt Fi611 (kd) yrkande 2.

Bostadsbyggandet

Bostadsproduktionens omfattning och inriktning diskuteras i ett antal motioner. I detta avsnitt behandlas motionsförslag om de allmänna förutsättningarna för bostadsbyggande och särskilt förhållandena i s.k. tillväxtregioner. Förutsättningarna för byggande av studentbostäder tas upp särskilt i ett följande avsnitt.

I motion Bo211 (v) hänvisas bl.a. till en bedömning av Boverket som visar att totalt ca 25 000 lägenheter per år skulle behöva byggas i landet som helhet och att 19 000 av dem bör byggas i de s.k. tillväxtregionerna. Motionärerna framhåller mot denna bakgrund att nyproduktionen av bostäder i dagsläget ligger på en för låg nivå och att de bostäder som trots allt byggs blir alltför dyra. Riksdagen bör enligt motionärerna begära att regeringen återkommer med ett förslag om hur nyproduktionen av hyresrätter skall kunna öka, samtidigt som kravet på rimliga hyror för låg- och medelinkomsttagare tillgodoses (yrkande 1). Vidare föreslås att regeringen skall återkomma med förslag till åtgärder som ökar omfattningen av nödvändiga ombyggnadsåtgärder i bostadsbeståndet (yrkande 2). Både i fråga om ny- och ombyggnad pekar motionärerna på tänkbara lösningar, men säger sig samtidigt vara öppna för andra förslag.

Enligt vad som anförts i motion Bo223 (s) är det nödvändigt att ta ett helhetsgrepp på problemen med det alltför låga bostadsbyggandet. Motionärerna föreslår att riksdagen i ett tillkännagivande skall begära att regeringen vidtar åtgärder på såväl kort som lång sikt. På kort sikt bör regeringen införa ett tidsbegränsat investeringsbidrag för bostadsinvesteringar i hyres- och bostadsrättslägenheter. Bidraget föreslås endast utgå om en fastställd nivå på produktionskostnad per kvadratmeter underskrids. För att finna lämpliga åtgärder på längre sikt föreslås regeringen tillsätta en utredning med uppgift att studera kommunernas incitament för bostadsbyggande. Utredningen skall särskilt studera två frågor, det kommunala skatteutjämnningssystemets betydelse i sammanhanget samt det kommunala risktagandet i samband med bostadsbyggande.

Även i motion Bo230 (s) diskuteras behovet av åtgärder på kort respektive lång sikt för att öka bostadsbyggandet. Regeringen bör enligt motionärerna

tillsammans med övriga aktörer på bygg- och bostadsmarknaden utforma konkreta åtgärder för ett ökat byggande av hyresrätter i tillväxtregionerna. Som ett exempel på en kortsiktig åtgärd förordas att ett riktat tillväxstöd införs. Stödet skall endast ges för produktion av hyresrätter och under vissa förutsättningar med syfte att begränsa bygg- och bostadskostnaderna. En rad exempel på långsiktiga åtgärder redovisas av motionärerna. Vad gäller de åtgärder som staten bör vidta kan nämnas att främja konkurrensen på byggmarknaden, att utfärda någon form av realrätteggaranti för bostadsföretag, att förbättra neutraliteten mellan olika upplåtelseformer, att ändra beräkningsmodellen för räntebidrag så att hänsyn tas till de verkliga produktionskostnaderna samt att utforma villkoren för bostadsbidragen så att segregation motverkas.

I motion N240 (m) tas särskilt upp förhållandena i Stockholmsregionen. Motionärerna anser att ett antal politiska beslut under de senaste åren vittnar om dålig respekt för väljarnas åsikter om vilka förutsättningar som bör gälla för byggande och boende i Stockholm. Som exempel på sådana beslut nämns det kommunala skatteutjämnningssystemet, kravet på kvalificerad majoritet vid ombildning till bostadsrätt och lagstiftningen om sanktioner vid försäljning av kommunala bostadsföretag. Motionens yrkande 2 innebär att riksdagen bör uttala sig för åtgärder för att möjliggöra nybyggnation av bostäder med inriktning mot bl.a. sänkta skatter på boendet och liberaliserade regler för hyressättning.

Slutligen tas i detta avsnitt upp motion Bo204 (c) yrkande 2 som i motsvarande del tar upp frågor om förutsättningarna för nyproduktion av bostäder. Motionärerna anser att riksdagen i ett tillkännagivande bör framhålla att förutsättningarna för byggande av flerfamiljshus måste göras attraktiva såväl för privata som för allmännyttiga fastighetsägare. Hyressättningen måste enligt motionen i ökad utsträckning ta hänsyn till efterfrågan och faktiska kostnader.

Bostadsproduktionens omfattning har under det senaste årtiondet varit mycket ojämnt fördelad över tiden. Under år 1990 påbörjades närmare 70 000 lägenheter i nyproduktionen. Även under de två därpå följande åren låg produktionsnivån över 50 000 lägenheter. Sedan år 1993 har antalet påbörjade lägenheter per år emellertid stannat runt 12 000. Först under innevarande år finns klara tecken på *ett ökat bostadsbyggande*. Enligt statistik från SCB kan påbörjandet under årets tre första kvartal beräknas ha ökat med 45 % i förhållande till samma period föregående år. Även enligt de indikatorer över utvecklingen på bygg-, bostads- och kreditmarknaden som Boverket publicerar fyra gånger per år finns flera tecken på en förbättrad byggkonjunktur med ett ökat bostadsbyggande.

Den kraftiga nedgången i bostadsproduktionen efter de första åren av 1990-talet har givetvis sin grund i de ekonomiska problem som drabbade delar av fastighetssektorn under dessa år. Antalet outhyrda lägenheter har också varit stort under denna period. Under de senaste åren har samtidigt en tilltagande bostadsbrist uppkommit. Efterfrågan på bostäder är dock mycket ojämnt fördelad över landet. De regionala skillnaderna på bygg- och bostadsmarknaden har blivit allt tydligare. I storstadsregionerna och övriga tillväxtregioner, främst vissa högskoleorter, råder det i dag betydande svårig-

heter att skaffa en ny bostad. Det gäller särskilt för de grupper som är inte redan har en bostad på orten, dvs. ungdomar, studenter och nyinflyttade i övrigt. På vissa orter förstärks dessa problem genom inriktningen av den produktion som trots allt kommer till stånd. Exempelvis har i Stockholmsområdet produktionen av hyresrättslägenheter varit mycket starkt begränsad under de senaste åren. Inriktningen mot bostadsrätter, ofta med mycket höga produktionskostnader, gör att de kapitalinsatser som krävs för att flytta in i det nyproducerade bostadsbeståndet utesluter flertalet hushåll. För resurs-svaga hushåll begränsas utbudet ytterligare när även delar av det befintliga hyreshusbeståndet omvandlas till bostadsrätter.

Bostadsutskottet kan mot denna bakgrund instämma i de synpunkter som förts fram om att olika åtgärder nu måste prövas för att minska de uppkomna problemen. Framför allt måste åtgärderna inriktas på att skapa förutsättningar för en tillräcklig nyproduktion och för att förhindra att en situation med akut bostadsbrist uppstår. I detta sammanhang bör även diskuteras åtgärder för att tillgodose behovet av ombyggnad och ett långsiktigt hållbart underhåll av bostadsbeståndet. Det är emellertid nödvändigt att åtgärderna för ett ökat bostadsbyggande utgår från ett väl förankrat kunskapsunderlag där synpunkter från de olika aktörerna inom bostadssektorn tagits till vara. Ett sådant kunskapsunderlag har också till stora delar tagits fram under den senaste tiden eller kommer att redovisas inom en snar framtid. Bland de utredningsinsatser m.m. som kan få betydelse för utformningen av olika åtgärder för ett ökat bostadsbyggande kan nämnas följande.

Boverket har på regeringens uppdrag analyserat vilka regioner som kommer att få en hög hushållstillväxt och vilka av dessa som har ett stort behov av nyproduktion av bostäder. Analysen gäller också vilka hinder för byggande av framför allt hyresbostäder som kan identifieras. Boverket redovisade sommaren 1999 en rapport med sin analys samt vissa förslag till åtgärder. Denna rapport återopps också i flera av motionerna. Verkets viktigaste slutsats är att de största problemen gäller hyresbostadsmarknadens funktion. Bristande incitament att investera i hyresbostäder är det största hindret mot nyproduktionen enligt Boverkets bedömning.

Landshövding Ulf Adelsohn fick i september 1999 regeringens uppdrag att överlägga med kommunerna i Stockholms län om möjliga åtgärder för att skapa förutsättningar för ett ökat bostadsbyggande i länet. En första delrapport lämnades till regeringen i slutet av oktober. I rapporten redovisas vissa inledande iakttagelser och slutsatser om läget i länet. Vidare identifieras faktorer med betydelse för ett ökat bostadsbyggande. Bland dessa kan nämnas samspelet mellan byggherrar, kommuner och konsumenter, behovet av förenklingar i plansystemet, marktillgången samt kostnadsutvecklingen i byggandet. Landshövdingen avslutar sin delrapport med att skissera några önskvärda initiativ från regeringen. Ytterligare en delredovisning skall göras den 31 mars 2000. Uppdraget skall slutredovisas senast den 1 juli 2000.

Även vissa övriga utredningsinsatser berör frågor med stor betydelse för bostadsproduktionen. Som redovisats ovan tillkallade regeringen i maj 1999 en särskild utredare för att ta fram underlag för kommande beslut om allmännyttiga bostadsföretag och för att utvärdera det s.k. bruksvärdessystemet. Utredaren skall bl.a. analysera de allmännyttiga företagens roll i bostadsför-

sörjningen samt vilken betydelse som hyressättningen har för produktionen av nya bostäder.

Regeringen beslutade vidare i oktober 1999 att låta genomföra en utvärdering av systemet med kreditgarantier för bostadsinvesteringar. Utredaren skall bl.a. analysera om dagens system främjar bostadsförsörjningen eller om det i olika avseenden kan effektiviseras. Uppdraget skall vara avslutat senast den 11 februari 2000.

Slutligen kan Byggbkostnadsdelegationens arbete nämnas. Delegationen har varit verksam sedan år 1996 och har i uppgift att aktivt och i samarbete med byggsektorns aktörer arbeta för långsiktigt sänkta produktions- och förvaltningskostnader. Delegationen skall slutredovisa sitt arbete i mars 2000.

Av redovisningen ovan framgår att regeringen är väl uppmärksam på de problem som bildar utgångspunkt för förslagen i de aktuella motionerna. Bostadsutskottet kan också konstatera att en stor del av de förslag som lagts fram ligger väl i linje med de åtgärder som diskuteras i de rapporter som hittills tillställts regeringen. Det är angeläget att dessa förslag nu analyseras inom Regeringskansliet tillsammans med det ytterligare beslutsunderlag som kommer att redovisas inom en snar framtid. Enligt utskottets bedömning är det nödvändigt att pröva ett brett spektrum av åtgärder. Ett flertal åtgärder för att förbättra förutsättningarna för bostadsbyggande kan sannolikt vidtas utan att det krävs särskilda riksdags- eller regeringsbeslut. Andra åtgärder kan däremot förutsätta ändringar i gällande regelsystem eller de ekonomiska villkoren inom bostadssektorn. I den mån åtgärderna kräver riksdagsbeslut får det förutsättas att regeringen snarast återkommer i frågan efter avslutad beredning.

Bland de åtgärder som borde kunna komma till stånd utan fördröjning är att alla berörda kommuner aktivt lever upp till sitt bostadsförsörjningsansvar. Det kan handla om att låta de kommunala bostadsföretagen producera nya lägenheter, att inte låta markanvisningar, markprissättning eller kommunala avgifter utgöra hinder i bostadsproduktionen och att svara för en god planberedskap. Även de privata aktörerna inom bygg- och bostadsmarknaden borde redan i dagsläget i högre utsträckning kunna bidra med åtgärder som leder till en ökad och billigare bostadsproduktion. Konkurrensen inom sektorn behöver utvecklas och samspelet mellan bostadsföretagen och de boende behöver förstärkas.

Ett flertal åtgärder som för närvarande diskuteras kan komma att innebära behov av ändringar i gällande regelsystem. På dessa områden är det givetvis särskilt viktigt att ta fram ett bra beslutsunderlag. Utskottet är därför inte berett att närmare ta ställning till förslag inom områden som för närvarande är föremål för utredning och beredning innan ett sådant underlag föreligger. Förutom de frågor som tas upp i de ovan omnämnda utredningarna har de överväganden som pågår om fastighetsbeskattningen stor betydelse för bostadssektorn. Inte minst gäller detta frågan om neutraliteten mellan olika upplåtelseformer. Som framgått av de olika analyser som genomförts är det framför allt förutsättningarna för produktion och förvaltning av hyresrätter som behöver ses över.

Med hänvisning till det anförda anser utskottet att förslagen i de aktuella motionerna inte nu bör föranleda någon åtgärd från riksdagen. Utskottet har

emellertid för avsikt att löpande följa hur utredningsarbetet fortskrider. Det får förutsättas att förslag om förbättrade villkor i olika avseenden för produktion och förvaltning av bostäder inom en snar framtid kan föreläggas riksdagen. Mot denna bakgrund avstyrks motionerna Bo204 (c) yrkande 2 i motsvarande del, Bo211 (v) yrkandena 1 och 2, Bo223 (s), Bo230 (s) samt N240 (m) yrkande 2.

Studentbostäder

Ett stort antal motioner från årets allmänna motionstid har tagit upp frågor om bostadssituationen för studerande. Förslag om att införa ett investeringsbidrag för studentbostäder har redan behandlats i avsnittet om anslagsfördelningen för utgiftsområde 18, eftersom dessa förslag bedömts kunna påverka anslagsbehovet för år 2000. I detta avsnitt behandlas återstående förslag om studentbostäder. Ett flertal av förslagen avser åtgärder för att öka produktionen och tillgången på studentbostäder. Vissa förslag tar särskilt upp frågor om möjligheten till förenklade regelsystem eller sänkta standardkrav vid byggande av studentbostäder. Andra avser åtgärder för att förbättra tillgången på studentbostäder för handikappade.

Gemensamt för flertalet av motionerna är att de utgår från en beskrivning av bristen på lämpliga studentbostäder på många universitets- och högskoleorter. Motionärerna hänvisar till olika aktuella rapporter om efterfrågan på bostäder för studenter och ungdomar i dagsläget och under de närmaste åren. Bland annat redovisas uppgifter ur en bostadsrapport som Sveriges Förenade Studentkårer (SFS) presenterade i september 1999. I flera motioner hänvisas även till uppgifter om att handikappade studenter har särskilt svårt att finna en lämplig bostad.

Utskottet redovisar nedan kortfattat samtliga de aktuella förslagen om studentbostäder partivis och tar därefter ställning till dem i ett sammanhang.

I motion Bo211 (v) framhålls att brist på kapital eller avsaknad av föräldrauppbäckning för att ordna en bostad inte skall få vara avgörande för möjligheten till högskolestudier. Motionärerna pekar på olika möjligheter att påskynda utbyggnaden av studentbostäder och föreslår att regeringen skall återkomma till riksdagen med förslag om hur produktionen skall kunna öka (yrkande 3). Vidare föreslås ett tillkännagivande om att kravet på tillgänglighet måste uppfyllas i studentbostadsbeståndet och att tillgången på studentbostäder för handikappade måste förbättras (yrkande 4).

Förslag om ett tillkännagivande till regeringen med innebörden att handikappanpassade studentbostäder skall finnas integrerade i det vanliga studentbostadsbeståndet förs fram i motion Bo233 (kd) yrkande 20. Motsvarande förslag finns även i motion Bo207 (kd) yrkande 1. Enligt yrkande 2 i denna motion måste reglerna för byggande av studentbostäder förenklas. Yrkande 3 innebär att teknik bör utvecklas för att flytta bostäder från utflyttningssorter till högskoleorter. I motion Ub418 (kd) föreslås tillkännagivanden om vikten att få fram billiga studentbostäder (yrkande 2), om behovet att se över byggnormerna i detta syfte (yrkande 4) samt om behovet att se över villkoren för investeringsbidrag och räntebidrag till studentbostäder (yrkande 5).

I motion Ub499 (c) tas en rad frågor om villkoren för högre utbildning och forskning upp. Tre yrkanden i motionen behandlar studenternas bostadssituation och har därför hänvisats till bostadsutskottet. Motionärerna framhåller att det behövs enkla och billiga studentlägenheter, men att nyproduktionen präglas av hög standard som leder till höga hyror. De regler som styr byggandet av studentbostäder föreslås därför ses över (yrkande 25). Den boendesociala beredningen föreslås få i uppdrag att särskilt belysa studenternas behov och situation på bostadsmarknaden (yrkande 26). Slutligen föreslås ett tillkännagivande om att antalet handikappanpassade studentbostäder integrerade i det övriga studentbostadsbeståndet måste ökas kraftigt (yrkande 27).

Enligt vad som anförs i motion Bo225 (fp) bör följderna av att investeringsbidraget till studentbostäder avvecklades år 1998 uppmärksammas. I motionen föreslås dels att en utredning om investeringsstödet snarast bör tillsättas, dels att reglerna för byggande av studentbostäder ändras så att standardkraven sänks. I motion Ub814 (fp) yrkande 20 föreslås att det bör utgå ett investeringsbidrag enbart inriktat mot studentbostäder.

I motion Bo216 (mp) framhålls att kommunerna och staten delar ansvaret för att behovet av studentbostäder skall kunna tillgodoses. Riksdagen bör enligt yrkande 1 begära att samordningen mellan staten och kommunerna förbättras i detta syfte. I yrkande 2 föreslås att staten skall göra en översyn av de funktionshindrades möjlighet att erhålla studentbostad.

Bostadsutskottet har tidigare kortfattat redogjort för ett flertal utredningsinsatser och överväganden som kan förväntas få betydelse för arbetet med att förbättra de allmänna förutsättningarna för bostadsbyggandet. Dessa överväganden har givetvis till stor del även betydelse när förutsättningar för byggande av *studentbostäder* diskuteras. Andra frågor är emellertid mer specifika för student- och ungdomsbostäderna. I regeringsuppdraget till landshövding Ulf Adelsohn om åtgärder för att öka bostadsbyggandet i Stockholms län ingår sålunda att särskilt ta upp frågor om studenternas bostadssituation. Landshövdingen skall tillsammans med kommunerna diskutera och utarbeta förslag om åtgärder för att öka tillgången på studentbostäder, både på kort och lång sikt. I den första delredovisningen av uppdraget diskuteras kortfattat bl.a. vissa tillfälliga lösningar på bostadsbristen för studenter.

Den boendesociala beredningen skall enligt sina direktiv (dir. 1998:56) följa utvecklingen på det bostadssociala området och föreslå åtgärder för att stödja särskilt utsatta grupper på bostadsmarknaden. En av de frågor som beredningen särskilt skall uppmärksamma är ungdomars möjlighet att etablera sig på bostadsmarknaden. Bostadsutskottet uttalade hösten 1998 att det fanns skäl att ge frågor om ungdomars och studenter bostadssituation särskild prioritet i beredningens arbete (bet. 1998/99:BoU1 s. 50).

I den bostadsrapport från SFS som återopas i flera motioner redovisas de svårigheter som finns på flera orter att erhålla en studentbostad. Av rapporten framgår också att situationen vad gäller bl.a. kötid skiljer sig starkt mellan olika studieorter. På vissa orter utgör bristen på bostäder i dag ett klart hinder för många studenter studieplaner. Även för dem som lyckats finna en bostad kan situationen vara osäker på grund av tidsbegränsade andrahandskontrakt eller andra tillfälliga lösningar. På andra högskoleorter kan de studerande erbjudas ett godtagbar bostadslösning med kort varsel. Enligt utskottets

mening står det emellertid klart att den sammantagna bostadssituationen för studenter på landets universitets- och högskoleorter motiverar särskilda insatser på detta område.

Som framhålls i de aktuella motionerna råder ett delat ansvar i fråga om bostadsförsörjningen för de studerande. Ansvarsfördelningen inom bostadspolitikerna i stort innebär att staten framför allt skall svara för att legala och finansiella instrument finns tillgängliga för bostadsbyggandet. Kommunerna svarar sedan tillsammans med andra aktörer för att kommunens invånare kan erbjudas bostäder. Detta ansvar innefattar också studentbostäder. Det är således nödvändigt att de kommunala företrädarna på högskoleorterna ägnar studentbostadssituationen större uppmärksamhet. Sannolikt krävs också ett mellankommunalt samarbete på de större universitetsorterna.

Även om ansvaret för den lokala bostadsförsörjningen primärt faller på respektive kommun är det enligt utskottets uppfattning självklart att staten måste ta sin del av ansvaret när bostadsmarknaden inte fungerar tillfredsställande. Som framgått ovan har regeringen också tagit initiativ till överläggningar med kommunerna i Stockholms län i bl.a. frågan om studenternas bostadssituation. Erfarenheterna från dessa överläggningar kommer förhoppningsvis även kunna tillämpas i andra delar av landet med motsvarande problem.

I de motioner som tagit upp problemen med studentbostäder diskuteras möjligheten till olika former av lösningar. Utskottet ställer sig inte avvisande till att nya vägar prövas om det kan ske utan att de grundläggande bostadspolitiska målen åsidosätts. Flera av de förslag som tagits upp i motionerna torde inte heller möta några sådana hinder. Exempelvis kan förslaget om att flytta bostäder från utflyttningsorter till högskoleorter vara ett alternativ när detta är tekniskt och ekonomiskt genomförbart. Boverket har också redovisat erfarenheterna från ett sådant projekt i en rapport.

Förslaget om att utveckla samarbetet mellan stat och kommun ligger väl i linje med det initiativ som regeringen tagit i Stockholms län. Det är i överläggningar mellan staten och kommunerna nödvändigt att uppmärksamma bl.a. sambandet mellan bostadssituationen i kommunerna och högskolornas utbyggnad. Det kan exempelvis ifrågasättas om de kommuner som inte vidtar tillräckliga åtgärder för att tillgodose studenternas bostadsbehov skall tilldelas ytterligare utbildningsplatser.

Förslaget om att den boendesociala beredningen särskilt bör analysera studenternas bostadssituation överensstämmer med vad bostadsutskottet tidigare framhållit. Frågan får emellertid redan anses ligga inom ramen för beredningens direktiv. Som framhålls i en motion kan det finnas skäl att i de pågående övervägandena även studera erfarenheter från våra nordiska grannländer, både vad gäller de ekonomiska villkoren för byggande av studentbostäder och förutsättningarna i övrigt.

Förslagen i flera motioner utgår från att de regelsystem som i dag gäller för byggande av studentbostäder i sig skulle utgöra ett hinder för ett ökat byggande. Enligt motionärerna skulle förenklingar i regelsystemen och delvis sänkta standardkrav kunna bidra till en ökad produktion av billiga studentbostäder. Bostadsutskottet är i dagsläget inte berett att ställa sig bakom denna bedömning. Särskilt förslagen om sänkt standard och mindre rumsstorlek i

studentbostäderna kan riskera att komma i konflikt med de övergripande bostadspolitiska målen och strävandena mot långsiktighet i åtgärderna på bostadsmarknaden. Utskottet vill dock inte utesluta att gällande regelsystem och administrativa rutiner i olika avseenden kan förenklas utan att sådana risker uppstår. Det kan konstateras att såväl SFS som landshövdingen i Stockholms län förordat att byggreglerna för studentbostäder ses över.

Frågan om regelverken uppmärksammades helt nyligen i en interpellationsdebatt i riksdagen om studentbostäder (prot. 1999/2000:25). Statsrådet Lövdén anförde i detta sammanhang att det kan finnas skäl att närmare analysera frågan om dagens regelsystem utgör ett hinder för byggande av studentbostäder. Frågan bereds för närvarande inom Regeringskansliet, och enligt statsrådet kommer regeringen sannolikt ge Boverket i uppdrag att se över regelverket för bostadsbyggande vad gäller studentbostäder. Utskottet vill för sin del framhålla att det i detta sammanhang även finns anledning att uppmärksamma andra åtgärder som kan bidra till att fler och billigare studentbostäder byggs. Även inom ramen för dagens regelsystem finns flera exempel på att produktionskostnaderna kunnat pressas betydligt. Vid diskussioner om förändrade byggregler för studentbostäder finns också skäl att särskilt uppmärksamma behovet av handikappanpassade studentbostäder. Eventuella förändringar i byggregler m.m. får givetvis inte leda till att de funktionshindrade uteslås från den sociala samvaro som utgör en viktig del av studietiden. Bostadsutskottet har i andra sammanhang starkt förespråkat åtgärder för en bättre tillgänglighet i byggnadsbeståndet och den offentliga miljön.

I ett flertal motioner framhålls att antalet handikappanpassade studentbostäder måste öka. Utskottet delar denna uppfattning. De som är funktionshindrade bör självklart inte ha sämre förutsättningar att studera på universitet och högskola än andra. Det är därför angeläget att efterfrågan på bostäder för handikappade ges särskild uppmärksamhet i alla sammanhang där frågor om studentbostäder behandlas. Att även regeringen har denna uppfattning framkommer av den refererade interpellationsdebatten.

Av det ovan anförda framgår att studenternas bostadssituation redan är föremål för olika diskussioner och överväganden mellan statliga företrädare och kommunerna samt inom Regeringskansliet. Det får förutsättas att regeringen återkommer till riksdagen med de förslag som de pågående övervägandena kan ge anledning till.

Till den del motionerna Bo207 (kd) yrkandena 1, 2 och 3, Bo211 (v) yrkandena 3 och 4, Bo216 (mp), Bo225 (fp), Bo233 (kd) yrkande 20, Ub418 (kd) yrkande 2, 4 och 5, Ub499 (c) yrkandena 25, 26 och 27, Ub814 (fp) yrkande 20 om studentbostäder inte kan anses vara tillgodosedda med vad utskottet ovan anförde avstyrks de.

Åtgärder mot segregation i boendet

Utskottet behandlar i detta avsnitt motionsförslag som syftar till att motverka segregation i boendet.

För att motverka segregationen krävs enligt motion Bo204 (c) yrkande 14 och partimotion Sf637 (c) yrkande 25 en rad olika åtgärder som omfattar

snart sagt alla samhällsområden. Enligt den förstnämnda motionen bör därför en medveten samhällsplanering komma till stånd där mångfald, variation och olikheter stimuleras. I partimotionen betonas vikten av en förbättrad service i form av post, bank och apotek. Inte minst framhålls de kommunala fastighetsägarnas ansvar för att genom hyressättning m.m. göra det möjligt att få till stånd etableringar av företag och serviceinrättningar.

I motion Bo232 (fp) yrkande 5 lyfts fram vikten av att det lokala näringslivet, föreningslivet, studieförbunden, kyrkor och boendegrupper ges möjlighet att påverka utvecklingen. Dessutom förespråkas åtgärder som syftar till att få varierade boendeformer och att öka boendeinflytandet i hyresrätten.

Enligt motion Bo233 (kd) yrkande 5 måste incitament skapas för företag, institutioner och myndigheter att etablera sig i utsatta bostadsområden. Dessutom måste skol- och fritidsmiljön förbättras samtidigt som boendeinflytandet ökar. Särskilt viktigt är det enligt motionen att kvinnors erfarenheter tas till vara i det fortsatta utvecklingsarbetet.

Utskottet har inte någon annan uppfattningen än motionärerna när det gäller vikten av att motarbeta *segregation i boendet* liksom i samhällslivet i övrigt. Det är självfallet viktigt att samhället tar ett ansvar för att segregation på alla sätt motverkas. Samhället kan dock inte ensamt svara för detta. Ett framgångsrikt arbete mot segregation förutsätter att alla berörda medverkar. Som framhålls i flera av motionerna har stat, kommun, fastighetsägare och de boende en viktig uppgift att fylla. Detsamma gäller företag och serviceinrättningar som post, banker och apotek. Även kyrkor, föreningar och organisationer av olika slag kan bidra till att hindra segregation och främja acceptans och integration.

De många aktörer som måste finnas är enligt utskottets mening en tillgång som det gäller att utnyttja på bästa sätt. Det är dock varken möjligt eller lämpligt att med offentliga insatser i detalj samordna och styra alla de olika åtgärder som kan behövas. Däremot bör samhället medverka till pilotprojekt av olika slag och till att ta fram exempel på goda lösningar. Det åligger bl.a. Integrationsverket att ur ett brett perspektiv arbeta med dessa frågor.

I ett bostadspolitiskt perspektiv är det främst Boendesociala beredningen som har givits uppgifter på området. När det gäller förhållandena i utsatta bostadsområden skall beredningens arbete inriktas på frågor som är kopplade till utvecklingen av bostadsförvaltning och boendeinflytande. Beredningen skall vidare ha ett nära samarbete med Storstadsdelegationen. Denna delegation har i sin tur bl.a. till uppgift att utveckla och samordna den nationella storstadspolitiken och särskilt företräda staten vid överläggningar om s.k. lokala utvecklingsavtal för utsatta bostadsområden i storstäderna.

Som framgår av redovisningen har en rad utvecklings- och utredningsinsatser påbörjats som på olika sätt anknyter till problemen med segregation i boendet. Dessa insatser överensstämmer till stora delar med vad som förordats i motionerna. Utskottet är mot bakgrund härav inte nu berett att ställa sig bakom förslagen i motionerna Bo204 (c) yrkande 14, Bo232 (fp) yrkande 5, Bo233 (kd) yrkande 5 samt i partimotion Sf637 (c) yrkande 25.

Förslag som avser förbättrade villkor och nya former för bosparande läggs fram i fem motioner.

Möjligheterna att spara till en egen bostad måste enligt motion Bo215 (m) vara goda. Enligt motionen talar såväl privatekonomiska som samhällsekonomiska skäl för ett ökat bosparande. Ett statligt stöd till bosparande bör därför införas i enlighet med det förslag som lagts fram i utredningsbetänkandet Bosparande (SOU 1994:121). Förslaget innebär att lånemöjligheterna förbättras för den enskilde genom att ett system med statlig kreditgaranti införs. Garantin, i form av fyllnadsborgen till kreditgivaren, föreslås gälla för förvärv av eget hem eller bostadsrätt för permanentboende.

Ett ökat bosparande är enligt motion Bo217 (s) angeläget för såväl den enskilde som samhället. Genom bosparandet minskar skuldsättningen för den som förvärvar en bostadsrätt eller ett eget hem. Det anges därför finnas starka skäl att stimulera till ett ökat bosparande. En möjlighet är enligt motionen att främja ett målinriktat bosparande där den årliga räntan återinvesteras och där premien utgår i form av reducerad skatt när medlen tas ut för att förvärva en bostad.

Enligt motion Bo227 (c) är det angeläget att Sverige i likhet med andra länder inför en form av premierat bosparande. Det förutsätter bl.a. att lagar och andra föreskrifter utfärdas som reglerar verksamheten. Enligt motionen bör en utredning tillsättas för att se över hur ett allmänt premierat bosparande kan införas i Sverige. Utredningen bör bl.a. utarbeta en lag om allmänt bosparande som stipulerar kraven för att erhålla premie och som ställer upp regler för bosparkassorna.

De senaste årens i och för sig nödvändiga minskning av bostadssubventionerna har enligt motion Bo232 (fp) yrkande 9 ökat behovet av ett svenskt bosparsystem. Ett individuellt bostads- och pensionssparande bör därför införas. Sparformen skall enligt förslaget tillskapas genom att det individuella pensionssparandet modifieras till att också bli ett bosparande. På detta sätt sparade medel skall bara kunna disponeras för förvärv av egen bostad. Till sparandet skall också knytas en lånemöjlighet. Lånade medel skall löpa med förmånsränta och vara återbetalade innan pensionen enligt avtal skall börja utgå.

Det är enligt motion Bo233 (kd) yrkande 18 viktigt att lära ungdomar bospara. Enligt motionen bör det därför undersökas om ungdomsbosparandet kan utvecklas för att bli mera attraktivt och kanske övergå till ett allmänt bosparande utan åldersgräns. Ett i detta sammanhang intressant alternativ anges vara det förslag till bosparsystem som lagts fram av Bofrämjandet och som bygger på den tyska ordningen med särskilda bosparkassor. Regeringen bör därför snarast återkomma till riksdagen med ett förslag till bosparsystem med denna inriktning.

Frågan om ett av samhället främjat *bosparande*, motsvarande de nu aktuella förslagen, har behandlats av bostadsutskottet och riksdagen vid ett flertal tillfällen under senare år. Utskottet har vid dessa tillfällen pekat på att det har blivit allt viktigare med ett eget kapital för den som vill skaffa en bostad och att betydelsen av ett långsiktigt bosparande därför har ökat. Vid sin senaste

Vi har i Sverige under en lång tid haft en situation där bostadsinvesteringar till helt övervägande del finansierats med lånat kapital. Inte minst utvecklingen under det sena 1980-talet och det tidiga 1990-talet har visat att den egna insatsen måste öka vid bostadsförvärv – något som förutsätter ett sparande. Frågan är mot bakgrund härav hur en erforderlig ökning av bosparandet skall komma till stånd. I samtliga motioner hävdas uppfattningen att ett ökat sparande förutsätter statliga insatser i form av sparpremier, kreditgarantier eller särskilda bosparkassor m.m. Utskottet delar inte denna uppfattning.

Det finns redan i dag banker, försäkringsbolag och bosparinstitut av olika slag som erbjuder bosparande med olika utformning och villkor. Det finns inte heller något i dagens finansiella lagstiftning som hindrar tillkomsten av slutna bosparkassor där både sparande och utlåning sker till låg ränta. Det finns också sparinstitut med i princip denna utformning som är verksamma på den svenska marknaden. Den som bestämmer sig för att bospara torde sålunda ha goda möjligheter att finna en sparform som passar den egna situationen.

När det gäller möjligheterna att öka bosparandet genom någon form av sparpremier har bl.a. den bostadspolitiska kommittén redovisat uppfattningen att det inte har kunnat visas att sådana premier leder till ett ökat nysparande. Samtidigt bör det framhållas att sparpremier inte heller är fördelningspolitiskt effektiva, eftersom de ekonomiskt svaga hushållen har svårt att tillgodogöra sig premierna. Utskottet vidhåller sin tidigare uppfattning att bosparande i första hand bör stimuleras genom information och opinionsbildning. Till detta kommer att den i dag låga inflationen och den relativt höga realräntan i sig utgör stimulanser till ett ökat sparande.

Vad som anförts i de nu aktuella motionerna har inte givit utskottet anledning att ändra tidigare ställningstaganden. Motionerna Bo215 (m), Bo217 (s), Bo227 (c), Bo232 (fp) yrkande 9 och Bo233 (kd) yrkande 18 avstyrks.

Bostadsbidragen på längre sikt

I anslutning till sitt ställningstagande till anslagsfördelningen för budgetåret 2000 ovan har utskottet även behandlat förslag som avser reglerna för bostadsbidragen för samma budgetår. I flera motioner läggs dessutom fram förslag som avser utformningen av bostadsbidragen på något längre sikt, och som därigenom inte påverkar anslagen för nästkommande år. Förslagen avser såväl en mera genomgripande reformering av bostadsbidragen som enskildheter i dagens bidragssystem.

I Moderata samlingspartiets partimotion Bo206 yrkande 11 förordas att bostadsbidragen skall samordnas med övriga socialpolitiska åtgärder. Dagens bidrag bör enligt motionen i stället växlas mot sänkta skatter.

Det är enligt motion Bo209 (v) nödvändigt att göra en fördjupad analys av den utvärdering av bostadsbidragen som Riksförsäkringsverket tillställt regeringen. På grundval av analysen bör regeringen därefter återkomma till riksdagen med de förslag till ändringar i bostadsbidragen som erfordras. Den förordade översynen bör enligt förslaget ske så skyndsamt att ett förslag kan föreläggas riksdagen i den kommande ekonomiska vårpropositionen – yrkande 1. Det finns enligt motionen en koppling mellan bostadsbidragen och

skattesystemet liksom en ännu starkare koppling till socialbidragssystemet. Enligt förslaget bör detta beaktas så att bostadsbidragen fyller sin egentliga uppgift, dvs. att ge ekonomiskt svaga hushåll möjlighet att hålla sig med goda och tillräckligt rymliga bostäder – yrkande 2. Dessutom föreslås i motionen att reglerna för bostadsbidragen förändras genom att

- en godtrosregel för bostadsbidragen utreds – yrkande 3,
- rätt till inkomstöverföring av tillfälliga inkomster till annat år vid beräkning av bostadsbidrag medges – yrkande 4,
- låsta tillgångar i form av barns försäkringsersättningar m.m. inte tas med vid beräkning av bostadsbidrag – yrkande 5,
- försäkringskassorna ges rätt till kontrolluppgifter om hushållets förmögenhet för beräkning av bostadsbidrag – yrkande 6.

Enligt motion Bo214 (s) bör reglerna för bostadsbidragen ses över med avseende på de särskilda förhållanden som gäller för socialbidragstagare och studerande. Framför allt anges detta gälla mot bakgrund av de svårigheter dessa hushåll i många fall har att förutse årsinkomsten m.m.

Sådant kapital som ett barn fått på grund av ersättning för handikapp, skada eller sjukdom bör enligt motion Bo220 (s) inte tas med vid beräkningen av bostadsbidraget.

Det finns enligt motion Bo222 (s) skäl att göra en mer omfattande analys av bostadsbidragen än den som Riksförsäkringsverket gjort. De frågor som härvid bör belysas särskilt är enligt motionen inkomstförhållandena för socialbidragstagare, möjligheterna att samordna bostadsbidragen med andra försäkringsförmåner m.m. som försäkringskassorna betalar ut samt frågan om vilken hänsyn som skall tas till barns förmögenhet vid beräkningen av bostadsbidraget.

En angelägen reformering av bostadsbidragssystemet är enligt motion Bo232 (fp) yrkande 6 att dels slopa de individuella inkomstgränserna, dels begränsa effekterna av ytgränserna vid bidragsgivningen. Enligt motionen finns det dessutom skäl att ta bort bostadsbidragen till ungdomar under 29 år. Det bör dock ske i samband med att studiestödet reformeras.

Bostadsbidragen bör enligt partimotion Sf302 (kd) yrkande 24 reformeras så att de får en bättre fördelningspolitisk profil. Dessutom bör reglerna för bidragen ändras så att inte vissa familjer missgynnas. Det innebär bl.a. att hushållets samlade inkomst skall grunda bostadsbidraget och att ytgränserna skall höjas med 10 m² för alla hushållstyper. På sikt bör dessutom marginaleffekterna i systemet minskas genom att bidragen ersätts av sänkt inkomstskatt.

Enligt Folkpartiets partimotion Sf305 yrkande 7 ger bostadsbidragen upphov till sådana marginaleffekter att en reformering av dem är nödvändig. Dagens selektiva stöd bör därför växlas mot ett förbättrat generellt stöd med kraftigt minskade marginaleffekter som följd. De familjer som befinner sig i fattigdomsfällan skulle därmed bli färre och deras möjlighet att själva påverka sin situation skulle öka.

Med anledning av vad som i motionerna föreslagits om *bostadsbidragens utformning på längre sikt* vill utskottet anföra följande.

Den omläggning av bostadsbidragen som trädde i kraft den 1 januari 1997 har utan tvivel lett till betydande förändringar för många bidragstagare. Det är också mot den bakgrunden som bostadsutskottet och riksdagen varit drivande när det gäller att få en snabb och fortlöpande utvärdering av de nya bidragen till stånd. På grundval av de preliminära resultat som tidigare kommit fram vid utvärderingen har också flera förändringar i vidtagits i bostadsbidragssystemet. Utskottet vill här bara påminna om att en lägsta nivå för reduktion av boendekostnaden på grund av bostadsytan har införts och att möjligheterna till eftergift av återbetalningskrav har vidgats. Dessa redan beslutade förändringar utesluter naturligtvis inte att ytterligare justeringar av bostadsbidragssystemet kan behöva vidtas. Den slutrapport över utvärderingen som Riksförsäkringsverket nu presenterat ger också underlag för en mera ingående granskning av vilka tillkommande förändringar som kan visa sig erforderliga.

Till grund för förändringarna i bostadsbidragen låg en strävan att öka träffsäkerheten i systemet, men även ett behov av att minska samhällets kostnader för bidragen. Samtidigt var det ett uttalat mål att besparingarna inte fick utformas på ett sådant sätt att de ytterligare skulle försvåra för barnfamiljer med låg ekonomisk bärkraft att efterfråga en bostad med rimlig standard.

Riksförsäkringsverket konstaterar sammanfattningsvis i sin ovan i korthet redovisade utvärdering att de nya reglerna i stort har uppfyllt målen.

Regelförändringarna har enligt verket lett till de avsedda utgiftsminskningarna. Sedan år 1998 understiger utbetalningarna anslagna medel och beräknas göra så även för år 1999.

När det gäller de fördelningspolitiska effekterna konstaterar Riksförsäkringsverket att bostadsbidragen i stort sett förblivit oförändrade för dem som kan antas vara mest beroende av inkomstförstärkningen, dvs. ensamförsörjare med låga inkomster som bor i hyresrätt. Besparingarna har framför allt burits av sammanboende föräldrar med högre ekonomisk bärkraft i relativt rymliga bostäder som de äger.

Även om Riksförsäkringsverkets utvärdering visar att dagens bostadsbidragssystem i väsentliga delar synes svara mot de uppsatta målen finns det enligt utskottets mening anledning att ytterligare studera och analysera resultaten från utvärderingen. Som framgår av budgetpropositionen har också en sådan fördjupad analys inletts i Regeringskansliet. Regeringen aviserar där även sin avsikt att återkomma till riksdagen i frågan. Det kan enligt utskottets mening mot bakgrund härav finnas anledning att något beröra det fortsatta utvärderings- och analysarbetet.

Som framgår ovan har Riksförsäkringsverket i sin slutrapport föreslagit att ändringar i reglerna för bostadsbidragen skall övervägas i några avseenden. På en punkt redovisar också regeringen redan i budgetpropositionen en uppfattning som väl svarar mot det förslag som verket fört fram. Det gäller i fråga om beloppsgränsen för när avgift skall utgå. Här gör regeringen bedömningen att gränsen bör höjas från dagens 1 000 kr till 2 500 kr. Riksförsäkringsverket har i rapporten uttalat sig för en gräns på 2 000 kr eller 3 000 kr.

När det gäller de övriga förslag som verket fört fram kommer dessa att ingå i de fortsatta övervägandena i Regeringskansliet. Därmed får det också

förutsättas att regeringen kommer att redovisa sin syn på förslagen när den återkommer till riksdagen i frågan. Det innebär bl.a. att den i en motion (v) aktualiserade frågan om en lagreglerad rätt för Riksförsäkringsverket och försäkringskassorna att få tillgång till kontrolluppgifter om förmögenhet kommer att belysas ytterligare i det fortsatta arbetet. Även den i en motion (s) förordade översynen med avseende på bostadsbidragen för studerande kommer att ingå i övervägandena.

Det är naturligtvis bra att de fortsatta övervägandena med anledning av Riksförsäkringsverkets utvärdering omfattar flera av de frågor som aktualiseras i motionerna. Samtidigt finns det enligt utskottets mening anledning att ytterligare fördjupa och bredda denna analys utöver de förslag som förs fram i verkets slutrapport. Resultaten från utvärderingen bör sålunda kunna ligga till grund för en analys som bl.a. tar sikte på bostadsbidragens roll och effekter för särskilda grupper som socialbidragstagare och arbetslösa där inkomsterna kan variera kraftigt under året. På samma sätt kan det finnas anledning att ytterligare belysa frågor som anknyter till bostadsbidragens betydelse som bostadspolitiskt instrument. En fråga som naturligen bör uppmärksammas i anslutning här till är sambandet mellan bidragen och skattesystemet liksom med socialbidragssystemet. Utskottet har i detta sammanhang noterat att regeringen i budgetpropositionen aviserar att den avser att i ett samlat perspektiv se över de marginaleffekter som bl.a. bostadsbidragen kan ge upphov till.

Den breddning av de aviserade överväganden om bostadsbidrag som utskottet nu uttalat sig för bör enligt utskottets mening dessutom omfatta följande i motioner (s) och (v) aktualiserade frågor.

- Hur barns försäkringsersättningar och andra liknande ersättningar skall beaktas vid bidragsgivningen.
- Möjligheterna att införa en s.k. godtrosregel för de hushåll som fullgjort sin anmälningsplikt m.m. men som ändå drabbas av återkrav.
- Förutsättningarna för att kunna medge överföring av tillfälliga inkomster till ett annat år vid beräkningen av den bidragsgrundande inkomsten.
- Möjligheterna att samordna de övriga ersättningar som försäkringskassorna betalar ut med bostadsbidragen.

Den utvärdering av bostadsbidragen som nu gjorts grundar sig i princip på erfarenheterna från det första bidragsåret med de nya reglerna. Det finns mot den bakgrunden skäl att överväga vilka ytterligare utvärderingsinsatser som kan erfordras. En fråga som särskilt bör beaktas är hur träffsäkerheten i systemet kommer att utvecklas. För att bostadsbidragen skall få sin avsedda effekt fordras att de så väl som möjligt svarar mot hushållets inkomst vid bidragstillfället.

Sammanfattningsvis finns det enligt utskottets mening anledning att såväl bredda som fördjupa analysen av bostadsbidragen. Resultatet av analysen tillsammans med de förslag till förändringar den kan komma att föranleda bör föreläggas riksdagen senast i nästa års ekonomiska vårproposition. Med avseende på det underlagsmaterial som regeringen nu har och med hänsyn till regeringens uttalade avsikt att ytterligare analysera detta kan det enligt utskottets mening förutsättas att en analys av den omfattning och inriktning

som utskottet uttalat sig för kommer till stånd utan något särskilt uttalande från riksdagens sida. Något tillkännagivande till regeringen i enlighet med förslagen i motionerna Bo209 (v), Bo214 (s), Bo220 (s) samt Bo222 (s) kan därmed inte nu anses erforderligt. Motionerna Bo206 (m) yrkande 11, Bo232 (fp) yrkande 6, Sf302 (kd) yrkande 24 och Sf305 (fp) yrkande 7 avstyrks.

Förslag som avser enskildheter i dagens bostadsbidragssystem förs fram i två motioner.

Till de föräldrar som inte bor tillsammans men har gemensam vårdnad utgår den bostadsanknutna delen av bostadsbidraget till båda föräldrarna. Den icke bostadsanknutna delen, det s.k. särskilda bidraget, tillfaller dock endast den förälder hos vilken barnet är folkbokfört.

För att jämställa båda föräldrarna vid delad vårdnad föreslås i motion Sf201 (c) yrkande 2 att också det icke bostadsanknutna bidraget skall utgå till båda föräldrarna.

Utskottet och riksdagen har vid flera tidigare tillfällen avvisat motionsförslag motsvarande det nu aktuella (senast bet. 1997/98:BoU1 s. 51). Vad som i den nu aktuella motionen anförts har inte givit utskottet anledning att ändra sitt tidigare ställningstagande. Motionens förslag om *bostadsbidraget vid delad vårdnad* avstyrks sålunda.

Som en del i ett förslag för att underlätta småföretagande föreslås i motion N387 (c) yrkande 10 att reglerna för den bostadsbidragsgrundande inkomsten skall ändras. Enligt motionen bör de 1997 införda reglerna för beräkning av näringsidkares bostadsbidragsgrundande inkomst ändras, så att justeringsposter som avsättning till periodiseringsfond m.m. fortsättningsvis inte skall ingå i den inkomst som läggs till grund för bostadsbidraget.

Grundläggande för de regler för beräkningen av *den bostadsbidragsgrundande inkomsten för egenföretagare* som infördes år 1997 var att åstadkomma en likställighet i inkomstbegreppet mellan egenföretagare och löntagare. Vid sin behandling av förslaget i denna del uttalade dock utskottet att det inte var helt okomplicerat att med utgångspunkt i egenföretagares taxerade inkomst räkna fram en med löntagare jämförbar inkomstnivå. I sammanhanget framhöll också utskottet att det av propositionen framgick att inkomstbegreppet för egenföretagare borde ses över inom flera delar av bidrags- och socialförsäkringssystemen. De nya reglerna var därför att betrakta som tillfälliga i avvaktan på en sådan översyn.

Sedan utskottets ställningstagande våren 1996 har regeringen tillsatt en särskild utredare med uppdrag att göra en översyn av inkomstbegreppen i de författningar som reglerar olika bidrags- och socialförsäkringsförmåner. Utredningsarbetet, som nu är avslutat, har resulterat i betänkandet *Förmån efter inkomst – samordnat inkomstbegrepp för bostadsstöden och nya kvalifikationsregler för sjukpenninggrundande inkomst* (SOU 1997:85). I betänkandet tas bl.a. upp frågan om hur inkomstbegreppet inom de båda bostadsstödssystemen bostadsbidrag till barnfamiljer m.fl. och bostadstillägg till pensionärer skall kunna samordnas. I detta sammanhang berörs även frågan om inkomstbegreppet för egenföretagare m.m. Utredningsbetänkandet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Som framgår ovan förutsattes det redan vid tillkomsten av de nuvarande reglerna för hur egenföretagares bostadsbidragsgrundande inkomst skall

beräknas att en översyn skulle komma till stånd. En sådan översyn har nu genomförts och det förslag som den föranlett bereds inom Regeringskansliet. Enligt utskottets mening bör resultatet av denna beredning avvaktas. Motion N387 (c) yrkande 10 avstyrks.

Bostadsanpassningsbidrag

Ett kommunalt bidrag kan utgå till anpassning av bostäder i syfte att ge personer med funktionshinder ett självständigt liv i ett eget boende. Kommunerna är skyldiga att lämna bidrag i enlighet med bestämmelserna i lagen (1992:1574) om bostadsanpassningsbidrag m.m.

Folkpartiet framhåller i sin partimotion So321 vikten av att nyproducerade hus byggs så att de redan från början är anpassade för människor med funktionshinder. Därigenom kan behovet av bostadsanpassningsbidrag minska. Enligt motionens yrkande 14 finns det emellertid anledning för riksdagen att i ett tillkännagivande till regeringen framhålla att bostadsanpassningsbidragen även i fortsättningen kommer att behövas i olika situationer.

I motion So488 (kd) yrkande 17 föreslås att ett tillägg görs till 8 § i lagen om bostadsanpassningsbidrag. Enligt den nuvarande lydelsen av denna paragraf lämnas bidrag i samband med nybyggnad, köp eller byte av bostad endast om det finns särskilda skäl för att välja en bostad som kräver anpassningsåtgärd. Motionärerna föreslår ett tillägg med följande lydelse: "Särskilt skäl kan vara att den funktionshindrade lagt ned rimligt arbete på att finna en för honom och hans familj lämplig bostad och kommunen inte inom en för den funktionshindrade rimlig tid kan anvisa en bostad som den funktionshindrade skäligen bör godta."

Bostadsutskottet behandlade förra hösten två motionsförslag om *bostadsanpassningsbidrag* likalydande med de nu aktuella (1998/99:BoU1 s. 52). Utskottet konstaterade då med anledning av fp-förslaget att det rådde bred politisk enighet om bostadsanpassningsbidragens betydelse och vikten av att behålla dem. Något tillkännagivande i denna fråga kunde utskottet därför inte se anledning till. Inte heller i den nu aktuella motionen framförs någon motivering till varför ett riksdagens tillkännagivande i frågan skulle erfordras.

Vad gäller motsvarande förslag som nu förs fram i kd-motionen konstaterade utskottet bl.a. att det kan finnas skäl att överväga regelförtydliganden och utformningen av bostadsanpassningslagen i vissa avseenden. Utskottet hänvisade till att frågor om reglerna för bostadsanpassningsbidrag kunde förväntas bli uppmärksammade i den nationella handlingsplan för handikappområdet som skall utarbetas inom Regeringskansliet. Enligt vad regeringen redovisat för riksdagen tidigare i höst kommer handlingsplanen att föreläggas riksdagen i december 1999. Utskottet anser att närmare överväganden i frågor om behovet av regeländringar bör anstå i avvaktan på att regeringen presenterar handlingsplanen.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna So321 (fp) yrkande 14 och So488 (kd) yrkande 17.

Utskottet har i avsnittet om anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 behandlat de förslag angående länsstyrelserna som avser budgetfrågor. Ett ytterligare förslag om länsstyrelsernas verksamhet skall behandlas i detta betänkande. I motion Bo226 (m) yrkande 6 föreslås att det bör utvecklas metoder för effektivitetsmätningar vid länsstyrelserna. Motionärerna förordar ett system med nyckeltal som gör det möjligt att jämföra effektiviteten vid de olika länsstyrelsernas avdelningar mätt i exempelvis antalet anställda eller kostnad per invånare.

Bostadsutskottet har givetvis inget att invända mot att olika vägar prövas för att effektivisera *verksamheten vid länsstyrelserna*. Ett sådant arbete bedrivs också sedan länge. Inte minst de senaste årens kraftiga budgetrestriktioner har gjort det nödvändigt att se över verksamheten vid länsstyrelserna ur effektivitetssynpunkt. I årets budgetproposition beskriver regeringen kortfattat det fortlöpande arbete som bedrivs i syfte att utveckla den samordnade styrningen och uppföljningen av länsstyrelsernas verksamhet. Bland annat har gemensamma redovisningsprinciper tagits fram för att underlätta jämförelser av länsstyrelsernas handläggning. En modell för resultatinformation har utvecklats, och framtagande av nyckeltal och andra resultatindikatorer inom olika verksamhetsområden pågår.

Vad som i motionen anförts ger inte utskottet anledning att lägga synpunkter på inriktningen av det pågående utvecklingsarbetet. Motion Bo226 (m) yrkande 6 avstyrks således.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 2000*

att riksdagen med bifall till proposition 1999/2000:1 utgiftsområde 18 och med avslag på de i bilaga 1 upptagna motionerna

dels godkänner vad i propositionen föreslagits om senareläggning av investeringsbidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet,

dels godkänner vad i propositionen föreslagits om att bidrag avseende statligt räntestöd för reparation och underhåll inte utbetalas under år 2000,

dels bemyndigar regeringen att, i fråga om ramanslaget A 2 Räntebidrag m.m., disponera högst 20 miljoner kronor för återstående utbetalningar avseende investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter m.fl. under år 2000,

dels antar det i bilaga 3 till detta betänkande fogade förslaget till lag om ändring i lagen (1993:737) om bostadsbidrag,

dels godkänner vad i propositionen föreslagits om ändrade regler för fonden för fukt- och mögelskador,

dels godkänner vad i propositionen föreslagits om ändrad användning av delar av ramanslaget E 1 Stöd till lokala investeringsprogram för

ekologisk hållbarhet och om ändrade regler för statsbidrag till lokala investeringsprogram,

dels bemyndigar regeringen att under år 2000, i fråga om ramanslaget A 6 Byggforskning, besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 162 miljoner kronor under åren 2001–2004,

dels bemyndigar regeringen att under år 2000, i fråga om ramanslaget E 1 Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet, besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 2 600 miljoner kronor under åren 2001 och 2002,

dels för budgetåret 2000 anvisar anslagen under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande enligt vad som i bilaga 2 angivits som utskottets förslag,

2. beträffande *bostadspolitikens inriktning*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Bo204 yrkandena 1, 2 i motsvarande del, 3 och 19, 1999/2000:Bo206 yrkande 1, 1999/2000:Bo231 yrkande 15, 1999/2000:Bo232 yrkandena 2 och 3, 1999/2000:Bo233 yrkande 1 samt 1999/2000:Sf637 yrkande 24,

res. 1 (m)

res. 2 (kd)

res. 3 (c)

res. 4 (fp)

3. beträffande *handläggningen av de bostadspolitiska frågorna i regeringen*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Bo203 och 1999/2000:Bo204 yrkande 20,

res. 5 (m) - motiv.

res. 6 (v)

res. 7 (c)

4. beträffande *inrättandet av en boendekostnadsdelegation*

att riksdagen avslår motion 1999/2000:Bo411 yrkande 4,

res. 8 (v)

5. beträffande *Boendesociala beredningen*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Bo411 yrkande 7 och 1999/2000:So489 yrkande 9,

res. 9 (v)

6. beträffande *de kommunala bostadsföretagen*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Bo201, 1999/2000:Bo204 yrkande 4, 1999/2000:Bo206 yrkandena 16 och 17, 1999/2000:Bo232 yrkande 1, 1999/2000:Fi611 yrkande 2 samt 1999/2000:K352 yrkande 3,

res. 10 (m, kd, c, fp)

7. beträffande *ett ökat bostadsbyggande*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Bo204 yrkande 2 i motsvarande del, 1999/2000:Bo211 yrkandena 1 och 2, 1999/2000:Bo223, 1999/2000:Bo230 samt 1999/2000:N240 yrkande 2,

res. 11 (m)

8. beträffande *studentbostäder*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Bo207 yrkandena 1, 2 och 3, 1999/2000:Bo211 yrkandena 3 och 4, 1999/2000:Bo216, 1999/2000:Bo225, 1999/2000:Bo233 yrkande 20, 1999/2000:Ub418 yrkandena 2, 4 och 5, 1999/2000:Ub499 yrkandena 25, 26 och 27, samt 1999/2000:Ub814 yrkande 20,

res. 12 (m) - motiv.

res. 13 (kd, c, fp)

9. beträffande *segregation i boendet*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Bo204 yrkande 14, 1999/2000:Bo232 yrkande 5, 1999/2000:Bo233 yrkande 5 och 1999/2000:Sf637 yrkande 25,

res. 14 (kd, c, fp)

10. beträffande *bosparande*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Bo215, 1999/2000:Bo217, 1999/2000:Bo227, 1999/2000:Bo232 yrkande 9 och 1999/2000:Bo233 yrkande 18,

res. 15 (m)

res. 16 (kd, c)

res. 17 (fp)

11. beträffande *bostadsbidragens utformning på längre sikt*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Bo206 yrkande 11, 1999/2000:Bo209, 1999/2000:Bo214, 1999/2000:Bo220, 1999/2000:Bo222, 1999/2000:Bo232 yrkande 6, 1999/2000:Sf302 yrkande 24 och 1999/2000:Sf305 yrkande 7,

res. 18 (m)

res. 19 (kd)

res. 20 (fp)

12. beträffande *bostadsbidraget vid delad vårdnad*

att riksdagen avslår motion 1999/2000:Sf201 yrkande 2,

res. 21 (c)

13. beträffande *den bostadsbidragsgrundande inkomsten för egenföretagare*

att riksdagen avslår motion 1999/2000:N387 yrkande 10,

res. 22 (m, kd, c, fp)

14. beträffande *bostadsanpassningsbidrag*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:So321 yrkande 14 och 1999/2000:So488 yrkande 17,

res. 23 (kd)

res. 24 (fp)

15. beträffande *verksamheten vid länsstyrelserna*

att riksdagen avslår motion 1999/2000:Bo226 yrkande 6.

res. 25 (m, fp)

På bostadsutskottets vägnar

Lennart Nilsson

I beslutet har deltagit: Lennart Nilsson (s), Bengt-Ola Rytting (s), Lilian Virgin (s), Owe Hellberg (v), Ulf Björklund (kd)¹, Sten Andersson (m)¹, Carina Moberg (s), Inga Berggren (m)¹, Anders Ygeman (s), Siw Wittgren-Ahl (s), Sten Lundström (v), Ulla-Britt Hagström (kd)¹, Carl-Erik Skårman (m)¹, Helena Hillar Rosenqvist (mp), Yvonne Ångström (fp)¹, Ewa Thalén Finné (m)¹ och Agne Hansson (c)¹.

Reservationer

1. Bostadspolitikens inriktning (mom. 2)

Sten Andersson (m), Inga Berggren (m), Carl-Erik Skårman (m) och Ewa Thalén Finné (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 33 börjar med ”I den” och på s. 34 slutar med ”yrkande 24” bort ha följande lydelse:

Som framhålls i motion Bo206 (m) har den svenska bostadsmarknaden under lång tid utmärkts av omfattande regleringar, långtgående subventions-system och en uttalad politisk styrning.

Effekterna av denna politik framträder i dag också med all önskvärd tydlighet i form av höga boendekostnader, ett extremt lågt nybyggande, obalanser på bostadsmarknaden, en växande illegal marknad för hyreskontrakt och en tilltagande segregation. Det är därför nu hög tid att dra lärdom av de gångna årens bostadspolitiska misstag och forma en ny och långsiktigt hållbar bostadspolitik där den boende ställs i centrum.

Den framtida bostadspolitiken bör, som framhålls i m-motionen, i stället grundas på valfrihet och syfta till ett bra boende till en så låg kostnad som möjligt. Det innebär att boendet bör utvecklas utifrån människors egna önskemål och vilja i stället för politiska planer. Utvecklingen måste gå i riktning mot fasta och stabila spelregler och en bostadsmarknad där den enskildes önskemål är styrande i stället för politiska regleringar.

En ytterligare utgångspunkt för den framtida bostadspolitiken bör vara att de boende ges möjlighet att fullt ut själva ta ansvar för sitt boende och för sin bostad. Det innebär att den som vill skall kunna äga sin bostad, och det oavsett om det är fråga om småhus eller flerbostadshus. Därutöver skall naturligtvis de boendeformer i övrigt som efterfrågas finnas tillgängliga. Genom en ökad mångfald ökar också flexibiliteten på bostadsmarknaden. Det leder i sin tur till en större rörlighet och därmed till ett bättre utnyttjande av bostadsbeståndet.

¹Ledamoten har ej deltagit i beslutet under mom. 1

Som ett led i strävandena att nå de nu i korthet relaterade bostadspolitiska målen bör därför bl.a. följande åtgärder vidtas.

För att minska rundgången i systemet och för att skapa långsiktigt hållbara förutsättningar för bostadsproduktionen bör bostadssubventionerna avvecklas i takt med att fastighetsskatten tas bort.

För att skapa bättre ekonomiska förutsättningar vid bostadsförvärv för såväl samhället som den enskilde bör ett bosparsystem införas.

För att skapa lika förutsättningar för alla husägare bör tomträttsinstitutet avskaffas. Det bör ske genom att tomträtterna säljs till tomträttsinnehavarna. Det frigjorda kapitalet bör sedan användas i kommunernas kärnverksamhet.

För att ge bostadsrätten samma förutsättningar och villkor som andra boendeformer bör dess ställning stärkas. Det bör bl.a. ske genom en återgång till enkel majoritet för ombildning och upphävande av förbudet mot dubbelupplåtelse. Dessutom bör bostadsrättens ställning som pant förbättras.

För att öka mångfalden och för att stärka äganderätten också i boendet bör ägarlägenheter snarast införas. Den lagstiftning om ägarlägenheter som riksdagen beställt bör därför omedelbart arbetas fram och föreläggas riksdagen.

För att återge bruksvärdessystemet dess ursprungliga funktion bör de kommunala bostadsföretagens hyresledande funktion avskaffas. Dessutom måste hyressättningssystemet reformeras så att det bl.a. blir möjligt för kund och fastighetsägare att vid inflyttning komma överens om en hyra som är relaterad till efterfrågan på bostäder.

För att ge utrymme för de boendes önskemål och förutsättningar och för att ge fastighetsägarna möjlighet att fullt ut svara mot dessa bör kommunernas roll på det bostadspolitiska området begränsas. Det bör bl.a. ske genom att det kommunala ägandet av bostadsföretag avvecklas.

Vad utskottet nu med anslutning till förslagen i motion Bo206 (m) yrkande 1 anfört om bostadspolitikens utformning och inriktning bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *bostadspolitikens inriktning*

att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Bo206 yrkande 1 och med avslag på motionerna 1999/2000:Bo204 yrkandena 1, 2 i motsvarande del, 3 och 19, 1999/2000:Bo231 yrkande 15, 1999/2000:Bo232 yrkandena 2 och 3, 1999/2000:Bo233 yrkande 1 samt 1999/2000:Sf637 yrkande 24 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

2. Bostadspolitikens inriktning (mom. 2)

Ulf Björklund (kd) och Ulla-Britt Hagström (kd) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 33 börjar med "I den" och på s. 34 slutar med "yrkande 24" bort ha följande lydelse:

Det finns enligt utskottets mening all anledning att lägga om bostadspolitik i den riktning som förordas i Bo233 (kd). Inte minst utvecklingen under 1990-talet talar för detta. De senaste årens bostadspolitik och därmed också familjepolitiken har framför allt påverkats av två mot varandra stående poli-

tiska strömningar. Den ena av dessa präglas av ett socialistiskt, kollektivistiskt och den andra av ett liberalt, individualistiskt synsätt. Inget av dessa synsätt leder till en bostadspolitik som fyller det av riksdagen fastlagda målet: "Boendemiljön skall bidra till jämlika och värdiga levnadsförhållanden och särskilt främja en god uppväxt för barn och ungdomar."

Mot den nu skisserade bakgrunden behöver enligt utskottets mening en ny bostadspolitik etableras som bygger på en gemenskap där familjens roll och betydelse lyfts fram. Som framhålls i kd-motionen bör ytterligare en utgångspunkt för bostadspolitiken vara att människor skall kunna känna trygghet i sitt boende. En förutsättning för att detta skall bli möjligt är att de boende ges stor frihet i valet av bostad. Så är i dag inte fallet. Genom att öka valfriheten ökar också förutsättningarna för en god boendemiljö för alla. Detta är inte minst viktigt med tanke på barnens bästa.

De åtgärder som enligt utskottet måste vidtas för att ge en bostadspolitik med den nu förordade inriktningen omfattar bl.a. följande insatser.

Valfriheten och mångfalden i boendet måste öka. Det bör ske genom att riksdagen snarast föreläggs den lag om ägarlägenheter som riksdagen beställt hos regeringen. Även i övrigt måste åtgärder vidtas för att garantera ett brett utbud av bostäder av olika utformning och med olika upplåtelseformer.

Studenterna är en grupp vars bostadssituation måste förbättras genom en ökad ny- och ombyggnad av studentbostäder.

Bostadsrättens ställning måste stärkas. Det bör ske genom en återgång till krav på enkel majoritet för ombildning m.m. Dessutom bör bostadsrättens ställning som pant stärkas, bl.a. genom att införa ett bostadsrättsregister.

Ett bosparsystem med de tyska bosparkassorna som förebild bör införas för att underlätta för såväl den enskilde som samhället vid förvärv av bostad.

För att bl.a. förbättra neutraliteten mellan olika boendeformer måste fastighetsskatten på sikt avvecklas. I stället bör kommunerna ges en möjlighet att ta ut en avgift för att täcka kostnader för gatuunderhåll, brandförsvar och annan kommunal service som är kopplad till fastigheten.

Boendesegregationen måste motverkas. Det bör ske genom ett förstärkt lokalt inflytande där de boendes önskemål och förmåga tas till vara samtidigt som utbudet av service förbättras.

Bostadssituationen för särskilt utsatta grupper måste lösas. Det gäller främst de hemlösa för vilka bostäder måste ordnas genom insatser från i första hand kommunerna, men också från staten.

Kvaliteten i våra bostäder och bostadsområden måste säkras. Det innebär att allt byggande måste ske med största möjliga hänsyn till miljön och till de boende. Inomhusmiljön måste förbättras genom insatser i befintliga bostäder och genom åtgärder som ger sunda nya hus. All ny- och ombyggnad måste vidare ske med beaktande av arkitektoniska och estetiska värden. Kulturmiljöer måste tas till vara.

Vad utskottet nu med anslutning till motion Bo233 (kd) yrkande 1 anför om inriktningen av bostadspolitiken bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Övriga motionsyrkanden avstyrks av utskottet.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *bostadspolitikens inriktning*

att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Bo233 yrkande 1 och med avslag på motionerna 1999/2000:Bo204 yrkandena 1, 2 i motsvarande del, 3 och 19, 1999/2000:Bo206 yrkande 1, 1999/2000:Bo231 yrkande 15, 1999/2000:Bo232 yrkandena 2 och 3 samt 1999/2000:Sf637 yrkande 24 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

1999/2000:BoU1

3. Bostadspolitikens inriktning (mom. 2)

Agne Hansson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 33 börjar med "I den" och på s. 34 slutar med "yrkande 24" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den vision om hur en god bostadspolitik bör utformas som förs fram i motion Bo204 (c). Även enligt utskottets mening bör sålunda bostadspolitikerna präglas av

- mångfald i utbudet av bostäder med avseende på boendeformer och utformning,
- en överblickbar och mänsklig skala på bostadsområden och bostäder,
- boendekostnader som är hanterliga för alla samt
- valfrihet för det enskilda hushållet i fråga om bostadsort och upplåtelseform.

Som framhålls i de båda c-motionerna är en god bostad en del av välfärden. Det innebär i sin tur att alla måste få del av denna välfärd. Goda boendemiljöer är viktiga för välbefinnandet. Boendemiljön skall även bidra till jämlika och värdiga levnadsförhållanden. Den skall främja en god uppväxtmiljö för barn och ungdomar. En förutsättning för att så skall bli fallet är naturligtvis att bostadspolitikerna ges en sådan utformning att dessa mål kan uppnås. Dagens bostadspolitik svarar enligt utskottets mening inte mot detta krav.

Vi har i dag en bostadsbrist i vissa expansiva områden samtidigt som det finns ett stort antal tomma lägenheter i andra delar av landet. Utbudet av bostäder med olika upplåtelseformer är inte tillräckligt. I många bostadsområden har den boende ingen möjlighet att välja mellan hyresrätt och bostadsrätt genom att den ena boendeformen är underrepresenterad där. Dessa brister måste enligt utskottets mening rättas till. Möjligheten att äga sin lägenhet såväl som ett eget hem måste finnas. Att äga sin bostad är ett värde i sig.

Den av utskottet nu förordade mångfalden i boendet förutsätter att de hinder som nu finns undanröjs. Det innebär bl.a. att

- en väl fungerande bostadsmarknad måste skapas,
- neutraliteten mellan upplåtelseformerna måste återställas,
- bruksvärdessystemet måste tillämpas på ett bättre sätt,
- de regelsystem som styr byggande och boende måste göras stabila och långsiktiga samt
- bostadsfinansieringen bör reformeras genom att ett investeringsbidrag införs samtidigt som de s.k. eviga räntebidragen avvecklas.

De kommunala bostadsföretagens roll bör stärkas. De bör ges möjlighet att utan hinder fungera på bostadsmarknaden som vilket annat bostadsföretag som helst.

Vad utskottet nu med anslutning till Centerpartiets partimotion Sf637 yrkande 24 samt motion Bo204 (c) yrkandena 1, 2, detta yrkande i motsvarande del, 3 och 19 anført om utformningen och inriktningen av den framtida bostadspolitikens bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Övriga motionsförslag avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *bostadspolitikens inriktning*

att riksdagen med anledning av motionerna 1999/2000:Bo204 yrkandena 1, 2 i motsvarande del, 3 och 19 samt 1999/2000:Sf637 yrkande 24 och med avslag på motionerna 1999/2000:Bo206 yrkande 1, 1999/2000:Bo231 yrkande 15, 1999/2000:Bo232 yrkandena 2 och 3, samt 1999/2000: Bo233 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anført,

4. Bostadspolitikens inriktning (mom. 2)

Yvonne Ångström (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 33 börjar med "I den" och på s. 34 slutar med "yrkande 24" bort ha följande lydelse:

Den svenska bostadspolitikens står i dag inför flera stora utmaningar. Byggandet är rekordlåg. Bostadsbristen ökar på de expansiva orterna. Samtidigt är antalet tomma lägenheter oförändrat stort på andra orter. Den paradox som ligger i dessa förhållanden har till stor del sin orsak i de senaste årens bostadspolitik, eller rättare sagt brist på bostadspolitik. Som framhålls i fp-motionen Bo232 måste därför en modern social bostadspolitik skapas.

Hörnstenarna i den nu förordade bostadspolitikens skall vara

- valfrihet för konsumenterna,
- avreglering och konkurrens som sänker bygg- och underhållskostnader,
- en mer flexibel hyressättning med bibehållen trygghet mot oskäligen hyreshöjningar för hyresgästerna och
- en återupprättad neutralitet mellan upplåtelseformerna.

De reformer som måste till för att de uppsatta målen skall kunna nås innefattar bl.a. insatser för att

- stimulera tillkomsten av bostadsrätter i områden där hyresrätter dominerar,
- snarast införa ägarlägenheter i enlighet med den beställning som riksdagen gjort hos regeringen,
- få till stånd ett ökat ny- och ombyggnad genom avreglering och förenklingar i regelsystemen,
- skapa nya former för ägande och förvaltning av kommunala bostadsföretag,
- öka de boendes inflytande över såväl bostaden som det egna bostadsområdet.

Ett genomförande av de nu förordade åtgärderna skulle leda till att en rad av dagens bostadspolitiska problem skulle kunna lösas. Det skulle leda till ökad rörlighet på bostadsmarknaden med ett bättre utnyttjande av det befintliga bostadsbeståndet som följd. Därmed skulle också svårigheterna för ungdomar och andra grupper som inte är etablerade på bostadsmarknaden minska.

Vad utskottet nu med anslutning till förslagen i motion Bo232 (fp) yrkandena 2 och 3 anfört om en modern social bostadspolitik bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Övriga motionsförslag avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *bostadspolitikens inriktning*

att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Bo232 yrkandena 2 och 3 och med avslag på motionerna 1999/2000:Bo204 yrkandena 1, 2 i motsvarande del, 3 och 19, 1999/2000:Bo206 yrkande 1, 1999/2000:Bo231 yrkande 15, 1999/2000:Bo233 yrkande 1 samt 1999/2000:Sf637 yrkande 24 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

5. Handläggningen av de bostadspolitiska frågorna i regeringen (mom. 3, motiveringen)

Sten Andersson (m), Inga Berggren (m), Carl-Erik Skårman (m) och Ewa Thalén Finné (m) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 34 börjar med "Frågan om" och på s. 35 slutar med "yrkande 20" bort ha följande lydelse:

Bostadsutskottet delar konstitutionsutskottets uppfattning att riksdagen bör vara ytterst återhållsam med att uttala sig eller på annat sätt söka påverka regeringen när det gäller hur den skall organisera sitt arbete. Något tillkännagivande eller annat ställningstagande i frågan från riksdagens sida bör därför inte komma i fråga. Motionerna avstyrks sålunda.

6. Handläggningen av de bostadspolitiska frågorna i regeringen (mom. 3)

Owe Hellberg (v) och Sten Lundström (v) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 34 börjar med "Frågan om" och på s. 35 slutar med "yrkande 20" bort ha följande lydelse:

Behovet av en samlad syn på bostadspolitiken är enligt utskottets mening i dag större än någonsin. I den situationen har regeringen valt att splittra upp de bostadspolitiska frågorna på ett flertal departement och ministrar. Den helhetssyn som fordras för att framtidens bostadspolitik skall trygga allas behov av en bostad på ett långsiktigt hållbart sätt saknas därmed. Även regeringen tycks nu i någon mån ha kommit till denna insikt. Regeringen drar däremot inte fullt ut konsekvenserna av detta. Även om den biträdande finansministern nu fått ett utökat bostadspolitiskt ansvar är detta enligt utskottets mening inte tillräckligt. Flera för en bostadspolitisk helhetssyn viktiga frågor ligger fortfarande på andra ministrar och andra departement.

Mot den nu skisserade bakgrunden bör riksdagen enligt utskottets mening genom ett tillkännagivande kräva av regeringen att ett statsråd med ett övergripande ansvar för de bostadspolitiska frågorna tillsätts i enlighet med förslaget i motion Bo203 (v). Även förslaget i motion Bo204 (c) yrkande 20 är därmed tillgodosett.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *handläggningen av de bostadspolitiska frågorna i regeringen*

att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Bo203 och med avslag på motion 1999/2000:Bo204 yrkande 20 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

7. Handläggningen av de bostadspolitiska frågorna i regeringen (mom. 3)

Agne Hansson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 34 börjar med ”Frågan om” och på s. 35 slutar med ”yrkande 20” bort ha följande lydelse:

Som framhålls i motion Bo204 (c) har den nuvarande departementsindelingen visat sig vara mycket olycklig med tanke på hanteringen av bostads- och planfrågorna i regeringen. De frågor som i riksdagen hanteras på ett sammanhållet sätt i ett utskott – bostadsutskottet – ligger i regeringen på flera departement och ministrar. Det är en enligt utskottets mening olämplig ordning där helhetssynen på bostadspolitiken går förlorad. Även regeringen tycks nu ha kommit till insikt om detta genom att biträdande finansministern nu getts vidgade uppgifter på bostadsområdet.

Det är enligt utskottets mening i och för sig glädjande att bostadsfrågorna nu kan förväntas få en större tyngd i regeringsarbetet. För att dessa frågor fullt ut skall få den behandling de kräver måste emellertid samtliga bostadspolitiska frågor föras samman till ett departement med en ansvarig minister.

Vad utskottet nu med anslutning till motion Bo204 (c) yrkande 20 anför om att tillsätta en bostadsminister bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Även förslaget i motion Bo203 (v) är därmed tillgodosett.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *handläggningen av de bostadspolitiska frågorna i regeringen*

att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Bo204 yrkande 20 och med avslag på motion 1999/2000:Bo203 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

8. Inrättandet av en boendekostnadsdelegation (mom. 4)

Owe Hellberg (v) och Sten Lundström (v) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 35 börjar med ”Vid sin” och slutar med ”4 avstyrks” bort ha följande lydelse:

Utvecklingen på 1990-talet har kommit att alltmer hota den sociala bostadspolitiken. Flera av de politiska beslut som fattats har lett till ökade kostnader i boendet för alla grupper. Det mest påtagliga exemplet på ett sådant beslut är den underfinansierade skattereformen. Även de nedskärningar av stödet till boende och byggande som följt i spåren av budgetsaneringen har hårt drabbat de boende.

En följd av minskningarna i bostadsstödet och förändringarna i beskattningen är att villkoren för olika upplåtelseformer drastiskt har förändrats. Det finns i dag en uppenbar orättvisa mellan framför allt hyresrätt och andra upplåtelseformer. Kostnaderna för att bo i hyresrätt har sedan slutet av 1980-talet ökat i snabbare takt än i någon annan boendeform. Någon tendens till att denna trend är på väg att brytas finns inte heller. Den förefaller snarare att ha förstärkts under senare år.

För att komma till rätta med den uppkomna situationen måste en allsidig bedömning av utvecklingen inom bostadssektorn nu komma till stånd. På grundval av denna bedömning måste sedan förslag utarbetas om hur rättvisa i boendet skall åstadkommas. Förslagen måste också avse hur förutsättningar för alla att kunna efterfråga en rimlig boendestandard till rimlig kostnad skall skapas.

Det nu förordade arbetet bör genomföras av en särskild utredning. Denna utredning bör bildas genom att dagens byggkostnadsdelegation omvandlas till en boendekostnadsdelegation. I enlighet med förslaget i motion Bo411 (v) bör sålunda den nuvarande delegationen ges nya direktiv och samtidigt breddas till sin sammansättning. Den bör sedan skyndsamt göra sin bedömning och lämna förslag med den inriktning som utskottet förordat ovan.

Vad utskottet nu med anslutning till motion Bo411 (v) yrkande 4 förordat om att inrätta en boendekostnadsdelegation m.m. bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *inrättandet av en boendekostnadsdelegation*
att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Bo411 yrkande 4
som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

9. Boendesociala beredningen (mom. 5)

Owe Hellberg (v) och Sten Lundström (v) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 35 börjar med "Det kan" och på s. 36 slutar med "avstyrks sålunda" bort ha följande lydelse:

I 1 kap. 2 § regeringsformen stadgas bl.a. att det skall särskilt åligga det allmänna att trygga rätten till arbete, bostad, utbildning samt att verka för en god levnadsmiljö. Detta allmänt formulerade krav följs i socialtjänstlagen upp med ett krav som riktar sig mot kommunernas socialnämnder. I lagens 7 § sägs bl.a. att socialnämnden skall i sin verksamhet främja den enskildes rätt till arbete, bostad och utbildning. Det ligger naturligtvis ett värde i att samhället genom de refererade stadgandena har givit uttryck för sitt ansvar för den enskildes boende. Som framhålls i de båda v-motionerna kan detta emellertid inte anses tillräckligt. Det kan belysas av att den enda konkreta

rättighet som torde följa av bestämmelserna i socialtjänstlagen är rätten till ekonomiskt bistånd till hyreskostnaden.

Som anförs i de båda v-motionerna är det otillfredsställande att inte samhället genom lagstiftning eller på annat sätt ger klart uttryck för den enskildes rätt till en egen bostad. I likhet med motionärerna är utskottet medvetet om att det kan finnas problem och svårigheter med att skapa en sådan rätt, men det är självfallet inte något skäl för att avstå från att utreda hur frågan kan lösas. I Boendesociala beredningens arbete ingår att utreda en rad boendesociala förhållanden som tangerar de nu aktuella. Det framstår enligt utskottets mening därför som naturligt att beredningen genom tilläggsdirektiv också ges i uppdrag att se över frågan om hur den enskildes rätt till bostad skall kunna tryggas.

Vad utskottet nu med anslutning till förslagen i motionerna Bo411 (v) yrkande 7 och So489 (v) yrkande 9 anfört om rätten till en bostad bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *Boendesociala beredningen*
att riksdagen med anledning av motionerna 1999/2000:Bo411 yrkande 7 och 1999/2000:So489 yrkande 9 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

10. De kommunala bostadsföretagen (mom. 6)

Ulf Björklund (kd), Sten Andersson (m), Inga Berggren (m), Ulla-Britt Hagström (kd), Carl-Erik Skårman (m), Yvonne Ångström (fp), Ewa Thalén Finné (m) och Agne Hansson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 37 börjar med "De kommunala" och på s. 38 slutar med "yrkande 2" bort ha följande lydelse:

Redan när regeringen våren 1999 lade fram förslaget om att sanktioner skall drabba de kommuner som säljer sina bostadsföretag riktade företrädarna för Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna, Folkpartiet och Centerpartiet principiella invändningar mot det föreslagna sanktionssystemet. Dessa invändningar står kvar ograverade. Utan att här i detalj gå in på de invändningar som fördes fram vill utskottet bara peka på de brister som fanns i beredningen av förslaget och i de motiv som vägledde det.

Den allvarligaste invändningen som kan resas mot sanktionssystemet är dock den brist på respekt för den kommunala självstyrelsen och den kommunala demokratin som det visar. Trots att Lagrådet allvarligt ifrågasatte om en inskränkning i den kommunala rätten till självstyrelse borde göras på det sätt som sanktionssystemet innebär har systemet införts. Att sanktionsmöjligheten nu funnits en tid minskar naturligtvis inte styrkan i Lagrådets minst sagt skarpa uttalande. Ett i grunden felaktigt system blir självfallet inte bättre av att det fått vara i kraft under en period.

Den praktiska effekten av sanktionssystemet är att det är staten och inte kommunerna som i dag bestämmer hur de kommunala bostadsföretagen skall handhas. Det är naturligtvis inte en statlig uppgift att styra kommunernas handlande när det gäller dessa företag. Sådana ställningstaganden måste

göras i kommunerna mot bakgrund av förhållandena i det enskilda fallet. Det är därför bara de demokratiskt valda företrädarna för kommunen och de kommunala bostadsföretagen som kan fatta beslut i dessa frågor. Med avseende på det ekonomiska risktagande som ägandet av bostadsföretagen trots allt utgör är det viktigt att detta respekteras. En kommun som hamnar i ekonomiska svårigheter, eller som riskerar att göra det, hindras av sanktionssystemet att vidta nödvändiga åtgärder för att ändra mellan besittningsformer, sanera bostadsområden och för att motverka segregation. Det kan också innebära att kommuner som önskar sälja en del av sitt bostadsinnehav för att kunna göra nödvändiga investeringar inom kommunala kärnuppgifter som skola, vård och omsorg hindras att göra en sådan omfördelning.

Det finns således olika skäl till att en kommun önskar sälja delar av det kommunala bostadsinnehavet. I vissa kommuner handlar det om att skaffa kapital för att stärka beståndets långsiktiga livskraft genom att t.ex. förbättra det kvarvarande bostadsbeståndet eller boendemiljön. I andra kommuner kan det vara fråga om en medveten strävan mot en ökad mångfald på bostadsmarknaden, t.ex. genom ombildning till bostadsrätt. Varje kommun har en bostadsmarknad som i något avseende är unik. Kommunerna har också i övrigt skilda förutsättningar och behov. Det framstår mot den bakgrunden som minst sagt olämpligt att behålla sanktionssystemet. Systemet bör därför omedelbart avvecklas så att kommunerna får tillbaka sitt självbestämmande över de kommunala bostadsföretagen och därmed också över den kommunala ekonomin i sin helhet.

Vad utskottet nu med anslutning till förslagen i motionerna Bo201 (m), Bo204 (c) yrkande 4, Bo206 (m) yrkandena 16 och 17, Bo232 (fp) yrkande 1, Fi611 (kd) yrkande 2 samt K352 (fp) yrkande 3 anför om de kommunala bostadsföretagen bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *de kommunala bostadsföretagen*
att riksdagen med anledning av motionerna 1999/2000:Bo201, 1999/2000:Bo204 yrkande 4, 1999/2000:Bo206 yrkandena 16 och 17, 1999/2000:Bo232 yrkande 1, 1999/2000:Fi611 yrkande 2 samt 1999/2000:K352 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

11. Ett ökat bostadsbyggande (mom. 7)

Sten Andersson (m), Inga Berggren (m), Carl-Erik Skårman (m) och Ewa Thalén Finné (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 39 börjar med "Den kraftiga" och på s. 42 slutar med "yrkande 2" bort ha följande lydelse:

Även om vissa tecken tyder på att bostadsbyggandet nu sakta börjar öka har den kraftiga nedgången i bostadsproduktionen under senare år redan orsakat stora problem på vissa orter. Bristen på bostäder verkar dämpande på tillväxten och motverkar en nödvändig rörlighet på bostadsmarknaden. I motioner från Moderata samlingspartiet har under flera år framhållits vilka åtgärder som krävs för att uppnå en bostadsmarknad i balans. Även under

årets allmänna motionstid har förslag med denna inriktning lagts fram i flera motioner. I detta avsnitt behandlas förslag med denna inriktning i motion N240 (m). Motionen utgår från förhållandena i Stockholmsregionen där det under det senaste året varit särskilt tydligt hur missriktade statliga ingrepp på bostadsmarknaden motverkar en utveckling som står i överensstämmelse med kommuninvånarnas önskemål. Slutsatserna om vilka åtgärder som är nödvändiga är emellertid allmängiltiga för hela landets bostadsmarknad.

Vad som krävs för att åstadkomma ett ökat bostadsbyggande och en bostadsmarknad i balans är bl.a. sänkta skatter på byggande och boende, ändringar i skatteutjämningsystemet, ändrade regler för hyressättning och förenklingar i planlagstiftningen. Även åtgärder som avser förutsättningarna för det äldre bostadsbeståndet kan indirekt förbättra möjligheterna till nybyggande. Det gäller exempelvis villkoren för ombildning till bostadsrätt samt försäljning av kommunala bostäder. Utgångspunkten för åtgärderna måste vara att minska den politiska styrningen och låta människors efterfrågan och önskemål få genomslag.

Hindren för bostadsbyggande har nyligen analyserats i en rapport från Boverket och i en lägesrapport om bostadsmarknaden i Stockholms län som landshövding Ulf Adelsohn avlämnat till regeringen. I dessa rapporter bekräftas skattereglernas negativa inverkan på bostadsmarknaden och de problem som dagens skatteutjämningsystem för med sig.

Vad gäller situationen såväl i Stockholm som i övriga landet är det uppenbart att problemen för bostadsbyggandet särskilt gäller för hyresrätter. Huvudförklaringarna torde vara dels skattetrycket som i flera avseenden slår hårt mot hyreshusen, dels hyresregleringssystemet som gör det svårt att ta ut de hyror i nyproducerade fastigheter som krävs för att göra ett byggnadsprojekt ekonomiskt genomförbart. I Stockholm ställdes denna fråga på sin spets när ett politiskt beslut fattades under den förra mandatperioden om att fastställa en hyresnivå som kraftigt understeg produktionskostnaderna. Efter detta ingrepp i förhandlingssystemet försvann givetvis alla incitament bostadsbyggande för de aktörer på bostadsmarknaden som måste utgå från normala ekonomiska förutsättningar.

Det låga byggandet av bostäder för upplåtelse med hyresrätt är oroande av flera skäl. Boendeformen fyller en viktig funktion inte minst för unga människor som skall skaffa sin första bostad och för äldre personer som uppskattar den höga servicegrad som kan erbjudas i hyresrätten. En alltmer förändrad arbetsmarknad kan också innebära ökad efterfrågan på ett tidsbegränsat boende utan stora kapitalinsatser.

Bostadsutskottet anser att de tilltagande problemen på bostadsmarknaden kräver att åtgärder nu vidtas för att underlätta byggandet av bostäder och för att låta människors efterfrågan vara avgörande för vad som produceras. Som anförs i motion N240 (m) yrkande 2 kräver en sådan utveckling bl.a. ändrade regler för hyressättning, sänkt skattetryck inom bostadssektorn samt en fortsatt avveckling av de politiska styrinstrument som utgör inskränkningar för en fungerande marknad. Detta bör ges regeringen till känna. Utskottet behandlar i andra sammanhang mer detaljerade förslag om hur denna utveckling kan påskyndas.

Övriga i detta avsnitt behandlade motioner avstyrks.

7. beträffande ett ökat bostadsbyggande

att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:N240 yrkande 2 och med avslag på motionerna 1999/2000:Bo204 yrkande 2 i motsvarande del, 1999/2000:Bo211 yrkandena 1 och 2, 1999/2000:Bo223 samt 1999/2000:Bo230 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

12. Studentbostäder (mom. 8, motiveringen)

Sten Andersson (m), Inga Berggren (m), Carl-Erik Skårman (m) och Ewa Thalén Finné (m) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 43 börjar med "Bostadsutskottet har" och på s. 45 slutar med "avstyrks de" bort ha följande lydelse:

Bristen på bostäder för studerande vid universitet och högskolor är ett av flera tecken på en dåligt fungerande bostadsmarknad. Orsakerna till denna bristsituation sammanfaller till största delen med de förhållanden som påverkar bostadsmarknaden i övrigt. De generella åtgärder för en bättre fungerande bygg- och bostadssektor som förs fram i motioner från Moderata samlingspartiet är därför giltiga även vad gäller problemen med studenternas bostadssituation. Utskottet syftar här på förslag om bl.a. sänkt skattetryck inom sektorn, bosparande och flexibla regler för hyressättning. Generella åtgärder med denna inriktning kommer att förbättra förutsättningarna för byggande av alla typer av bostäder och bidra till en ökad rörlighet på bostadsmarknaden. Särskilt för unga som söker sin första bostad eller för studenter som söker en tillfällig bostad på studieorten kan dessa åtgärder få stor betydelse.

Det bör enligt utskottets mening understrykas att det inte finns anledning att utforma en särskild bostadspolitik för studerande eller för ungdomar. Detta hindrar givetvis inte att studentbostadsstiftelser och andra upplåter studentbostäder med särskilda kontraktsvillkor. Ett problem för denna kategori bostäder är i dag att hyresgästerna bor kvar även efter avslutade studier eftersom bostadsmarknaden i övrigt inte kan erbjuda något alternativ. En bättre fungerande bostadsmarknad kommer således att även öka tillgången på särskilda studentbostäder. Vad gäller villkoren för byggande av sådana bostäder kan det, som föreslås i flera motioner, finnas anledning att se över möjligheterna till förenklade regler. Utskottet har givetvis heller inga invändningar mot förslagen om att de handikappade studenternas situation ägnas större uppmärksamhet i bl.a. kommunernas planering.

Landshövding Ulf Adelsohn har regeringens uppdrag att identifiera hinder för ett ökat bostadsbyggande. Särskild uppmärksamhet skall riktas mot tillgången på bostäder för studenter. I en första delrapportering pekar landshövdingen på flera av de frågor som tagits upp i Moderata samlingspartiets motioner. Det får förutsättas att regeringen i detta avseende tar fasta på förslagen från sin egen utredningsman.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet de i detta avsnitt behandlade motionerna.

Ulf Björklund (kd), Ulla-Britt Hagström (kd), Yvonne Ångström (fp) och Agne Hansson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 44 börjar med "Även om" och på s. 45 slutar med "avstyrks de" bort ha följande lydelse:

Även om kommuner med universitet eller högskolor har ett särskilt ansvar för studenternas bostadssituation är det enligt utskottets uppfattning självklart att staten måste ta sin del av ansvaret när bostadsmarknaden inte fungerar tillfredsställande. Bostadsutskottet kan konstatera att det i motioner från Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet läggs fram till stora delar sammanfallande förslag om statliga insatser för ett ökat byggande av studentbostäder. Det gäller bl.a. förslag om investeringsbidrag, förenklade byggregler och åtgärder för att tillgodose efterfrågan på handikappanpassade studentbostäder.

Den självklara utgångspunkten när tillgången på studentbostäder diskuteras är att studenterna måste ha råd att hyra bostäderna. Olika åtgärder måste därför vidtas för att öka tillgången på ett billigt boende för studenterna. Produktionskostnaderna för studentbostäder måste därför pressas. Här har både kommunerna och byggarna ett stort ansvar. Bostadssituationen på många högskoleorter är emellertid sådan att ett särskilt ekonomiskt stöd erfordras för att på kort sikt få i gång nyproduktionen. Förslag om ett nytt investeringsbidrag för studentbostäder har förts fram i motioner från kd, c och fp. Det bör ankomma på regeringen att utifrån dessa förslag närmare utforma villkoren för ett nytt investeringsbidrag. Utgångspunkten bör vara att reglerna görs så enkla som möjligt och i sig inte verkar styrande på produktionens inriktning. I detta sammanhang kan det också finnas skäl att se över villkoren för räntebidrag till studentbostäder.

Ytterligare en statlig åtgärd för att underlätta byggandet av billiga studentbostäder är att se över de byggregler som tillämpas. Det måste vara möjligt att i bostäder som endast skall användas under en begränsad studieperiod och dessutom ofta endast under delar av året frånga vissa av de standard- och ytkrav som gäller för det vanliga bostadsbeståndet. Ökade möjligheter måste också ges att anpassa bostadsutformningen till förutsättningarna i det enskilda projektet. Exempelvis kan det vid ombyggnad av hus som tidigare använts för annat än bostäder vara nödvändigt att frånga de vanliga kraven på bostadens utformning. Erfarenheter visar att sådana projekt ändå kan erbjuda ett boende som är mycket uppskattat.

De handikappade studenternas bostadssituation har uppmärksammats i flera motioner. Det är uppenbart att tillgången på handikappanpassade studentbostäder måste bli bättre. Dagens situation bidrar till att många funktionshindrade uteslås från möjligheten till högre studier och därmed från stora delar av arbetsmarknaden. Enligt utskottets mening bör det ankomma på regeringen att ta de initiativ som kan behövas för att efterfrågan på handikappanpassade studentbostäder skall kunna tillgodoses.

Även i övrigt finns det flera förslag i de aktuella motionerna till åtgärder som på olika sätt kan bidra till att förbättra tillgången på studentbostäder. Regeringen bör bl.a. beakta förslaget om utveckling av teknik för att flytta

bostäder från utflyttningsorter till högskoleorter. I samband med ett flertal pågående utredningsinsatser inom bostadsområdet finns det också anledning att särskilt uppmärksamma studenternas bostadssituation. Det gäller inte minst för den boendesociala beredningens arbete.

Vad utskottet ovan anför med anledning av motionerna Bo207 (kd) yrkandena 1–3, Bo225 (fp), Bo233 (kd) yrkande 20, Ub418 (kd) yrkandena 2, 4 och 5, Ub499 (c) yrkandena 25–27 samt Ub814 (fp) bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. I den mån övriga i detta avsnitt behandlade motioner inte kan anses vara tillgodosedda med det anförda avstyrks de.

dels att utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. beträffande *studentbostäder*

att riksdagen med anledning av motionerna 1999/2000:Bo207 yrkandena 1–3, 1999/2000:Bo225, 1999/2000:Bo233 yrkande 20, 1999/2000:Ub418 yrkandena 2, 4 och 5, 1999/2000:Ub499 yrkandena 25–27 samt 1999/2000:Ub814 yrkande 20 och med avslag på motionerna 1999/2000:Bo211 yrkandena 3 och 4 samt 1999/2000: Bo216 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

14. Segregation i boendet (mom. 9)

Ulf Björklund (kd), Ulla-Britt Hagström (kd), Yvonne Ångström (fp) och Agne Hansson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 46 börjar med ”Utskottet har” och slutar med ”yrkande 25” bort ha följande lydelse:

Många bostadsområden, speciellt i storstädernas förorter, är segregerade. Detta har till stor del sin grund i det s.k. miljonprogrammet från slutet av 1960-talet och början av 1970-talet. Till segregationen bidrar att många bostadsområden saknar normal service såsom post, bank, apotek m.m. Här har de statliga bolagen ett särskilt ansvar. Även de kommunala fastighetsägarna har, bland mycket annat, ett ansvar för att på olika sätt stimulera affärsidkare att etablera sig i de utsatta områdena. Samtidigt är det viktigt att betona att samhällsgemenskap växer underifrån och att det aldrig kan vara ett handslag mellan kommunalråd och statsråd som skapar lokal utveckling. Att de boende själva tar ett ökat ansvar och får inflytande har visat sig vara positivt. Det kan ske genom inflytande för hyresgäster, självförvaltning, ombildningar till bostadsrätt m.m. Vidare kan fastighetsägare, kommuner, näringsliv, föreningar och boende gemensamt starta lokalt utvecklingsarbete. Det är i sammanhanget också viktigt att framhålla att framtidens bostadsbyggande måste vara genomtänkt för att hindra att nya segregerade bostadsområden växer fram. Det sagda gäller även bostadspolitiken generellt. Boendesegregationen är ett av de större problem som existerar i landet i dag.

Vad utskottet nu har anför med anledning av motionerna 1999/2000:Bo204 (c) yrkande 14, 1999/2000:Bo232 (fp) yrkande 5, 1999/2000:Bo233 (kd) yrkande 5 och 1999/2000:Sf637 (c) yrkande 25 om åtgärder för att bryta segregationen i boendet bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

9. beträffande *segregation i boendet*

att riksdagen med anledning av motionerna 1999/2000:Bo204 yrkande 14, 1999/2000:Bo232 yrkande 5, 1999/2000:Bo233 yrkande 5 och 1999/2000:Sf637 yrkande 25 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

15. Bosparande (mom. 10)

Sten Andersson (m), Inga Berggren (m), Carl-Erik Skårman (m) och Ewa Thalén Finné (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 47 börjar med "Frågan om" och på s. 48 slutar med "18 avstyrks" bort ha följande lydelse:

När de gäller kraven på en egen insats vid förvärv av bostad har Sverige under en rad av år internationellt sett utgjort ett undantag. Enligt utskottets mening kan inte Sverige längre inta denna särställning. I de flesta länder spelar det egna sparandet en avgörande roll för den som skall förvärva en bostad. Däremot har det i Sverige bara krävts en mycket liten egen insats av förvärvaren. Även om detta naturligtvis har gjort det lättare att skaffa en bostad har de senaste årens utveckling visat att det lett till svårigheter för många människor att behålla bostaden. Den stora lånebörda som följer av en låg kontantinsats gör den boende mycket utsatt för räntehöjningar. Det har också visat sig att många som förvärvat en bostad fått ekonomiska svårigheter när räntorna stigit. En ökad egen insats motverkar detta och bidrar därmed till en bättre ekonomisk stabilitet för den enskilde och en stabilare bostadsmarknad för samhället. Det finns enligt utskottets mening starka skäl som talar för att förutsättningarna för ett långsiktigt bosparande måste förbättras.

I betänkandet Bosparande (SOU 1994:121) läggs det fram ett förslag till bosparande. Förslaget innebär att sparandet skall stimuleras genom en statlig kreditgaranti. Sparare som regelbundet bosparar i någon av de sparformer som erbjuds på marknaden, således även sparande i särskilda bosparkassor, skall kunna kvalificera sig för en statlig kreditgaranti i samband med köp av eget hem eller bostadsrätt. Enligt utskottets mening skulle en sådan garanti kunna ge den stimulans som nu erfordras för att få till stånd ett erforderligt bosparande. Utskottet delar sålunda vad som i motion 1998/99:Bo209 (m) anförts om att utredningsförslaget nu bör genomföras. Det bör ankomma på regeringen att snarast vidta de åtgärder som erfordras för ett genomförande.

Vad utskottet nu med anslutning till förslaget i motion Bo215 (m) anför bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. I den mån övriga motionsyrkanden inte kan anses tillgodosedda med det anförda avstyrks de av utskottet.

dels att utskottets hemställan under 10 bort ha följande lydelse:

10. beträffande *bosparande*

att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Bo215 och med avslag på motionerna 1999/2000:Bo217, 1999/2000:Bo227, 1999/2000:Bo232 yrkande 9 samt 1999/2000:Bo233 yrkande 18 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

16. Bosparande (mom. 10)

Ulf Björklund (kd), Ulla-Britt Hagström (kd) och Agne Hansson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 47 börjar med "Frågan om" och på s. 48 slutar med "18 avstyrks" bort ha följande lydelse:

Regeringen liksom en riksdagsmajoritet (s, v, mp) har under en rad av år hävdad uppfattningen att bosparandet inte behöver stimuleras. Det är enligt utskottets mening en felaktig bedömning. Det finns tvärtom starka skäl – skäl som snarast vuxit i styrka – att närmare överväga frågan om hur sparandet i allmänhet och bosparandet i synnerhet skall kunna ökas. Värdet av ett tillräckligt sparande kan enligt utskottets mening inte överskattas. Inte minst på bostadsområdet bidrar ett eget sparande till att skapa stabilitet såväl för samhället som för den enskilde. Det är därför angeläget att ungdomar lär sig att bospara så att de i vuxen ålder har bättre förutsättningar att skaffa sig en egen bostad. Även de som i dag är vuxna måste också i ökad utsträckning förmås att bospara. För att bosparandet skall få en tillräcklig omfattning måste därför ett bosparsystem med klara regler för verksamheten tillskapas. Det bör mot denna bakgrund utredas hur spararnas medel skall garanteras och vilka sparstimulanser som skall ingå i systemet för att skapa långsiktighet och stabilitet. Ett alternativ som då i första hand bör övervägas är det bosparlånesystem som Bofrämjandet föreslagit.

Systemet bygger på det tyska systemet med s.k. bosparkassor. Det modifierade förslag som Bofrämjandet nyligen presenterat – såväl i en skrift som inför utskottet – innebär i korthet att den som sparar kontinuerligt till låg ränta kvalificerar sig för ett lån som också det löper med låg ränta. Till sparandet är knutet en statlig sparpremie som betalas ut vid investeringstillfället.

Vad utskottet nu med anslutning till motionerna Bo227 (c) och Bo233 (kd) yrkande 18 anför om bosparande bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. I den mån övriga motionsyrkanden inte kan anses tillgodosedda avstyrks de av utskottet.

dels att utskottets hemställan under 10 bort ha följande lydelse:

10. beträffande *bosparande*

att riksdagen med anledning av motionerna 1999/2000:Bo227 och 1999/2000:Bo233 yrkande 18 och med avslag på motionerna 1999/2000:Bo215, 1999/2000:Bo217 samt 1999/2000:Bo232 yrkande 9 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

17. Bosparande (mom. 10)

Yvonne Ångström (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 47 börjar med "Frågan om" och på s. 48 slutar med "18 avstyrks" bort ha följande lydelse:

De nackdelar som följer av en alltför låg egen insats vid bostadsförvärv har under senare år framstått allt klarare. Den som finansierar en stor del av

sitt bostadsförvärv med lån blir naturligtvis mera känslig för förändringar i ränteläget och andra ekonomiska faktorer som påverkar boendekostnaderna. En högre egen insats bidrar således till att stabilisera den egna ekonomin. Den bidrar dessutom till att stabilisera bostadsmarknaden och till att underlätta finansieringen av nyproduktionen. Krav måste därför i framtiden ställas på en ökad egen insats. En sådan ökning förutsätter naturligtvis att bosparandet ökar. Det finns anledning att överväga på vilket sätt den avsedda ökningen kan komma till stånd.

I motion Bo232 (fp) förordas att det individuella pensionssparandet skall modifieras så att det också kan fungera som ett bosparande. Utskottet delar denna uppfattning. I enlighet med förslaget i motionen bör sålunda reglerna för det individuella pensionssparandet justeras så att sparade medel även kan användas för förvärv av bostad. Det kan ske genom att spararen får låna från det egna kontot till en förmånsränta som i princip motsvarar avkastningen på medel placerade i bostadsobligationer. Till sparandet skall också knytas en lånemöjlighet. Lånade medel skall sedan vara återbetalade innan pensionen enligt avtal skall börja utgå.

Vad utskottet nu med anslutning till förslaget i motion Bo232 (fp) yrkande 9 anfört om ett individuellt bostads- och pensionssparande bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. I den mån övriga motionsförslag inte kan anses tillgodosedda med det nu anförda avstyrks de av utskottet.

dels att utskottets hemställan under 10 bort ha följande lydelse:

10. beträffande *bosparande*

att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Bo232 yrkande 9 och med avslag på motionerna 1999/2000:Bo215, 1999/2000:Bo217, 1999/2000:Bo227 samt 1999/2000:Bo233 yrkande 18 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

18. Bostadsbidragens utformning på längre sikt (mom. 11)

Sten Andersson (m), Inga Berggren (m), Carl-Erik Skårman (m) och Ewa Thalén Finné (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 50 börjar med ”Den omläggning” och på s. 52 slutar med ”7 avstyrks” bort ha följande lydelse:

Det höga skattetrycket på boendet i Sverige har drivit upp bostadskostnaderna samtidigt som vår inkomstbeskattning lämnar alltför lite kvar av lönen för den enskilde att leva på. Ett individuellt bostadsstöd i form av bostadsbidrag har därför blivit ett nödvändigt instrument för att motverka de effekter som de höga skatterna orsakar. Samtidigt illustrerar den utformning som bostadsbidragen i dag har tydligt den rundgång som präglar statens agerande gentemot familjer och enskilda. Åtgärder måste enligt utskottets mening därför vidtas för att växla dagens bidrag mot sänkt skatt. Målet bör självfallet vara att den enskilde skall kunna leva på sin lön utan att vara beroende av bidrag. Som ett led i denna utveckling bör en samordning av bostadsbidragen och övriga socialpolitiska åtgärder komma till stånd. Den helhetssyn som detta ger över den ekonomiska situationen för de berörda hushållen är en

nödvändig förutsättning för att den nu förordade växlingen av bidrag mot sänkt skatt skall kunna inledas.

Vad utskottet nu med anslutning till motion Bo206 (m) yrkande 11 anfört om samordning av bostadsbidragen och övrigt socialpolitiskt stöd bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 11 bort ha följande lydelse:

11. beträffande *bostadsbidragens utformning på längre sikt*
att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Bo206 yrkande 11 och med avslag på motionerna 1999/2000:Bo209, 1999/2000:Bo214, 1999/2000:Bo220, 1999/2000:Bo222, 1999/2000:Bo232 yrkande 6, 1999/2000:Sf302 yrkande 24 samt 1999/2000:Sf305 yrkande 7 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

19. Bostadsbidragens utformning på längre sikt (mom. 11)

Ulf Björklund (kd) och Ulla-Britt Hagström (kd) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 50 börjar med ”Den omläggning” och på s. 52 slutar med ”7 avstyrks” bort ha följande lydelse:

De besparingar i bostadsbidragen som framför allt Socialdemokraterna har initierat har inneburit stora försämringar för i första hand ett stort antal barnfamiljer. Trots att bostadsbidragen är det fördelningspolitiskt sett mest effektiva sättet att tillförsäkra också lågavlönade, barnfamiljer och studenter en rimlig bostadsstandard har de alltså skurits ned. Det kan mot den bakgrunden ifrågasättas om målsättningen med bostadsbidragen – att hushåll med barn skall kunna efterfråga en bostad där varje barn har ett eget rum – längre kan anses vägleda stödets utformning. De förändringar som enligt utskottets mening framför allt har bidragit till försämringarna för barnfamiljerna är de individuella inkomstgränserna och de snäva ytgränserna. Som framgår av Riksförsäkringsverkets utvärdering av de nya bidragsreglerna är det framför allt familjer med barn som drabbats av regeländringarna. Det är också dessa hushåll som får bära den stora delen av de besparingar som uppkommit.

För att förbättra bidragen bör därför följande förändringar snarast genomföras:

- den samlade familjeinkomsten läggs till grund för bostadsbidraget,
- ytgränserna för oreducerat bidrag höjs med 10 m² för alla hushållstyper,
- det särskilda bidraget höjs med 100 kr per barn.

För att mildra de marginaleffekter som kan uppkomma för de familjer som har inkomsterna ojämnt fördelade över året bör dessutom bostadsbidragen på samma sätt som studiestödet omprövas halvårsvis. Som en del i en mera allmän reformering av familjestödet bör dessutom barndelen inom bostadsbidragen förbättras.

Vad utskottet nu med anslutning till Kristdemokraternas partimotion Sf302 yrkande 24 anfört om utformningen av bostadsbidragen bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 11 bort ha följande lydelse:

11. beträffande *bostadsbidragens utformning på längre sikt*
att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Sf302 yrkande 24
och med avslag på motionerna 1999/2000:Bo206 yrkande 11,
1999/2000:Bo209, 1999/2000:Bo214, 1999/2000:Bo220, 1999/2000:
Bo222, 1999/2000:Bo232 yrkande 6 samt 1999/2000:Sf305 yrkande 7
som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

20. Bostadsbidragens utformning på längre sikt (mom. 11)

Yvonne Ångström (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 50 börjar med "Den omläggning" och på s. 52 slutar med "7 avstyrks" bort ha följande lydelse:

Vi har i dag en situation där bostadsbidragen tillsammans med skatterna, barnomsorgstaxorna och underhållsbidagen skapar helt orimliga marginaleffekter. För den barnfamilj som ökar sin inkomst går i många fall större delen av ökningen bort i form av ökad skatt, minskade bostadsbidrag och höjda barntillsynskostnader. Som framhålls i Folkpartiets partimotion Sf305 svarar enbart bostadsbidragen för en marginaleffekt på 20 %. Det är naturligtvis helt orimligt att den som t.ex. går från studier eller arbetslöshet till arbete eller ökar sin arbetstid inte skall ha något ekonomiskt utbyte av detta. Vad som erfordras är därför åtgärder som minskar marginaleffekterna i såväl stödsystemen som i skattesystemet. En åtgärd som enligt utskottets mening omedelbart bör genomföras är att minska bostadsbidragen och samtidigt öka det generella barnstödet.

Den nu förordade övergången från ett individuellt stöd till ett mera generellt bör ske successivt. I ett första steg bör därför barnbidragen för nästa år höjas med 100 kr per månad och barn. Samtidigt bör bostadsbidragen trappas ned med samma summa. År 2001 sker därefter en växling från bostadsbidrag till det allmänna barnstödet med samma summa. Enbart genom dessa förändringar kan 20 000 barnfamiljer komma ur den fattigdomsfälla de i dag sitter i.

Vad utskottet nu med anslutning till Folkpartiets partimotion Sf305 yrkande 7 anför om växling av bostadsbidragen mot ett generellt barnstöd bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 11 bort ha följande lydelse:

11. beträffande *bostadsbidragens utformning på längre sikt*
att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Sf305 yrkande 7
och med avslag på motionerna 1999/2000:Bo206 yrkande 11,
1999/2000:Bo209, 1999/2000:Bo214, 1999/2000:Bo220, 1999/2000:
Bo222, 1999/2000:Bo232 yrkande 6 samt 1999/2000:Sf302 yrkande
24 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

Agne Hansson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 52 börjar med "Utskottet och" och slutar med "avstyrks sålunda" bort ha följande lydelse:

I dag är det normala vid en skilsmässa att föräldrarna har gemensam vårdnad av sina barn. De vanligaste bidragssystemen – barnbidragen och bostadsbidragen – tar dock inte fullt ut hänsyn till detta. Trots den delade vårdnaden behandlas föräldrarna olika vid beräkningen av bostadsbidraget. Den icke bostadsanknutna delen av bidraget utgår endast till den förälder hos vilken barnet är folkbokfört. Det är en enligt utskottets mening orimlig ordning. Avsikten med gemensam vårdnad är att båda föräldrarna skall kunna ta ett lika stort ansvar för sitt barn. Det innebär naturligtvis att också båda föräldrarna måste ges samma ekonomiska förutsättningar för detta. I enlighet med förslaget i motion Sf201 (c) yrkande 2 bör därför reglerna för bostadsbidragen ändras så att också den icke bostadsanknutna delen av bostadsbidraget utgår till båda föräldrarna vid gemensam vårdnad. Utskottets ställningstagande i denna del bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 12 bort ha följande lydelse:

12. beträffande *bostadsbidraget vid delad vårdnad*

att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Sf201 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

22. Den bostadsbidragsgrundande inkomsten för egenföretagare (mom. 13)

Ulf Björklund (kd), Sten Andersson (m), Inga Berggren (m), Ulla-Britt Hagström (kd), Carl-Erik Skårman (m), Yvonne Ångström (fp), Ewa Thalén Finné (m) och Agne Hansson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 52 börjar med "Grundläggande för" och på s. 53 slutar med "10 avstyrks" bort ha följande lydelse:

Redan när det nuvarande inkomstbegreppet för egenföretagare infördes år 1997 riktade företrädare för m, kd, c och fp invändningar mot den konstruktion det nu har. Några förändringar som föranleder en omprövning av dessa invändningar har inte heller gjorts. Den som är egenföretagare och har inkomst från näringsverksamhet behandlas fortfarande mycket olika i flera av samhällets bidrags- och stödsystem. Skälen till detta är framför allt att inkomsten beräknas på skilda sätt i olika system. Det är naturligtvis inte rimligt. Oavsett om det är fråga om att inkomsten skall ligga till grund för ersättning för inkomstbortfall vid t.ex. sjukdom eller för bostadsbidrag skall den naturligtvis beräknas på ett enhetligt sätt. Noterbart är också att inkomsten inte ens beräknas på samma sätt i de båda bostadsbidragssystemen bostadsbidrag till barnfamiljer m.fl. respektive bostadstillägg till pensionärer.

De förändringar som började tillämpas år 1997 innebär att inkomsten från näringsverksamhet ökas bl.a. med belopp som avser avsättning till periodise-

ringsfond samt ökning av expansionsmedel. Skälen för denna ändring angavs bl.a. vara de möjligheter som egenföretagare hade att genom avsättningar för dessa ändamål reglera sin inkomst. Det är enligt utskottets mening ett betraktelsesätt som utgår från föreställningen att en egenföretagare gör avsättningar främst för att på olika sätt anpassa sin inkomst till vad som är mest förmånligt ur bidrags- eller skattesynpunkt. Så är naturligtvis inte fallet. Avsättningarna är i stället normalt sett föranledda av företagarens omsorg om företagets utveckling och stabilitet. Möjligheterna till fondering av detta slag har tillkommit för att ge företagen möjlighet att agera mera långsiktigt genom de ekonomiska reserver som skapas.

Det sätt på vilket den bostadsbidragsgrundande inkomsten nu beräknas för egenföretagare missgynnar dessa framför vanliga löntagare. En effekt av detta är att företaget i sig missgynnas. I en situation där egenföretagande i stället bör uppmuntras och stödjas är detta naturligtvis helt olämpligt. I enlighet med förslagen i de nu aktuella motionerna bör därför inkomstbegreppet för den som har inkomst från näringsverksamhet justeras så att för näringsverksamheten nödvändiga avsättningar till periodiseringsfond, ökning av expansionsmedel m.m. inte i räknas in i den bidragsgrundande inkomsten.

Vad utskottet nu med anslutning till motion N387 (c) yrkande 10 anfört om inkomstbegreppet för egenföretagare bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 13 bort ha följande lydelse:

13. *beträffande den bostadsbidragsgrundande inkomsten för egenföretagare*
att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:N387 yrkande 10 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

23. Bostadsanpassningsbidrag (mom. 14)

Ulf Björklund (kd) och Ulla-Britt Hagström (kd) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 53 börjar med "Bostadsutskottet behandlade" och slutar med "yrkande 17" bort ha följande lydelse:

Bostadsutskottet instämmer i förslaget i motion So488 (kd) om att en översyn bör komma till stånd av bostadsanpassningslagen. Tillämpningen av lagen leder i dag till att funktionshindrade inte får samma stöd i alla kommuner. Detta beror på att lagen i flera avseenden är oklar. Ett särskilt problem gäller 8 § i lagen som reglerar under vilka förutsättningar som stöd skall beviljas i samband med köp eller byte av bostad. Denna paragraf bör kompletteras med ett klarläggande med den innebörd som motionärerna förordat. Syftet med den förordade regeländringen är att ge de funktionshindrade samma möjlighet som övriga människor att välja bostad och bostadsort. Det bör ankomma på regeringen att för riksdagen lägga fram ett lagförslag med den förordade innebörden samt att även i övrigt överväga behovet av regeländringar i bostadsanpassningslagen.

Vad utskottet nu med anledning av motion So488 (kd) yrkande 17 anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

14. beträffande *bostadsanpassningsbidrag*

att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:So488 yrkande 17 och med avslag på motion 1999/2000:So321 yrkande 14 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

24. Bostadsanpassningsbidrag (mom. 14)

Yvonne Ångström (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 53 börjar med "Bostadsutskottet behandlade" och slutar med "yrkande 17" bort ha följande lydelse:

Som anförs i Folkpartiets partimotion So321 bör inriktningen på samhällets insatser vara att bostadsmiljöerna och bostäderna i största möjliga utsträckning skall vara så utformade att de fungerar även för människor med funktionshinder utan att några ytterligare anpassningsåtgärder behöver vidtas. Det kommer emellertid alltid att finnas situationer som kräver anpassning till enskilda människor med särskilda behov. Det är mot denna bakgrund nödvändigt att möjligheten att bevilja bostadsanpassningsbidrag bibehålls. Som anförs i kd-motionen kan det också finnas anledning att se över reglerna i bostadsanpassningslagen och att överväga de problem med regel-tillämpningen som kan föreligga. Vad utskottet nu anför bör riksdagen ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 14 bort ha följande lydelse:

14. beträffande *bostadsanpassningsbidrag*

att riksdagen med anledning av motionerna 1999/2000:So321 yrkande 14 och 1999/2000:So488 yrkande 17 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

25. Verksamheten vid länsstyrelserna (mom. 15)

Sten Andersson (m), Inga Berggren (m), Carl-Erik Skårman (m), Yvonne Ångström (fp) och Ewa Thalén Finné (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 54 börjar med "Bostadsutskottet har" och slutar med "avstyrks således" bort ha följande lydelse:

Som konstateras i motionen är de medel som anslås till länsstyrelserna ojämnt fördelade utifrån exempelvis antalet invånare i respektive län. Det kan givetvis finnas olika godtagbara motiv för denna avvikelse. Förhållandena i länen och kraven på insatser från länsstyrelsernas sida varierar. Det är emellertid, som motionärerna framhåller, angeläget att finna redovisningsmetoder som möjliggör en uppföljning och utvärdering av dessa skillnader. Nyckeltal bör utvecklas, så att det går att mäta effektiviteten vid länsstyrelsernas olika avdelningar och göra jämförelser mellan olika län. Exempelvis bör verksamheten vid miljövårdsenheterna kunna jämföras i termer av ärendebelastningen per anställd, kostnaden per invånare etc.

Vad utskottet anför med anledning av motion Bo226 (m) yrkande 6 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

15. beträffande *verksamheten vid länsstyrelserna*
att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Bo226 yrkande 6
som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

Särskilda yttranden

1. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 2000

Sten Andersson (m), Inga Berggren (m), Carl-Erik Skårman (m) och Ewa Thalén Finné (m) anför:

Den 18 november 1999 beslöt riksdagens majoritet – bestående av socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister – att fastställa ekonomiska ramar för de olika utgiftsområdena i den statliga budgeten och en beräkning av statens inkomster avseende 2000. Samtidigt beslutades om preliminära utgiftstak för åren 2001 och 2002.

Moderata samlingspartiet har i parti- och kommittémotioner förordat en annan inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Våra förslag syftar till att skapa förutsättningar för ett ekonomiskt, kulturellt och socialt växande Sverige. Genom en större enskild sektor och ett starkare civilt samhälle kan både företag och människor växa. Fler och fler kan komma in på den ordinarie arbetsmarknaden; den sociala tryggheten ökar också i andra bemärkelser genom att hushållen får en större ekonomisk självständighet. Friheten att välja bidrar både till mångfald, en bättre kvalitet och en större trygghet. De enskilda människorna får ett större inflytande över sina liv.

Vi har föreslagit en långtgående växling från subventioner och bidrag till omfattande skattesänkningar för alla, främst låg- och medelinkomsttagare. Samtidigt värnar vi de människor som är i störst behov av gemensamma insatser och som har små eller inga möjligheter att påverka sin egen situation. Vi slår också fast att det allmänna skall tillföras resurser för att på ett tillfredsställande sätt kunna genomföra de uppgifter som måste vara gemensamma.

När riksdagens majoritet nu genom riksdagsbeslutet den 18 november om ramar för de olika utgiftsområdena valt en annan inriktning av politiken, deltar vi inte i det nu aktuella beslutet om anslagsfördelning inom utgiftsområde 18.

För budgetåret 2000 förordar vi i vår kommittémotion Bo226 en anslagsfördelning avseende utgiftsområde 18 som i korthet innebär följande.

A 1 Boverket

I motioner från Moderata samlingspartiet finns ett flertal förslag som möjliggör sådana förenklingar i regelsystemen m.m. inom bostadssektorn att besparingar kan göras inom olika delar av bostadsadministrationen. Med en ökad avreglering och en mer efterfrågestyrd bostadsmarknad kan således

A 2 Räntebidrag m.m.

Räntebidragen och övriga subventioner inom bostadssektorn har tillsammans med ett högt skattetryck bidragit till att driva upp kostnaderna för byggande och boende i Sverige. Inte i något annat OECD-land går en så stor del av den privata konsumtionen till boendekostnaderna som i Sverige.

I Moderata samlingspartiets motioner föreslås att besparingar på räntebidragen genomförs kombinerat med en fastighetsskattesänkning. En sådan omställning kan påbörjas omedelbart och ligger väl i linje med den långsiktiga omläggning av bostadspolitiken som även i övrigt måste genomföras.

Vi föreslår bl.a. att inga statliga bidrag skall utgå till nyproduktion av bostäder fr.o.m. år 2000. För det övriga fastighetsbeståndet bör subventionerna minskas i snabbare takt än vad som sker i dag, samtidigt som fastighetsskatten successivt avvecklas. Sammantaget innebär våra förslag att anslaget för räntebidrag för år 2000 kan minskas med över 467 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag.

A 5 Byggforskningsrådet: Förvaltningskostnader samt

A 6 Byggforskning

Regeringen föreslog i förra årets budgetproposition att byggforskningsanslaget kraftigt skulle skäras ner. Vi motsatte oss denna anslagsminskning bl.a. av det principiella skälet att den översyn av byggforskningen som regeringen uttalade sig för borde göras i ett större forskningspolitiskt sammanhang. Utskottets majoritet gav också uttryck för denna ståndpunkt. Vi står kvar vid denna vår uppfattning.

Även om det i och för sig är glädjande att regeringen nu föreslår att den höjning utöver regeringsförslaget som riksdagsmajoriteten beslutade förra hösten skall permanentas är detta inte tillräckligt. Som framhålls i vår motion om anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 riskerar alltför små anslag till byggforskningen att leda till högre boendekostnader och sämre inomhusmiljö i våra bostäder. Det är enligt vår mening viktigt att inte minst den betydande del av byggforskningen som inriktas på byggnadsmaterial och byggmetoder m.m. för ett bättre och effektivare byggande kan fortgå i minst samma omfattning som i dag. I enlighet med förslaget i vår motion bör därför anslaget A 6 Byggforskning tillföras 25 miljoner kronor utöver vad regeringen föreslagit.

A 7 Bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador

Vi har tidigare kritiserat de krångliga regler som tillämpats för bidragsgivningen och den omfattande administration detta lett till. Villkoren för stödet är dessutom sådana att antalet hus som kan bli aktuella för stöd numera är mycket begränsat. Riksdagen gjorde med anledning av motionsförslag från bl.a. Moderata samlingspartiet förra året ett tillkännagivande om att reglerna

för stödet borde förenklas. Regeringen återkommer nu med förslag om en viss förenkling av reglerna för självrisk. Vi anser att detta bör leda till att ägarna till fukt- och mögelskadade hus som inte kunnat erhålla stöd med de tidigare gällande reglerna bör ges en ny chans att söka stöd under något års tid. Därefter bör en avveckling av stödformen kunna inledas.

A 8 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder

Bidraget har med den anslags- och rambegränsning som regeringen föreslår mist sin betydelse när det gäller att påverka fastighetsägarna att vidta åtgärder mot radonproblemen. Vi anser därför att anslaget fr.o.m. år 2000 i stället bör användas till informationsinsatser avseende radonsanering. En sådan inriktning av statens insatser på området leder sannolikt till ett större antal sanerade bostäder än om bidraget behålls med nuvarande inriktning.

A 10 Bostadsbidrag

På samma sätt som tidigare vill vi ånyo hävda att den självklara utgångspunkten bör vara att varje människa som har heltidsarbete skall kunna leva på sin inkomst. Det innebär bl.a. att den som betalar skatt inte skall behöva vara beroende av bidrag och att den som behöver bidrag inte heller skall betala skatt. På sikt bör alltså bostadsbidragen avskaffas och ersättas med avdrag på skatten. I avvaktan på att en sådan, mera rationell, ordning kan införas finns det enligt vår mening anledning att justera de regler som i dag gäller för bidragen.

Moderata samlingspartiet har under en rad av år föreslagit att ungdomsbostadsbidragen skall avvecklas. Vi har inte funnit skäl att frångå denna uppfattning. Den besparing detta ger bör till en del användas för att rätta till de värsta ofullkomligheterna i dagens bostadsbidragssystem.

De ändringar i reglerna för bostadsbidragen som enligt vår mening bör träda i kraft redan fr.o.m. den 1 januari år 2000 är följande:

- hushållsinkomsten skall ligga till grund för bostadsbidraget,
- ytnormen skall avskaffas samt
- barnpension skall inte ingå i den bidragsgrundande inkomsten om den inte kan användas för att täcka del av bostadskostnaden.

Även sedan dessa justeringar gjorts kvarstår en besparing på sammanlagt 340 miljoner kronor till följd av regeländringarna. I enlighet med våra motionsförslag bör därför bostadsbidragsanslaget minskas med detta belopp.

C 1 Länsstyrelserna m.m.

Ett flertal förenklingsförslag framlagda i motioner från Moderata samlingspartiet kommer på sikt att leda till en väsentligt lägre arbetsbörda för länsstyrelserna. För år 2000 bedömer vi att det inte finns något utrymme för ett minskat anslag. Om våra förslag genomförs bör det däremot vara möjligt att fr.o.m. år 2001 påbörja en nedsärning av resurserna till länsstyrelserna.

Vi avvisade redan vid införandet detta stöd och varnade för att det skulle leda till en rad oönskade effekter. Erfarenheterna från den hittillsvarande bidragsgivningen har besannat våra farhågor. Stöd har i vissa fall utgått på till synes godtyckliga grunder och till ändamål som i ett flertal fall starkt kan ifrågasättas. I flera utvärderingar av verksamheten har allvarliga brister kunnat konstateras. Riksrevisionsverket har nyligen i en rapport konstaterat bl.a. att de förväntade miljöeffekterna många gånger har överskattats. Verket pekar också på ett flertal brister i Regeringskansliets beredningsarbete samt i uppföljningen och kontrollen av beviljat stöd.

Moderata samlingspartiet anser att stödet snarast skall avvecklas och att inga ytterligare bidrag skall beviljas. Därigenom kan stora besparingar uppnås redan år 2000 även om betydande belopp måste avsättas för detta år för att fullfölja redan gjorda åtaganden. Anslaget kan med denna utgångspunkt minskas med över 500 miljoner kronor för nästa budgetår.

E 2 Kunskapscentrum för ekologisk hållbarhet

Vi motsatte oss inrättandet av Kunskapscentrum för ekologisk hållbarhet vars främsta uppgift synes vara att bistå de kommuner som önskar söka stöd för lokala investeringsprogram. När detta stöd avvecklas finns heller inget behov av myndigheten. Anslaget kan halveras för nästa budgetår och helt tas bort år 2001.

2. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 2000

Ulf Björklund (kd) och Ulla-Britt Hagström (kd) anför:

En riksdagsmajoritet bestående av Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet står bakom förslagen i budgetpropositionen (prop. 1999/2000:1) vad gäller ekonomiska ramar för de olika utgiftsområdena. Kristdemokraterna har i parti- och kommittémotioner förordat en annan inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Våra förslag syftar till tillväxt, valfrihet och en marknadsekonomi som är byggd på en god etisk och ekologisk grund och som tar hänsyn till varje människas unika värde. Vi vill minimera arbetslösheten samtidigt som hushållen skall få större ekonomisk självständighet. Vi har föreslagit långtgående skattesänkningar för låg- och medelinkomsttagare.

Kristdemokraterna anser att bostaden spelar en central roll i människors liv. En boendemiljö med hög kvalitet är viktig för människors livsvillkor. Alla måste få uppleva tillfredsställelsen av att ha ett eget hem. Boendepolitiken är en viktig del i kristdemokratisk familjepolitik. Valfrihet i boendet är en välfärdsfråga. Människors skiftande önskemål och behov av bostäder i olika skeenden under livet måste tillgodoses till rimliga kostnader. Då riksdagens majoritet har en annan inriktning av politiken deltar vi inte i det nu aktuella beslutet om anslagsfördelning inom utgiftsområde 18.

Vi redovisar här kortfattat inriktning på våra anslagsförslag för utgiftsområde 18 på de punkter den avviker från regeringens förslag.

Boverket bör åläggas ett sparkrav på 5 %, vilket gör att anslaget för år 2000 kan minskas med 7 miljoner kronor.

A 2 Räntebidrag

Kristdemokraterna har lagt fram flera förslag om sänkt fastighetsskatt. En sänkning av skattenivån bör genomföras redan år 2000. Detta ger utrymme för vissa besparingar genom en något snabbare avtrappning av räntebidragen under nästa år. Vi bedömer att anslaget för räntebidrag kan minskas med 323 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. På sikt bör räntebidragssystemet helt avvecklas.

A 10 Bostadsbidrag

Enligt vår mening är bostadsbidragen fördelningspolitiskt sett det mest effektiva sättet att tillförsäkra också lågavlönade, barnfamiljer och studenter en rimlig bostadsstandard. Den målsättning som satts upp för bostadsbidragen – att hushåll med barn skall kunna efterfråga en bostad där varje barn har ett eget rum – ligger därför i princip fast. De besparingar som gjorts i bostadsbidragen under senare år har emellertid inneburit ett trendbrott när det gäller stödet till barnfamiljerna. Besparingarna på bostadsbidragen har särskilt drabbat barnfamiljerna hårt. Riksförsäkringsverkets utvärdering av de nya bidragsreglerna visar också tydligt att det framför allt är dessa hushåll som burit den stora delen av den uppkomna besparingen.

De förändringar i reglerna för bostadsbidragen som enligt vår mening i första hand bör genomföras är följande:

- den samlade familjeinkomsten läggs till grund för bostadsbidraget,
- ytgränserna för oreducerat bidrag höjs med 10 m² för alla hushållstyper
- det särskilda bidraget höjs med 100 kr per barn.

För att mildra de marginaleffekter som kan uppkomma för de familjer som har inkomsterna ojämnt fördelade över året bör dessutom bostadsbidragen på samma sätt som studiestödet omprövas halvårsvis.

De förbättringar i bostadsbidragen vi nu föreslår bör finansieras genom de 940 miljoner kronor vi kristdemokrater tillför bostadsbidragsanslaget utöver vad regeringen föreslagit.

E 1 Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet

Stödet till lokala investeringsprogram har bidragit till att främja kommunernas arbete för en ekologisk hållbar utveckling. Intresset för utarbeta lokala investeringsprogram har varit stort. Många kommuner har utarbetat program med åtgärder med hög angelägenhetsgrad. Den ursprungliga avsikten var emellertid att statens stöd till detta utvecklingsarbete endast skulle utgå t.o.m. år 2000. Enligt vår mening bör därför en avveckling av stödet genomföras under nästa år. Anslaget för budgetåret 2000 bör kunna minskas med 500 miljoner kronor i förhållande till regeringsförslaget. En del av de därigenom

Förslag om nya anslag inom utgiftsområde 18

Vi föreslår att två nya anslag inrättas inom utgiftsområde 18.

Det ena anslaget gäller användningen av delar av de medel som kan frigöras genom vårt förslag om de lokala investeringsprogrammen. Ett anslag om 100 miljoner kronor bör inrättas för bidrag till åtgärder som kan förbättra inomhusmiljön i bostäder, förskolor och skolor. Inte minst den oroande utvecklingen vad gäller astma och allergibesvär motiverar en sådan satsning. Det är nödvändigt att åtgärder omgående vidtas för att förbättra inomhusmiljön framför allt i de lokaler där barn och ungdomar vistas dagligen.

Det andra anslaget gäller en fortsatt satsning på utbyggnaden av studentbostäder. Kristdemokraterna motsatte sig den avveckling av investeringsbidraget för studentbostäder som regeringen föreslog förra hösten med motiveringen att intresset för stödet skulle vara svagt. Tvärtemot vad regeringen angav fanns det emellertid en relativt stor efterfrågan på stödet. Den omfattande bristen på studentbostäder på flera universitets- och högskoleorter motiverar att ett investeringsbidrag åter införs. Reglerna för bidraget måste emellertid förenklas och bidragssumman bör höjas till 40 000 kr per lägenhet. Anslaget för investeringsbidrag till studentbostäder bör bestämmas till 20 miljoner kronor för nästa budgetår.

3. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 2000

Agne Hansson (c) anför:

Socialdemokraterna jämte Vänsterpartiet och Miljöpartiet bildar i riksdagen en majoritet för förslagen i budgetpropositionen (prop. 1999/2000:1) till ekonomiska ramar för de olika utgiftsområdena. Samma majoritet står också bakom beräkningen av statens inkomster år 2000 i den statliga budgeten. Centerpartiet har i parti- och kommittémotioner förordat en annan inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken.

Centerpartiets förslag syftar till att skapa goda förutsättningar för Sveriges alla invånare oavsett om de bor i stora städer, på mindre orter eller i glesbygd. Våra förslag avser att kvinnor såväl som män, unga såväl som gamla skall ges bättre möjligheter att forma ett variationsrikt samhälle. Variation och mångfald gör samhället starkt och ger individen bäst tillfredsställelse. Bostadspolitik har därvid en central roll. Den fysiska planeringen är grundläggande för att nå dessa mål.

Vi vill särskilt uppmärksamma att våra förslag präglas av ett långt gående miljötänkande även vad gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18. Vi anser t.ex. att det finns starka skäl för att skapa ett nytt anslag för förbättrad inomhusmiljö och ekologisk hållbarhet. Åtgärder mot radon samt mot fukt- och mögelskador liksom en utökad byggforskning är prioriterade frågor i den budget vi nu skulle vilja se genomförd.

Då riksdagens majoritet har en annan inriktning av politiken deltar vi inte i det nu aktuella beslutet om anslagsfördelning inom utgiftsområde 18. Vid redovisar emellertid nedan kortfattat inriktningen på våra motionsförslag om anslagsfördelningen inom utgiftsområdet. På följande punkter bör anslagsfördelningen ske med andra utgångspunkter än vad regeringen föreslagit.

Myndighetsanslagen A 1, A 3, A 5, B 1, C 1 och D 2

Centerpartiet har i en partimotion föreslagit ett moratorium för reallt ökade anslag till statliga verk och myndigheter. För myndigheterna inom anslagsområde 18 innebär denna utgångspunkt för anslagsfördelningen en besparing på över 39 miljoner kronor för nästa budgetår. De myndigheter som föreslås beröras av besparingen är Boverket, Bostadskreditnämnden, Byggforskningsrådet, Statens geotekniska institut, länsstyrelserna och Statens vävnämd.

A 6 Byggforskning

Det är i och för sig glädjande att regeringen nu föreslår att den höjning av byggforskningsanslaget som riksdagen beslutade under förra riksmötet skall permanentas. Enligt vår mening är detta dock inte tillräckligt. För att byggforskningens kvalitet och oberoende skall kunna garanteras bör anslaget återställas till den nivå det hade före år 1999. Det innebär att anslaget till byggforskning för budgetåret 2000 bör tillföras 50 miljoner kronor utöver vad regeringen föreslagit.

En anslagsökning av denna storleksordning gör det möjligt att i ökad utsträckning satsa på byggforskning ur ett kvinnoperspektiv i enlighet med förslaget i c-motion Bo204. Det innebär bl.a. att forskning med kvinnliga förtecken om planering, byggande och boende kan ges prioritet och därmed öka i omfattning.

A 7 Bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador

Vi vill öka bidraget till Fonden för fukt- och mögelskador med 10 miljoner kronor under nästa budgetår. Det är ett samhälleligt ansvar att på olika sätt ge stöd åt dem som drabbats av de felaktiga byggmetoder som tidigare använts och som i många fall lett till omfattande skador. Det stöd som kan ges från Fonden för fukt- och mögelskador har i detta sammanhang en viktig uppgift. Bidraget från fonden kan tillsammans med den tekniska sakkunskap som erbjuds ha en avgörande betydelse för att många hårt drabbade familjer skall kunna sanera sitt mögelskadade hus.

A 8 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder

Även anslaget för bidrag till åtgärder mot radon i bostäder bör räknas upp med 10 miljoner kronor i förhållande till regeringsförslaget. Centerpartiet motsatte sig den begränsning av anslaget som på regeringens förslag beslutades förra året. Resultatet av denna anslagsbegränsning visade sig snabbt. De

anvisade medlen tog slut redan under våren 1999 och nya bidrag har sedan dess inte kunnat beviljas. Detta är särskilt allvarligt med tanke på att det statliga stödet har haft stor betydelse för att stimulera fastighetsägare att vidta nödvändiga saneringsåtgärder.

Radon i bostadsmiljöerna anses vara orsaken till ett stort antal lungcancerfall varje år. Det krävs därför också en fortsatt satsning på information om riskerna så att berörda fastighetsägare vidtar de saneringsåtgärder som är nödvändiga.

A 10 Bostadsbidrag

Centerpartiet har föreslagit att garantibeloppet i föräldraförsäkringen skall höjas. Det är en enligt vår mening nödvändig reform för att förbättra den ekonomiska situationen för de föräldrar som av omsorg om sina barn väljer att stanna hos dem i hemmet under en längre tid. I dag uppbär många av de familjer som berörs bostadsbidrag. Den inkomstförbättring som ett höjt garantibelopp innebär medför att behovet av bostadsbidrag minskar. Vi har beräknat att denna minskning uppgår till 21 miljoner kronor. Anslaget till bostadsbidrag bör därför minskas med denna summa.

E 1 Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet

Centerpartiet anser att effekterna av satsningen på lokala investeringsprogram har visat sig vara mycket begränsade i förhållande till de stora resurser som tagits i anspråk. Riksrevisionsverket konstaterar också i en utvärderingsrapport att stödet ofta endast resulterat i en tidigareläggning av redan planerade åtgärder och att de förväntade miljöeffekterna ofta övervärderats.

Vi anser att ingångna avtal med kommunerna bör fullföljas men att stöd-
givningen i övrigt bör avvecklas. Vi bedömer att det med denna utgångspunkt bör vara möjligt att minska anslaget till investeringsprogrammen med omkring 1 miljard kronor under nästa budgetår. Ökade satsningar bör i stället göras på mer riktade och effektiva åtgärder inom miljöområdet. Framför allt bör politiken inriktas på att skapa sådana förutsättningar för marknadsekonomin att den leder till en god hushållning och stimulerar till miljöansvar.

Förslag om nya anslag inom utgiftsområde 18

År 1998 godkände riksdagen att ett investeringsbidrag skulle införas år 2000 för merkostnader för investeringar som främjar ekologisk hållbarhet vid ny- och ombyggnad av hyres- och bostadshus. Regeringen föreslår emellertid i årets budgetproposition att införandet av bidraget skall senareläggas med ett år. Vi anser att detta vore att sända helt felaktiga signaler till bygg- och bostadssektorn. Det är angeläget att det långsiktiga arbetet med att förändra sektorn i ekologisk riktning kan bedrivas med en konsekvent statlig linje som stöd. Bidraget bör därför införas som tidigare utlovats. För budgetåret 2000 bör 250 miljoner kronor anslås för bidragsverksamheten.

Bristen på studentbostäder har skapat stora problem på många universitets- och högskoleorter. Det är angeläget att samhället kan erbjuda trygga studie-

betingelser för den enskilde studenten. Här har kommunerna ett stort ansvar för att tillgången på bostäder står i överensstämmelse med antalet studieplatser på orten. Staten har å sin sida ett ansvar för att de ekonomiska betingelserna för byggande av studentbostäder är rimliga. I detta sammanhang hade de investeringsbidrag som kunde utgå tills de förra hösten hastigt avvecklades en viktig uppgift. Centerpartiet motsatte sig avvecklingen och ifrågasatte regeringens motiv. Vi föreslår nu att ett anslag för investeringsbidrag till studentbostäder åter inrättas. För nästa budgetår bör 75 miljoner kronor avsättas för ändamålet. Centerpartiet har även lämnat andra förslag till åtgärder i syfte att underlätta byggandet av studentbostäder.

4. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 2000

Yvonne Ångström (fp) anför:

Folkpartiet liberalernas förslag till budget för år 2000 innebär i sina huvuddrag sänkta skatter för företagande och tillväxt med utgiftsökningar framför allt när det gäller vård och omsorg men även för utbildning, bistånd, miljö och rättsäkerhet (för en utförligare redovisning se reservation nr 24 i bet. 1997/98:FiU1). Vårt förslag till utgiftsram för utgiftsområde 18 (som var 3 058 miljoner kronor mindre än regeringens förslag) har emellertid avslagits av riksdagen i budgetprocessens första steg. Då Folkpartiets budgetförslag är en helhet är det i detta andra steg inte meningsfullt att fullfölja våra anslagsyrkanden. Jag har därför avstått från att delta i beslutet i denna del.

De liberala grundbegreppen: valfrihet för konsumenterna, avreglering och konkurrens utgör även hörnstenar för den bostadspolitik Folkpartiet vill bedriva. Neutraliteten mellan boendeformerna är en av de viktigaste frågorna för att vi skall få en fungerande konkurrens på bostadsmarknaden. Hämmande regleringar ger inte konsumenterna den eftersträfvansvärda valfriheten. Bostadspolitikerna bör garantera valfrihet och trygghet.

I korthet innebär de förslag vi lagt fram avseende anslagsförändringar inom utgiftsområde 18 följande.

A 1 Boverket

Vi anser att de är möjligt att göra en besparing på 50 miljoner kronor på verksamheten vid Boverket.

A 2 Räntebidrag

En snabbare avtrappning av räntebidragen kan ge en besparing på räntebidragsanslaget med 500 miljoner kronor under nästa år.

A 5 Byggforskningsrådet: Förvaltningskostnader samt

A 6 Byggforskning

Även om vi från Folkpartiets sida inte har riktat några invändningar mot anslagstilldelningen som sådan när det gäller anslagen till byggforskning

finns det enligt min mening anledning för riksdagen att närmare precisera hur anslagen skall användas. Den vikt som byggforskningen har för bl.a. folkhälsoarbetet motiverar att klara riktlinjer för medelsanvändningen läggs fast. Riksdagen bör därför ge sådana riktlinjer för forskningsverksamheten att tillräckliga resurser tilldelas den forskning som erfordras för att vår inomhusmiljö liksom vår boendemiljö i övrigt skall kunna förbättras. Inte minst viktigt är detta med avseende på de forskningspolitiska förslag som har avisserats.

A 10 Bostadsbidrag

Det finns enligt Folkpartiets mening all anledning att lindra de marginaleffekter som följer av dagens bostadsbidragssystem vid sidan av skatter, barnomsorgstaxor och underhållsbidrag. Det bör ske genom att det generella barnstödet ökas samtidigt som bostadsbidragen minskas. Enligt vår mening bör en sådan övergång ske successivt. I ett första steg bör därför barnbidragen år 2000 höjas med 100 kr per månad och barn. Samtidigt bör bostadsbidragen trappas ner med samma summa. Den besparing som uppkommer på bostadsbidragsanslaget genom denna och andra åtgärder kan beräknas till 700 miljoner kronor. Anslaget A 10 Bostadsbidrag kan därmed minskas med detta belopp.

D 1 Lantmäteriverket

Även om Lantmäteriverket under senare år genomgått betydande förändringar finns det enligt min mening utrymme för ytterligare rationaliseringar i verksamheten. Efterfrågan på många av de tjänster som verket tillhandahåller har under senare år minskat. I enlighet med förslagen i Folkpartiets båda motioner bör därför anslaget till Lantmäteriverket kunna minskas med 50 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag.

E 1 Stöd till lokala investeringprogram för ekologisk hållbarhet

Folkpartiet menar att det finns anledning att ifrågasätta såväl miljönyttan som sysselsättningseffekterna av regeringens satsning på lokala investeringsprogram. Dessutom reser den metod som valts för bidragsfördelningen starka invändningar. Regeringen kan själv fördela medlen efter eget gottfinnande med stöd av en mycket allmänt formulerad förordning.

Flera utvärderingar har också kunnat konstatera omfattande brister i stödverksamheten. Naturskyddsföreningen visade redan förra året i en rapport att miljönyttan av investeringsprogrammen var mycket begränsad. Även Riksrevisionsverket (RRV) har i en utvärderingsrapport hävdade att miljö- och sysselsättningseffekterna av projekten har överskattats. RRV konstaterade också brister i Miljödepartementets handläggning av ansökningar om stöd.

Folkpartiet anser mot denna bakgrund att stödverksamheten snarast bör avvecklas. Detta leder till stora anslagsbesparingar inom utgiftsområdet.

Owe Hellberg (v) och Sten Lundström (v) anför:

I samband med att Statens institut för byggforskning avvecklades år 1993 bildades Institutionen för byggd miljö i Gävle. Institutionen inordnades organisatoriskt i Kungliga Tekniska högskolan (KTH) i Stockholm. Den forskning som bedrivs vid institutionen är av högsta kvalitet och den har internationellt ett mycket gott renommé. Det är därför viktigt att forskningsverksamheten kan tryggas i ett långsiktigt perspektiv. Inte minst gäller det med tanke på att de verksamhetsområden som forskningen koncentrerats till omfattar så viktiga områden som inomhusklimat och ventilation samt byggnadsanalys och boendekvalitet. En förutsättning för att den omläggning i finansieringsordningen som nu sker skall kunna godtas är därför att den inte leder till att institutionen får totalt sett minskade resurser i framtiden. Med tanke på forskningens kvalitet och vikt är det vår uppfattning att Institutionen för byggd miljö i Gävle i framtiden bör få en större del av de forskningsanslag som bl.a. BFR beviljar. Skulle detta inte bli fallet är det vår avsikt att snarast återkomma till riksdagen i frågan.

6. De kommunala bostadsföretagen

Agne Hansson (c) anför:

Centerpartiet har i en gemensam reservation med m, kd och fp angivit skälen till varför vi menar att sanktioner mot kommuner som säljer sina bostadsföretags hus bör upphöra. Det främsta skälet till vårt ställningstagande är att vi vill slå vakt om den kommunala självstyrelsen. Centerpartiet står för en politik som innebär att makten i största möjliga utsträckning bör decentraliseras genom att demokratin och medborgarinflytandet utövas nära de människor som berörs av besluten. De av regeringen införda sanktionerna verkar i helt motsatt riktning och leder till en centraldirigering av kommunerna genom ett godtyckligt beslutsfattande från regeringens sida.

Vårt ställningstagande innebär däremot inte att vi förordar en omfattande försäljning av kommunalt ägda bostäder. Centerpartiet har alltid framhållit den viktiga roll som allmännyttan har att fylla i bostadsförsörjningen. Allmännyttans bostäder utgör i många kommuner en bas i bostadsbeståndet och ett viktigt instrument i den kommunala bostadspolitiken. Det är emellertid kommunpolitikerna själva, och inte regeringen, som skall svara för beslut om innehavet av allmännyttans bostäder i respektive kommun. Endast de har kunskapen om vilka åtgärder som är motiverade i den enskilda kommunen. Endast de har erhållit kommuninvånarnas mandat att fatta beslut om inriktningen av den kommunala bostadspolitiken. Det är också där, på det lokala planet, som den verkliga debatten om bostadspolitikens uppfyllelse hör hemma. Det kan den endast göra om kommunalpolitikerna ges det fulla ansvaret för bostadsförsörjningen och de inför valjarna kan utan hinder redovisa det.

Centerpartiet kommer att fortsätta att verka för mångfald och valfrihet i boendet med en blandning av upplåtelseformer och bostadstyper. Förutsättningar måste skapas för ett boende som erbjuder trygghet och en god livsmiljö. Ett sådant boende skapas bäst med utgångspunkt i de lokala förhållandena i nära samverkan mellan de boende och de lokala beslutsfattarna utan pekpinnar och sanktioner från regeringsmakten.

7. Ett ökat bostadsbyggande

Owe Hellberg (v) och Sten Lundström (v) anför:

Utskottet behandlar i avsnittet om bostadsbyggandet motionsförslag från Vänsterpartiet om att regeringen bör anmodas att återkomma med förslag om hur en ökad nyproduktion av hyresrätter skall kunna uppnås samtidigt som kravet på rimliga hyror tillgodoses. Vi har också begärt motsvarande förslag om åtgärder för att öka omfattningen av ombyggnader i bostadsbeståndet. Vänsterpartiet har i olika sammanhang fört fram sin syn på vilka åtgärder som sannolikt krävs. Vi är emellertid beredda att diskutera andra lösningar som kan ge motsvarande effekter inom bostadssektorn.

Åtgärderna måste bidra till en påtaglig ökning av antalet nybyggda lägenheter. Enligt Boverkets bedömning krävs sannolikt en fördubbling av dagens produktionsnivå. Samtidigt är det viktigt att inte marknadskrafterna tillåts styra bostadsproduktionens inriktning. I dagsläget är en stor del av produktionen inriktad på att tillgodose efterfrågan från mycket kapitalstarka grupper. Detta medför att statens nybyggnadsstöd i form av räntebidrag framför allt tillfaller dessa grupper. Den ensidiga inriktningen mot bostadsrätter och äganderätter på vissa orter leder också till att segregationen tilltar.

Vi anser att kraftfulla åtgärder måste vidtas för att ändra bostadsproduktionens inriktning till lägenheter som kan efterfrågas av människor med normala inkomster. Detta innebär att det framför allt är en produktion av hyreslägenheter med rimliga hyresnivåer som måste komma till stånd. Hyreskostnadens andel av lönen måste kraftigt sänkas i nyproduktionen.

Utskottet hänvisar i sina överväganden till att regeringen för närvarande aktivt arbetar med frågan om hur förutsättningarna för bostadsbyggandet skall kunna förbättras. Vidare förutsätter utskottet att regeringens beredning inom en snar framtid kommer att utmynna i ett förslag om förbättrade villkor för produktion och förvaltning av hyresrätter föreläggs riksdagen. Vi är därför beredda att avvakta de efterfrågade förslagen från regeringen och väljer att i dagsläget inte reservera oss till förmån för vår motion i denna del.

8. Ett ökat bostadsbyggande

Agne Hansson (c) anför:

I avsnittet om bostadsbyggande behandlas ett förslag från Centerpartiet med innebörden att byggande av flerfamiljshus måste göras attraktivare, bl.a. genom att större hänsyn tas vid hyressättning till faktiska kostnader och till efterfrågan. Frågan om principerna för bruksvärdessystemet utreds för närvarande. Det får förutsättas att övervägandena i detta sammanhang utmynnar i

förslag i den riktning som Centerpartiet förespråkar. Utskottet behandlar hyresrättsliga frågor mer ingående i ett kommande betänkande. I detta sammanhang tas upp förslag från Centerpartiet om andra åtgärder för att stärka hyresrätten.

1999/2000:BoU1

9. Studentbostäder

Owe Hellberg (v) och Sten Lundström (v) anför:

Bostadsutskottet hänvisar i avsnittet om studentbostäder till olika pågående aktiviteter och förväntade regeringsförslag i syfte att förbättra studenternas bostadssituation. Vi är beredda att avvakta dessa förslag men vill samtidigt understryka det ansvar som staten har för att skapa goda förutsättningar även för byggande av studentbostäder. Tillgången på billiga bostäder är en av förutsättningarna för att den sociala snedrekryteringen till högskolestudier skall kunna brytas. De förslag som regeringen bör återkomma med måste alltså syfta till att åstadkomma en tillräcklig produktion av studentbostäder till en kostnad som kan bäras av studerande utan uppbackning av kapitalstarka föräldrar.

Vänsterpartiet har sedan länge drivit linjen att hela samhället skall vara utformat så att handikappade på lika villkor skall kunna bo, arbeta, studera och delta i olika samhällsaktiviteter. Vad gäller bostadssektorn finns också i lagstiftningen relativt starka krav på handikappanpassning och tillgänglighet för nyproduktionen även om flera åtgärder behöver vidtas för att de handikappades synpunkter bättre skall bevakas i byggprocessen. Problemen med brister i tillgängligheten gäller framför allt det äldre bostadsbeståndet. Det har emellertid dykt upp flera oroande tecken på att kraven på tillgänglighet börjat åsidosättas även i nyproduktionen. Boverket har i en utvärderingsrapport konstaterat att många lägenheter byggda under de senaste åren fungerar mycket dåligt för handikappade.

Vänsterpartiet tycker att det är självklart att nyproducerade lägenheter skall fungera även för exempelvis en rullstolsbunden person. Detta krav skall naturligtvis gälla också för studentbostäder. Handikappade studenter skall kunna bo i vanliga lägenheter och inte vara hänvisade till särskilda reserverade handikapplägenheter. Det är lika självklart att de skall kunna hälsa på hemma hos sina icke handikappade vänner. Tyvärr tycks inte denna åsikt delas av alla motionärer. Flera motioner som behandlas i avsnittet om studentbostäder tycks förespråka att de generella kraven på handikappanpassning sänks eller tas bort och att särskilda lägenheter byggs för handikappade studenter. Vi kommer att motsätta oss en sådan utveckling. Tvärtom finns det skäl att skärpa kraven på handikappanpassning både i bostäder och i den offentliga miljön.

Förteckning över de motioner som i hemställan
mom. 1 åberopas i utskottets förslag

1999/2000:BoU1
Bilaga 1

Motion 1999/2000:	Motionär	Yrkande nr
Bo202	Eskil Erlandsson (c)	
Bo204	Rigmor Ahlstedt m.fl. (c)	13 delvis
Bo206	Bo Lundgren m.fl. (m)	2–4, 9–10, 18
Bo207	Ulla-Britt Hagström m.fl. (kd)	4
Bo208	Owe Hellberg och Yvonne Oscarsson (v)	
Bo210	Ragnwi Marcelind (kd)	
Bo226	Knut Billing m.fl. (m)	1–5, 7–11
Bo228	Rigmor Ahlstedt m.fl. (c)	
Bo229	Sinikka Bohlin m.fl. (s)	
Bo232	Yvonne Ångström och Kerstin Heinemann (fp)	10
Bo233	Ulf Björklund m.fl.	14–17, 21–22
Bo301	Lennart Kollmats (fp)	
Fi212	Lars Leijonborg m.fl. (fp)	18
MJ256	Siw Wittgren-Ahl m.fl. (s)	3
MJ718	Lennart Daléus m.fl. (c)	7
So226	Kerstin Heinemann m.fl. (fp)	6

Förslag till beslut om anslag inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byg- gande

1999/2000:BoU1
Bilaga 2

Utskottets förslag överensstämmer med regeringens förslag till anslagsför-
delning. Belopp i 1 000-tal kronor

Verksamhetsområde Anslag	Utskottets förslag
A Plan-, bygg- och bostadsväsendet	
1 Boverket (<i>ram.</i>)	130 922
2 Räntebidrag m.m. (<i>ram.</i>)	3 742 000
3 Statens bostadskreditnämnd: Förvalt- ningskostnader (<i>ram.</i>)	13 197
4 Statens bostadskreditnämnd: Garanti- verksamhet (<i>ram.</i>)	1 800 000
5 Byggforskningsrådet: Förvaltningskost- nader (<i>ram.</i>)	24 816
6 Byggforskning (<i>ram.</i>)	105 548
7 Bidrag till Fonden för fukt- och mögel- skador (<i>ram.</i>)	40 000
8 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder (<i>ram.</i>)	7 000
9 Bonusränta för ungdomsbosparande (<i>ram.</i>)	7 500
10 Bostadsbidrag (<i>ram.</i>)	5 670 000
11 Internationellt samarbete (<i>ram.</i>)	20 000
B Geoteknik	
1 Statens geotekniska institut (<i>ram.</i>)	24 078
C Länsstyrelserna m.m.	
1 Länsstyrelserna m.m. (<i>ram.</i>)	1 798 370
2 Regionala självstyrelseorgan (<i>obet.</i>)	21 072
D Lantmäteriverksamhet m.m.	
1 Lantmäteriverket (<i>ram.</i>)	417 755
2 Statens va-nämnd (<i>ram.</i>)	6 721
E Stöd till ekologisk omställning och utveckling	
1 Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet (<i>ram.</i>)	1 758 000
2 Kunskapscentrum för ekologisk håll- barhet (<i>ram.</i>)	5 089
Summa för utgiftsområdet	15 592 068

Förslag till lag om ändring i lagen (1993:737) om bostadsbidrag

Härigenom föreskrivs att 21, 21 a och 22 §§ lagen (1993:737) om bostadsbidrag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

21 §¹

Bidrag lämnas från och med månaden efter den då rätten till bidrag har uppkommit samt till och med den månad då rätten till bidrag har ändrats eller upphört dock längst tolv månader. Om rätten till bidrag uppkommit eller upphört den första dagen i en månad, skall dock bidraget lämnas eller upphöra från och med den månaden. Bidrag får inte lämnas för längre tid tillbaka än ansökningsmånaden. Bidrag får dock lämnas för en längre tid tillbaka, om en ansökan om bidrag avseende höjning av hyra eller avgift ges in till försäkringskassan inom en månad från den dag den sökande fick kännedom om hyres- eller avgiftshöjningen.

Om ett barn avlider i en barnfamilj som avses i 10–11 §§, och familjen dessförinnan har ansökt om eller får bostadsbidrag, får bidraget lämnas till och med den sjätte månaden efter dödsfallet. Bidrag får dock lämnas längst till och med den månad då familjen flyttar från bostaden.

¹ Senaste lydelse 1996:441.

Preliminärt bostadsbidrag beräknas efter en uppskattad bidragsgrundande inkomst och skall så nära som möjligt motsvara det slutliga bostadsbidrag som kan antas komma att bestämmas enligt denna lag. För sökande som har inkomst av näringsverksamhet skall denna inkomst antas vara minst lika hög som fastställts vid senaste taxeringsbeslut, om inte sökanden visar särskilda skäl för att inkomsten skall uppskattas till lägre belopp.

Vid tillämpningen av 21 § andra stycket skall bostadsbidraget dock beräknas som om barnet fortfarande levde och grundas på barnets ekonomiska förhållanden månaden före dödsfallet.

Preliminärt bostadsbidrag betalas ut med ett månadsbelopp, som avrundas nedåt till närmast jämna hundratal kronor.

22 §²

Bestäms det slutliga bostadsbidraget till högre belopp än vad som för samma år har betalats ut i preliminärt bidrag, skall skillnaden betalas ut. Bestäms det slutliga bostadsbidraget till lägre belopp än vad som för samma år har betalats ut i preliminärt bidrag, skall skillnaden betalas tillbaka.

Belopp under 100 kronor skall inte betalas ut eller betalas tillbaka. Belopp under 200 kronor skall inte betalas ut eller betalas tillbaka.

På belopp som skall betalas ut eller betalas tillbaka enligt första stycket skall avgift och ränta betalas i enlighet med föreskrifter som meddelas av regeringen eller efter regeringens bemyndigande av Riksförsäkringsverket.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000. Äldre föreskrifter gäller fortfarande vid dödsfall som inträffar före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 1996:441.

² Senaste lydelse 1996:441.

Sammanfattning.....	1
Propositionen.....	1
Motionerna	3
Inhämtade upplysningar.....	12
Utskottet	12
Inledning.....	12
Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 2000.....	12
A 1 Boverket	12
A 2 Räntebidrag m.m.	13
A 3 Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningskostnader	14
A 4 Statens bostadskreditnämnd: Garantiverksamheten	14
A 5 Byggforskningsrådet: Förvaltningskostnader.....	15
A 6 Byggforskning	15
A 7 Bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador	18
A 8 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	20
A 10 Bostadsbidrag	20
B 1 Statens geotekniska institut.....	23
C 1 Länsstyrelserna m.m.	24
D 1 Lantmäteriverket	25
D 2 Statens va-nämnd	27
E 1 Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet.....	27
E 2 Kunskapscentrum för ekologisk hållbarhet.....	29
Övriga anslag i budgetpropositionen.....	30
Förslag om nya anslag inom utgiftsområde 18.....	30
Bostadsförsörjningen	32
Bostadspolitikens allmänna utformning.....	32
Handläggningen av de bostadspolitiska frågorna i regeringen	34
Vissa utredningsinsatser	35
Kommunala bostadsföretag.....	36
Bostadsbyggandet	38
Studentbostäder	42
Åtgärder mot segregation i boendet	45
Bosparande.....	47
Bostadsbidragen på längre sikt.....	48
Bostadsanpassningsbidrag.....	53
Länsstyrelsernas verksamhet.....	54
Hemställan	54
Reservationer	57
1. Bostadspolitikens inriktning (mom. 2) (m)	57
2. Bostadspolitikens inriktning (mom. 2) (kd)	58
3. Bostadspolitikens inriktning (mom. 2) (c)	60
4. Bostadspolitikens inriktning (mom. 2) (fp).....	61
5. Handläggningen av de bostadspolitiska frågorna i regeringen (mom. 3, motiveringen) (m).....	62

6. Handläggningen av de bostadspolitiska frågorna i regeringen (mom. 3) (v).....	62
7. Handläggningen av de bostadspolitiska frågorna i regeringen (mom. 3) (c).....	63
8. Inrättandet av en boendekostnadsdelegation (mom. 4) (v).....	63
9. Boendesociala beredningen (mom. 5) (v)	64
10. De kommunala bostadsföretagen (mom. 6) (m, kd, c, fp).....	65
11. Ett ökat bostadsbyggande (mom. 7) (m)	66
12. Studentbostäder (mom. 8, motiveringen) (m)	68
13. Studentbostäder (mom. 8) (kd, c, fp)	69
14. Segregation i boendet (mom. 9) (kd, c, fp)	70
15. Bosparande (mom. 10) (m)	71
16. Bosparande (mom. 10) (kd, c).....	72
17. Bosparande (mom. 10) (fp).....	72
18. Bostadsbidragens utformning på längre sikt (mom. 11) (m).....	73
19. Bostadsbidragens utformning på längre sikt (mom. 11) (kd).....	74
20. Bostadsbidragens utformning på längre sikt (mom. 11) (fp).....	75
21. Bostadsbidraget vid delad vårdnad (mom. 12) (c)	76
22. Den bostadsbidragsgrundande inkomsten för egenföretagare (mom. 13) (m, kd, c, fp).....	76
23. Bostadsanpassningsbidrag (mom. 14) (kd)	77
24. Bostadsanpassningsbidrag (mom. 14) (fp).....	78
25. Verksamheten vid länsstyrelserna (mom. 15) (m, fp)	78
Särskilda yttranden	79
1. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 2000 (m)	79
2. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 2000 (kd).....	82
3. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 2000 (c) ..	84
4. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 2000 (fp)	87
5. Forskningsresurserna vid Institutionen för byggd miljö i Gävle (v).....	89
6. De kommunala bostadsföretagen (c).....	89
7. Ett ökat bostadsbyggande (v).....	90
8. Ett ökat bostadsbyggande (c)	90
9. Studentbostäder (v)	91
Bilaga 1:Förteckning över de motioner som i hemställan mom. 1 åberopas i utskottets förslag.....	92
Bilaga 2: Förslag till beslut om anslag inom utgiftsområde 18.....	93
Bilaga 3: Förslag till lag om ändring i lagen (1993:737) om bostadsbidrag.....	94